

F
SCIENCE FICTION

FICTION

JOHN BRUNNER

SĂ PRINZI O STEA CĂZĂTOARE

Cuprins

<u>1</u>
<u>2</u>
<u>3</u>
<u>4</u>
<u>5</u>
<u>6</u>
<u>7</u>
<u>8</u>
<u>9</u>
<u>10</u>
<u>11</u>
<u>12</u>
<u>13</u>
<u>14</u>
<u>15</u>
<u>16</u>
<u>17</u>
<u>18</u>
<u>19</u>
<u>20</u>
<u>21</u>
<u>22</u>
<u>23</u>
<u>24</u>
<u>25</u>
<u>26</u>
<u>27</u>
<u>28</u>

Născut la Oxfordshire, în Anglia, **JOHN (KILIAN HOUSTON) BRUNNER** a descoperit SF-ul la șase ani, citind *Războiul lumilor* al lui Wells. Și-a vândut primul roman încă din vremea colegiului (a studiat filologia), iar prima sa povestire SF, *Thou Good and Faithful*, a apărut în revista *Astounding* în 1953, sub pseudonimul John Loxmith.

A urmat o perioadă în care a schimbat o mulțime de slujbe, fără însă a renunța la scris. A călătorit mult prin lume (Italia, Spania, Grecia, Rusia, Brazilia, SUA, etc.), fapt ce avea să se regăsească în scrierile lui.

John Brunner poate fi considerat un specialist al viitorurilor sumbre, care a utilizat cu talent literatura science fiction ca pe o oglindă amplificatoare a realității, proiectarea acțiunii într-un viitor foarte apropiat permițându-i o privire în detaliu asupra prezentului, din care extrage faptele ce pun în primejdie omenirea. Romanul *The Jagged Orbit* (*Orbită neregulată* – 1969) se ocupă de violența rasială, *The Shockwave Rider* (*Călare pe unda de șoc* – 1975) avertizează asupra pericolelor latente ale informaticii, iar *Stand on Zanzibar* (*Zanzibar* – 1968) are drept temă suprapopularea.

În ciuda activității sale militante și a atracției pe care a simțit-o față de SF-ul de avertisment, Brunner nu a căzut niciodată în capcana profetismului stângist, dorind să fie, înainte de orice, un „artizan al cuvintelor”, îndrăgostit de scriitură. Brunner iubea frescele grandioase, clocotind de personaje și de acțiune: în enormul roman *The Crucible of Time* (*Creuzetul timpului* – 1983), el descrie întreaga istorie a unei specii extraterestre, de la nașterea ei până la exodul în spațiu. Un alt remarcabil tur de forță, de o cu totul altă factură însă, a fost *The Squares of the City* (*Orașul ca un joc de șah* – 1965), un roman de ficțiune politică în care intriga urmărește pas cu pas mutările unei partide de șah, fiecare piesă de pe eșichier fiind reprezentată printr-un anume personaj. Demne de menționat sunt și volumele: *Quicksand* (*Nisipuri mișcătoare* – 1967), *The Sheep Look Up* (*Oile privesc în sus* – 1972), *Webs of Everywhere* (*Rețelele infinitului* – 1974), *Players of the Game of People* (*Jocul posesiunii* – 1980). Romanul *Catch a Falling Star* (*Să prinzi o stea căzătoare* – 1968), deși nu se numără printre cele mai cunoscute ale autorului englez, posedă toate virtuțile scrierilor sale: o intrigă atrăgătoare, personaje vii, o idee ținând de specificul science-fantasy.

Scriitorul a vizitat România, în 1994, cu ocazia Euroconului de la Timișoara. În cea de-a doua zi a următoarei Convenții Europene de SF, cea

de la Glasgow, din 1995, John Brunner avea să moară în urma unui atac de cord, lăsând un imens gol în conștiința literaturii science fiction.

*Mergi de prinde steaua căzătoare,
Scoate plod din coaja mătrăgunii,
Anii duși pe unde-s oare? ...*

JOHN DONNE

1

Înfiorat de teama că acel capriciu care-l făcuse pe bărbatul cu veșmânt auriu să-i accepte invitația precipitată s-ar putea risipi, în ciuda disprețului său afișat pentru lucrurile ținând de prezent, Creohan își blestemă în gând intrarea casei, care, spre a le îngădui să pătrundă, se deschidea cu atâta încetineală. În felul cum se retrăgea palisada de protecție, cu spini otrăviți, se vădea o anume șovăială posacă, ca și când clădirea ar fi început să se ramolească.

Ori poate că doar groaza din mintea lui, crescută din secretul acela numai de el știut, făcea ca secunde să-i pară ore, iar minutele să aibă gustul veșniciei.

Atunci când deschizătura fu destul de largă încât să poată intra, își apucă însoțitorul de braț și-l zori să treacă. Bărbatul în auriu se împotrivi instinctiv; nimeni nu putea atinge un nobil înveșmântat în auriu al Imperiului Lymarian fără să simtă mușcătura aspră a unui pumnal bătut în pietre prețioase, de felul aceluia pe care-l purta la brâu substitutul respectiv. Căci era un substitut, fără doar și poate. Se împotrivea numai de formă. Mai mult: curiozitatea îi fusese stârnită de *felul* cum își formulase Creohan invitația.

Pătrunseră deci spre inima casei, pe o galerie podită cu mușchi și având pereții plini de excrescențe plăcut lucitoare, din care emana o lumină egală, pe măsură ce, cu trecerea timpului, se topeau într-o substanță de consistența mierii, răspândind în aer o mireasmă delicată. Și, în mijlocul casei, spațioasa încăpere unde ecranul telescopului lui Creohan expunea cerul negru, plin de stele.

Prea plin de stele, cu una în plus...

Înainte și după întâlnirea cu bărbatul în veșmânt auriu, singurul dintre toți cetățenii aflați pe străzi în seara aceea care cedase insistențelor lui, Creohan își repetase în gând cuvintele menite să pătrundă adânc prin

cuirasa indiferenței. În vederea acelui moment de mult așteptat, își pregătise gesturi, fraze, imagini măiestrite, capabile să exprime tot atât de intens sensul dezastrului care-i domina întreaga gândire. Iar acum, coborât din închipuiri în realitate, nu găsi să spună altceva decât:

— Privește!

Bărbatul în auriu se supuse, iar expresia feței sale arăta limpede că se așteptase la mai mult și că habar n-avea ce-ar putea să mai urmeze. Trecu așa o frântură de timp, după care se uită din nou la Creohan, cu o privire aproape mânioasă.

— Așa arată, prin urmare, dispozitivul tău de cercetat viitorul? întrebă el. Și asta-i tot ce vom vedea?

— Steaua de colo, zise Creohan, întinzând mâna. N-ai mai văzut-o niciodată pe cerul îndrăgitului dumitale Imperiu Lymarian, nu-i așa?

— Hm! De unde să știi? În epoca aceea măreață oamenii aveau lucruri mai bune de făcut pe vreme de noapte decât să se holbeze la stele! M-ai înșelat... m-ai mințit! Mi-ai spus că ai un mijloc de a privi în viitor și te-am urmat, sperând să pot compara vremurile ce vin cu ceea ce vedem în trecut. Dar asta... asta nu înseamnă nimic!

Îngustimea în gândire a însoțitorului său îi produse lui Creohan o furie subită, care-i dezlegă limba.

— Zici că-i nimic să știi că steaua aia o să treacă atât de aproape de Pământ, încât mărilor vor da în clocot și uscatul va fi pârjolit, iar orașele vor umple cerul cu flăcări și trâmbe de fum... și că nădejtile și aspirațiile a o mie de secole vor fi nimicite, iar planeta o să rămână doar un glob sterp? Asta-i *nimic*?

Vehemența lui îl luă pe nepregătite pe bărbatul cu veșmânt auriu, care făcu un pas înapoi, așezându-și mâna, pentru orice eventualitate, pe mânerul pumnalului.

— Ia arată-mi-o mai de aproape! ceru el.

Creohan oftă, știind de-acum că eșuase.

— Nu pot să ți-o aduc lângă ochi ca pe imperiul ale cărui haine și maniere ți le-ai însușit.

Era cât pe ce să spună: *proaste maniere*.

— Dar o să vină cu siguranță peste noi, și încă în mai puțin timp decât a trecut de când existați voi, lymarienii.

— Cât de puțin?

În ochii omului cu veșmânt auriu aproape că se citea lăcomia.

— Nici trei sute de ani.

Îngrijorarea celuiilalt se risipi ca pâcla într-o dimineată însorită. Se relaxă și zâmbi batjocoritor.

— Trei sute de ani? Scrie treaba asta, s-o citească strănepoții tăi, om lipsit de minte! La vremea aia o să fii mort, iar tu de asemenea, ce-o să ne mai privească pe noi? Eh! N-am crezut nici o clipă în promisiunea cu care m-ai ademenit încoace.

— Ți-am dat prilejul să privești în viitor, spuse mușcător Creohan. Crezi că eu sunt de vină dacă-ți lipsesc înțelepciunea și voința de a profita de o asemenea șansă?

Ascuțișul insultei îl făcu pe bărbatul în veșmânt auriu mai-mai să-și tragă pumnalul din teacă. Dar el nu era altceva decât un historicist – ins care-și petrecea viața privind trecutul mort cu patima unui voyeur – așa că rațiunea avu câștig de cauză. Se aflau în casa lui Creohan și oricine știa, deși puțini supraviețuiseră ca să relateze amănuntele, ce era în stare să facă o casă de acest fel pentru a-și apăra proprietarul atacat. Lymarienii n-aveau cunoștință de asemenea locuințe, însă el nu era lymarian. Îmbrăcat asemeni lor, înarmat la fel, era totuși un substitut.

Se răsuci pe călcâie, cu capa fluturându-i prin aer, și o luă din loc cu pași mari, mormăind blesteme. În urma lui, Creohan se agăță de suportul oglinzii telescopului, simțindu-și mintea năpădită de un imens val de disperare.

Chiar nimic nu putea străpunge zidul acela monstruos de indiferență umană, înainte ca aerul să le ardă gâtleurile și părul să le sfârâie în flăcări pe capete?

*

Imaginea stelei rătăcitoare se târa pe oglinda telescopului. Era încă mică. Poate că nimeni nu i-ar fi acordat vreo atenție specială, cu excepția lui Molichant.

Omul acela scund, negricios, ager, era și el un historicist, dar de un fel pe care Creohan îl găsea suportabil: nu un vicios măcinat de invidia față de zilele îndepărtate, când, amăgindu-se singur, și-ar fi găsit debușeuri în viața reală pentru vreo înclinație eroică ori vreun talent închipuit, ci o persoană preocupată să afle pe ce cale au ajuns lucrurile să fie așa cum erau, căutând deci prin labirintul trecutului o explicație rațională pentru unul sau altul dintre fenomenele contemporane.

Poate fiindcă majoritatea colegilor săi erau cu adevărat vicioși, pe parcursul ultimilor aproximativ doi ani își făcuse obiceiul să discute cu Creohan, din când în când, ceea ce afla. A-și comenta descoperirile cu alți historiciști ar fi însemnat, conform opiniei cinice a lui Creohan, să risipească vorbe-n vânt; disputa ar fi degenerat curând în țipete zadarnice, poate chiar în bătaie, pornind de la virtuțile comparate ale unei duzini de mari perioade din istorie.

Molichant, în schimb, asculta răbdător considerațiile lui Creohan despre stele, iar câteodată îi furniza chiar informații utile despre aspectele modificate ale cerului, așa cum apăreau ele prin șirul accesibil al mileniilor. Iar de curând avusese prilejul să observe că steaua aceea, devenită acum atât de strălucitoare, nici nu fusese vizibilă pe timpul Restaurării Umane, cu vreo zece veacuri mai înainte.

Intrigat, Creohan se apucase să facă niște măsurători, mici calcule – genul de operații care-i plăceau. Catalogase mișcările locale proprii cu multă vreme în urmă, neținând seama de faptul că steaua aceasta n-avea nimic ieșit din comun spre a-i atrage atenția. O creștere în strălucire pe durata a vreo zece ani de când studia problema era prea slabă ca să devină semnificativă; existau oricum numeroase stele a căror radiație prezenta fluctuații însemnate.

Totuși, o mie de ani reprezenta un interval potrivit pentru calcule. Iar în noaptea trecută, din pură curiozitate, se folosisese de el.

Până la ivirea zorilor tot verificase și răsverificase cifrele, eliminând orice posibilitate de eroare; luase apoi somnifere, adormind cu o foarte slabă speranță că, pe ziuă, își va dovedi că greșise; trezindu-se, revenise la treabă, nemâncat, tras la față, repetând întreaga serie de ecuații. Nu găsi nici o greșeală. Peste două sute optzeci și opt de ani, steaua aceea avea să atingă limitele sistemului nostru solar. Urma să fie atrasă în interiorul lui, înconjurând Soarele pe o spirală din ce în ce mai strânsă, până la unirea celor doi aștri într-un uriaș infern de flăcări.

Atâta doar că pe Pământ n-ar mai fi existat nimeni care să vadă spectacolul.

Confruntat de unul singur cu această povară a cunoașterii, Creohan își dorise teribil să se fi născut cu aptitudini de historicist, sau de drogaș, sau acuplant – orice l-ar fi împiedicat să aibă de-a face cu conștiința realității. Poate că înnebunise subit și în memorie îi stăruia o lacună: de la masa lui

de-acasă, părea să fi ajuns direct pe străzile oraşului, fără să-şi fi dorit să se mişte din loc.

Toată după-amiaza şi seara se plimbaser pe străzi, acostând necunoscuţii şi fiind respins sau luat în râs de aceştia. Bărbatul cu veşmânt auriu fusese ultima lui speranţă. Într-o scânteie de inspiraţie, inventase promisiunea unei priviri rapide în viitor, iar omul acela – un vânător de senzaţii înainte de toate – înhăţase momeala.

Fără nici un folos.

Creohan îşi strânse pumnii cu o furie neputincioasă. Oamenii ăştia nu încercau oare nici un sentiment de recunoştinţă faţă de Pământul care zămislise diversele bogăţii deturnate de ei în scopuri nedemne? Puterea imaginaţiei lor se mărginea pur şi simplu la intervalul micilor lor vieţi egoiste? Pierduseră orice urmă de iubire pentru planeta pe care se născuseră? Dacă ajungea la asemenea concluzii, viaţa n-ar mai fi fost de suportat! N-ar mai fi avut nici o valoare faptul că aparţinea rasei umane.

Cu siguranţă, undeva, poate nu în acest oraş, trebuia să existe cineva care să-i împărtăşească sentimentele faţă de un dezastru ce n-avea să se producă pe parcursul vieţii sale. La urma urmei, oamenii erau atât de mulţi şi atât de diferiţi!

Mintea agitată i se mai linişti. Făcând o legătură cu zilele calme şi chibzuite ale trecutului dispărut (să fi fost oare abia ieri sfârşitul trecutului?... mai degrabă în urmă cu un eon!), reuşi să-şi pună ordine în gânduri. Atinsese un subiect dezbătut adesea cu Molichant, în conversaţiile lor obişnuite. Comandă casei să reproducă în aer figura amicului şi – întrucât avea în memorie excelente înregistrări din timpul repetatelor sale vizite anterioare – casa îl execută atât de precis, încât Creohan fu cât pe-acum să i se adreseze prietenului său cu voce tare.

Numai de-ar fi fost acolo chiar el, în persoană...

Dar, la ultima lor întâlnire, Molichant îşi făcuse cunoscută intenţia de a porni pe urmele unei banalităţi oarecare – aspectul vreunui cuvânt obişnuit, ori vreo melodie care-l interesa; Creohan nu mai ţinea minte ce anume – într-un trecut cu adevărat foarte îndepărtat, iar dintr-o călătorie de acest fel nu se putea întoarce în mai puţin de douăzeci de zile.

Dac-ar fi şi fizic aici, cred c-aş fi în stare să...

^ocat şi înspăimântat, Creohan îşi retează gândul chiar în clipa care-l iscase. Să se răzbune pe un prieten pentru lucruri reprezentând greşeala universului – nu, asta era o pornire ruşinoasă, cum mai descoperea uneori în

sine însuși, cu groază. Sfânta ignoranță nu era de preferat și, totuși, Creohan își putea permite să invidieze cu nostalgie norocul celor ce nici măcar nu bănuiau pieirea planetei. Molichant îi făcuse un serviciu dirijându-l spre descoperirea sa; și, cu condiția ca spiritul să nu se fi scurs cu totul din oamenii epocii moderne, acela putea fi un serviciu făcut întregii omeniri.

Concentrându-se asupra acestui argument, Creohan se stăpâni, cu ochii țintă la imaginea prietenului său, și revăzu obișnuitul curs al numeroaselor șuete în răstimpul cărora discutaseră ceea ce deocamdată părea a fi subiectul cel mai important.

2

— Te-ai gândit vreodată – așa își începea Creohan, de regulă, discursul – că peste alte câteva secole niște oameni ca tine vor privi cu regret în urmă, la ziua asta și la epoca noastră, găsim-le superioare celor în care trăiesc ei? Iar tu și toți cei ce-ți împărtășesc pasiunea pentru historicism vă întoarceți cu spatele la ea, o neglijați, o considerați nedemnă de interesul vostru! Pun rămășag că știi mult mai multe lucruri despre felul cum arăta lumea pe vremea Restaurării Umane decât despre ceea ce se întâmplă afară, chiar în clipa asta.

Își închipuise că Molichant, specializat într-o perioadă cu o vechime de sub zece secole – iar în historicism asta ținea de moderație – putea fi vulnerabil la un astfel de argument. Dar argumentul păruse să treacă pe-alături, el neacordându-i nimic altceva decât o chicoteală de felul aceleia cu care reacționezi la o glumă întâmplătoare.

— Găsești că această epocă fadă e superioară? Hm, în comparație cu a urmașilor, poate că așa o să pară! Poate că fiecare epocă e cu adevărat inferioară celor de dinaintea ei...

Apoi, observând privirea împietrită a lui Creohan, care disprețuia glumele, se aplecă înainte, cu ambele mâini adunate în jurul căinii cu acel vin special care-i plăcea atât de mult și pe care i-l oferea casa gazdei sale, dacă nu cumva îl secreta ea însăși, și trecu la un ton mult mai serios.

— O, există destule argumente ce pot fi aduse în sprijinul unei asemenea păreri! S-a stabilit, de pildă, că aceste case care ne răsfăță și ne protejează nu reprezintă produsul unei ordini naturale a vieții, ci sunt abil meșterite printr-o subtilă intervenție în ereditatea vegetală; unde mai găsești astăzi un tehnician precum acela care a născocit-o pe prima dintre ele? La fel, luminile ce planează noaptea pe cer și ne îngăduie să nu mai depindem de întoarcerea periodică a soarelui – a existat o epocă, nu prea îndepărtată, când prin văzduh nu era nici urmă de ele, iar oamenii erau nevoiți să umble

cu torțe dacă doreau să iasă pe-afară după lăsarea nopții. Ești de acord cu tot ce spun, nu-i așa?

— Întru totul de acord, veni răspunsul lui Creohan. Dar aceste fapte sapă o capcană pe cărarea logicii tale. Ia seama! Ca să-ți risipești toată atenția asupra lui, ți-ai ales un timp din trecut care, după orologiul universului, ține cât o bătaie de pleoapă. Un altul, intrând, împreună cu tine în Casele Istoriei, va lua în răs epoca Restaurării Umane și se va lăsa cuprins de emoție la întâlnirea cu epoca Brydwal, proclamând că modul în care se exploatau atunci simțurile corpului omenesc reprezintă culmea tuturor realizărilor noastre milenare; iar un al doilea o să invidieze abandonul responsabilității personale descoperit de gerynți și-și va bate joc de preocuparea exagerată a brydwalienilor pentru răspunsurile subiective date de indivizi; în vreme ce al treilea are să categorisească toate acestea drept manifestări extremiste, susținând că ideal era timpul Minogovaristo, întrucât a găsit compromisul necesar unui echilibru. E adevărat?

Apoi, îndată după încuviințarea prudentă a lui Molichant, își enunță triumfător paradoxul fără rezolvare:

— Dacă afirmi că oricare epocă e în declin față de cea de dinaintea ei, de ce nu merge fiecare historicist înapoi atâta cât e posibil?

Molichant ridică din umeri.

— În ultimă instanță, Casa Istoriei te atrage prin ceva ce nu poate fi definit. Dacă ai avea măcar o scânteie din ceea ce simțim noi instinctiv, n-ar mai fi nevoie să stau aici și să discut în contradictoriu cu tine. Totuși, ai putea spune că unii oameni, datorită obârșiei și modului lor propriu de gândire, simt că li se potrivesc mai bine alte epoci decât a lor. Infinita varietate de culturi și societăți pe care le-a produs imaginația noastră trebuie să conțină câte ceva pentru fiecare dintre noi.

— Nu, nu poate fi așa. Altfel cum să-i înțelegi pe unii ca mine, care nu încearcă nici cea mai slabă atracție pentru ce mi s-a povestit despre oricare dintre epocile trecute?

— Poate că am exagerat, recunosc Molichant după o pauză. Mă gândesc însă la o alternativă: ispita poate să vină din siguranța pe care o simte cineva cercetând o perioadă căreia îi cunoaște rezultatul.

— Să fie chiar atât de multă nesiguranță în epoca asta modernă? ripostă Creohan. De unde ar putea izvorî? Odinioară provenea din teama de foamete, sau din amenințarea furtunilor și a frigului iernii. Cine mai e condamnat azi să piară de foame, cine-i lovit de sărăcie? Până și clipa

morții ți-e ușurată de conștiința faptului că, prin intermediul Caselor Istoriei, un altul poate fi martor permanent la cele mai mărunte realizări ale tale!

— Păi, atunci, ia-o drept un antidot la plictiseală, zise Molichant pe un ton iritat. Se pare că nici lucrurile aflate foarte aproape de adevăr nu-ți pot străpunge armura prejudecăților!

În acest punct disputa rămânea de obicei în suspensie, nerezolvată. Creohan avea deseori impresia că, în adâncul sufletului, Molichant suferea, neputând să-și convingă prietenul că s-ar cuveni să încerce măcar experiențele care, pentru el, reprezentau întreaga rațiune a vieții, și nu dorea să reia o dispută încheiată, de teamă să nu strice legătura statornicită între ei din alte considerente.

*

Revenind dintre amintiri, renunță la imaginea historicistului și, în vreme ce aceasta se ștergea, își zise iarăși că preocupările sale erau justificate. De-acum, sfârșitul epocii în care trăiau el și Molichant și toți ceilalți era cunoscut: oare asta o făcea mai ușor de acceptat? Ar fi fost Molichant mai liniștit, devenind părtaș la descoperirea lui Creohan? Bineînțeles că nu! El și cei de felul său s-ar fi refugiat din ce în ce mai mult în epocile trecute.

Își dori să vadă cerul cu ochiul liber, nu prin mijlocirea telescopului, iar acoperișul încăperii se retrase ca petalele unei flori obosite, dezvăluindu-i spațiul deschis. Era acolo ceva care nu îl preocupase niciodată. Acum începu să se minuneze de felul cum funcționa, de parcă în clipa în care luase cunoștință de el, lucrul acela risca să se sfârșească. Pământul devenise pentru Creohan o sursă de totală și desăvârșită fascinație.

Casa nu fusese tocmai o parte din sine, ci o extensie utilă a sa, încă de când și-o procurase. O alesese datorită telescopului; până să vină el, stătuse goală, așa cum stau toate casele, uitându-și proprietarul mai vechi. Poate că el fusese un pic cam grăbit să se mute în ea. Chiar și acum mai descoperea câte o trăsătură pe care nu o recunoștea ca aparținându-i și, în consecință, se întreba atunci dacă unele dintre obiceiurile pe care i le descoperea nu fuseseră cumva moștenite inconștient de la predecesorul său.

Odată, cu mai mulți ani în urmă, curiozitatea îl împinsese îndeajuns de mult încât să-și întrebe casa: „Cine te-a locuit înainte? Poți să mi-l arăți?”

Camera începuse să tremure; întreaga casă părea să facă efortul de a-și aminti. Dar la vremea aceea nu-l mai recunoștea decât pe Creohan drept proprietar, iar imaginea pe care i-o proiectase era o versiune ușor întinerită a lui însuși.

În sfârșit, asta n-avea nici o importanță. Întrucât își organizase locuința în jurul telescopului, stăpânul de odinioară al acelei case ar fi înțeles probabil emoțiile care-l chinuiau acum pe Creohan. Dar el trebuia să fi fost de multă vreme mort. Lăsând la o parte întrebările zadarnice adresate tuturor cetățenilor, nu exista decât o singură cale de a afla cine fusese acela, și anume: să devină historicist. Se gândise să-l roage pe Molichant să facă investigații în interesul lui, apoi renunțase. Răspunsul acestuia ar fi fost în mod sigur că acela era prilejul ideal de a experimenta el însuși surprizele unei Case a Istoriei.

Vântul răcoros al nopții îi flutura barba pe când asculta larma și muzica sacadată a orașului cufundat în treburile lui nocturne. De-abia putea să deslușească, venit de la mare distanță, râsul dement al cărnii de a doua zi, care se aduna pe pantele line ale dealurilor înainte de a coborî spre țarm, la întâlnirea cu stăpâna sa predestinată, Moartea. Deasupra capului, hoarde de lumini planând în cerc se interpuneau, orbitoare, între gloată și stele.

Fără să stea prea mult pe gânduri, chemă printr-o fluierătură una din lumini, amintindu-și cu întârziere că aceasta nu putea veni până când nu dădea ordin să înceteze vibrațiile emise de casa lui prin membrane, menite să curețe zona explorată de telescop; rezolvă problema și fluieră încă o dată. Lumina se supuse, iar el o privi cum i se așază pe mâna întinsă, cu capul ei lipsit de minte lăsat într-o parte și cu ochii, asemeni mărgelilor, închiși. Era verde, fiindcă și strada lui era verde și așa fusese pe parcursul întregii săptămâni trecute – șoseaua, pereții caselor, prin urmare și luminile din văzduh. Un reflex elementar le conducea mereu spre locurile având propriile lor culori.

Deși Molichant considerase în mod explicit existența luminilor drept o dovadă evidentă a faptului că o epocă trecută beneficiase de talente astăzi dispărute, el nu acordase niciodată acestor creaturi creditul unei inteligențe remarcabile. Apăreau la vreme de noapte, făceau ce aveau de făcut și plecau, simplu element al vieții moderne. Acum se trezi gândindu-se la ele cu un soi de foame. Mâncau și ele? Fără îndoială, dar ce? Și iarăși, în mod precis, trebuiau să crească undeva și să se reproducă. Unde? Ar fi avut oare vreun sens să-i ia la întrebări, în privința originilor lor, pe historiciști,

expunându-se inevitabilelor fanfaronade pe care fiecare dintre ei se simțea dator să le practice în raport cu segmentul preferat al trecutului, până să afle el când și în ce fel fuseseră create luminile acelea?

Nu, probabil că nu. Oftă. Historiciști ca Molichant se întâlneau rar. Majoritatea preferau să contemple necritic minunățiile dispărute ale altor timpuri, neavând ambiția de a-și baza modul propriu de operare pe cercetări complexe.

Făcu vânt creaturii înapoi spre cer, iar ea își întinse aripile ce răspândeau lumină, reluându-și cercurile fără țință alături de tovarășele ei.

Dinspre dealuri, vântul aducea din nou răcnetele pe jumătate extatice, pe jumătate agonice ale cărnii, și mintea lui trecu încă o dată la un alt subiect. Molichant ar fi putut să invoce cu îndreptățire încă un argument, pe lângă lumini și case, spre a-și susține șubreda ipoteză privitoare la decadență: sosirea zilnică a unei cantități îndestulătoare de carne, bucuria cu care aceasta saluta în Moarte un prieten, acceptând să servească astfel lumea orașului. Fără îndoială, el nu se gândise la asta fiindcă, asemeni lui Creohan, rareori se împărtășea din carne, de obicei numai atunci când cina cu vreun prieten. Și el și Creohan aveau mare noroc cu casele lor, destul de pricepute, capabile să le furnizeze tot ce le trebuia pentru dieta proprie; nu era vorba de o chestiune de principiu.

Multă lume, medită Creohan sumbru, încă se mai conduce după superstiția că, printr-o contagiune extraordinară, indescritibil de subtilă, i s-ar transmite vigoarea din hrana ce alcătuiuse ea însăși, cu câteva ore în urmă, niște corpuri viguroase.

Ne prostim cu toții în declinul nostru? Întrebarea se ivi pe neașteptate la marginile conștiinței lui Creohan. Suntem oare o specie în pragul senilității, încât sfârșitul pe care-l aduce steaua ce vine spre noi va fi o milostivă eutanasiu?

— Nu! strigă el cu voce tare, iar vorba lui sperie câteva lumini plutitoare; acestea fâlfăiră grăbit, retrăgându-se la nivele mai înalte.

Nu, ideea era insuportabilă. A o accepta însemna să accepți argumentul acela al lui Molichant pe care el îl negase și să fii de acord că fiecare persoană trăitoare acum depindea de ofertele istoriei trecute; prin urmare, rasa umană și-ar fi epuizat forța creatoare.

Se hotărâse, avea să încerce încă o dată să-și afle un tovarăș alături de care să deplângă soarta Pământului. Nu putea spera decât consolarea venită de la un partener de doliu, întrucât n-avea nici un mijloc prin care să abată

din drumul ei o stea. Dar regretul era lucrul cel mai modest pe care Omul îl putea oferi lumii sale de baștină.

Undeva, în oraș, avea să găsească persoana căutată. Iar dacă nu în oraș, atunci prin lumea largă – pe continent, peste câmpiile Cruin, sau dincolo de apropiatele și îndepărtatele Oceane Arbelline.

Undeva. *Undeva!*

Trebuia să descopere o cale de a-i convinge pe ceilalți oameni de seriozitatea pledoariei sale. După un moment de reflecție, comandă casei haine cernite: o pălărie ce-i arunca umbra melancoliei pe față, o tunică ruptă de culoarea sângelui uscat și jambiere părând împrăscate, din glezne până la genunchi, cu noroi pe cale de a prinde, încetul cu încetul, crustă.

Astfel înveșmântat, Creohan ieși să-și caute partenerul de doliu.

3

Ore în șir se plimbă în sus și-n jos, când pe o stradă, când pe alta, până-l copleșiră oboseala, foamea și disperarea. Iar peste toate, monotonia varietății pe care, în ochii săi, o producea orașul. Nu existau două case la fel, fiindcă nu existau doi oameni la fel, iar acolo unde un cuplu, un grup sau o familie având mai mult de o generație împărțeau o locuință comună, complexitatea interacțiunii dintre aceștia dădea căminului lor un aer fantastic. Domnia purei întâmplări te împiedica să deduci după principii abstracte unde era amplasată o anume casă; până și numele purtate de străzi erau formate din termeni tradiționali, demodați. A lui se chema „a Muzicienilor”, dar după știința sa nici un muzician nu locuise acolo în ultimii zece ani.

În mod obișnuit, strada alcătuia, aparent, un întreg, prin nuanța verde ce se întindea de la un capăt la altul, dictând culoarea luminilor plutitoare de deasupra. Dar și acesta era un fenomen instabil, produs de ciclul întâmplător al lentelor metabolisme ale caselor și de obiceiul lor de a adopta reflex nuanța oricărui element care, pentru moment, era mai viguros decât altele. Cu o săptămână în urmă, strada Muzicienilor fusese albastră, iar înainte de asta galben-portocalie. Dincolo de ea, strada Călătorilor era albă.

În mod normal, Creohan găsea toate acestea interesante. Când voia o lumină albă pentru vreo ocazie specială și iluminatul natural al pereților casei sale era nepotrivit, trebuia să se ducă după ea în altă parte și s-o cheme la el cu un fluierat, s-o învelească în ceva, apoi s-o care acasă. Însă acum nu se putea imagina preocupat de altceva în afara găsirii partenerului de lamentații.

Spre deosebire de historiciști – iar la acest ceas de noapte mulți dintre ei erau, cu gândul, departe în trecut – oamenii îmbrăcau în general haine de culoarea obișnuită a străzii lor, de parcă nu și-ar fi putut recunoaște cu adevărat vecinii și prietenii în absența semnelor exterioare ale

conformismului. Cei ce se plimbau prin oraș făceau semne altora îmbrăcați asemănător, se îmbrățișau și schimbau cu ei calde cuvinte de salut. Însă unuia care purta haine cernite nimeni nu stătea să-i vorbească, iar atunci când Creohan li se adresa cei acostati îi răspundeau printr-o privire goală, jenată, nedându-i atenție.

Dinaintea unei case de pe o stradă căreia nu-i știa numele, având atârnată deasupra ușii o firmă ce anunța că locatarii erau poeți și caligrafi și, contra unei sume modeste, ți-ar fi furnizat versuri inegalabile, pe orice temă, în limbile yandish, fragială și cleofină, întâlni un tânăr cu coatele, genunchii și gleznele împodobite cu smocuri de păr, ocupat să „ciugulească” umerii durdulii ai unei femei mai în vârstă decât el. Cu un glas devenit strident din pricina disperării, Creohan întrebă cât l-ar fi costat să comande o baladă despre sfârșitul lumii, puternică și de mare efect.

Tânărul se întrerupse din atențiile acordate femeii, gândindu-se câteva clipe.

— Subiectul e răsuflat, anunță el apoi. Menestrelul Scrand l-a epuizat cu cinci mii de ani în urmă. Și cine mai citește astăzi cu plăcere scrierile lui Scrand?

Femeia îi aruncă lui Creohan o privire ostilă, oferindu-și buzelor tuguiate ale poetului lobul urechii stângi.

Într-un spațiu viran unde murise de curând o casă, iar terenul era prea sărăcit pentru ca noile semințe să prindă rădăcini, o femeie isca diverse forme din fum colorat, sub privirile impresionate ale unor copii, trei la număr, încă neajunși la vârsta pubertății. Și ei i se adresă Creohan, întrebând-o dacă putea produce o panoramă uriașă, vizibilă în tot orașul, din trâmbe negre și învălmășite, străpunse de asemenea flăcări încât să sugereze arderea unei planete. Ea nu-l luă în seamă; când în cele din urmă el îi atinse mâna cu un gest nesigur, își înalță fața zâmbindu-i delicat și-și trase înapoi pletele negre, de fiecare parte a capului, ca să-i arate că-i lipseau urechile și nu putea să-l audă.

Cuprins de un tremur ușor, trecu mai departe și, fără să-și fi atins scopul, ajunsese în cele din urmă la malul mării. O șosea largă urma acolo linia cotită a țărmului, în jurul unui golf, până la un promontoriu unde dispărea din vedere. Dinspre ocean, șiruri de valuri calme se rostogoleau spre plajă, lăsând în urmă nisipul punctat de crabii și moluște rămase să moară în pulsații luminescente de alb și verde înghețat. În replică, mai multe lumini albe și verzi se roteau deasupra, iar șoseaua era de un purpuriu

întunecat ca umbrele, iar luminile aflate chiar deasupra lui erau atât de puține, încât nu puteau ascunde cu totul stelele.

Abătut, căută printre ele steaua rătăcitoare ce prevestea sfârșitul omenirii și o văzu alunecată spre orizont, căci noaptea era deja în toi. O privi îndelung, aproape gata să renunțe la căutare. Căci, dintre cei cărora le lipsea înțelegerea pe care i-o dăduseră lui anii de lucru cu telescopul, cine oare ar fi luat în serios pericolul venit dinspre un astru atât de nevinovat și de plin de frumusețe, ca o lumină scânteietoare pe cortina spațiului?

*

Într-un târziu, se dezmetici și privi în jur. Nu departe, din plajă creștea o tavernă singuratică. Nu mai intrase într-una de ani în șir, clienții tavernei erau mai ales indivizii ce nu-și găsiseră cămine potrivite, în tinerețe sau mai târziu. Acum însă, își simțea nervii zdruncinați și băutura i-ar fi prins bine. În plus, cineva pus pe trândăveală într-o tavernă ar fi fost mai puțin dispus să o ia din loc înainte ca el să apuce să spună ce știa, decât un trecător oprit la întâmplare pe stradă.

Porni într-acolo. Ca toate tavernele, și aceasta era circulară. Șapte încăperi dispuse ca într-o cochilie compartimentată, de melc, se încolăceau în jurul unui spațiu central, iar în acest centru stătea chelnerul, orb, cu gândire lentă, la dispoziția oricui și pregătit să-ți servească tot ce-i stătea la dispoziție.

Balonul acela verde, greoi, de înălțimea unui om și prevăzut cu excrescențe reglabile prin care își servea clienții, nu-l întreabă ce dorea. Se mulțumi să aștepte, nemișcat asemeni cânilor de pe tejgheaua scundă ce-l înconjura, nepăsător ca marea de afară.

Din camerele mărginașe, cu pereți curbați, se auzeau voci și râsete, dar ocupanții lor nu puteau fi văzuți. În cercul din mijloc, în clipa când intrase Creohan, se afla o singură persoană, o femeie corpolentă cu haine sumbre și care privea spre tavan cu ochii goi, fără țință. La început el nu-i dădu atenție, preocupat să aleagă o băutură din mulțimea imensă ce i se oferea; dar pe când mai stătea încă în cumpănă, ea se mișcă, aplecându-se peste tejgheaua joasă și aplicându-și buzele pe una din excrescențele chelnerului, ca un copil instalat la țâță.

Brusc, Creohan simți o furnicătură în lungul spinării. Se răsuci și-i aruncă femeii o privire uimită. Tunica neagră cu care era îmbrăcată, felul

cum suga, totul i se luminează într-o clipă. Era o historicistă fixată pe perioada glorioşilor gerynţi, iar ceea ce sorbea nu putea fi decât...

Cutremurat de oroare, văzu cum corpul ei greu tresălta cu fiecare înghiţitură, făcându-i îmbrăcămintea când să se întindă, când să-i atârne desfăcută. Aşa fuseseră gerynţii, dispreţuiau ornamentele şi podoabele. Iar când vreunul din imitatorii lor contemporani ajungea în această fază, era bine să te afli în cu totul alt loc.

Cu pas de pisică, porni spre uşă, dar înainte de a ajunge acolo ea îşi încetă suptul, întoarse spre el nişte ochi împăienjeniţi şi-şi aruncă braţul gros cu o iuţeală de speriat, tăindu-i calea. Neajutorat, chiar înspăimântat, Creohan înţepeni locului.

— Porţi doliu? întrebă ea cu o voce groasă, după ce-l cercetase îndeajuns cu privirea. Ce obicei e ăsta, să porţi doliu într-o tavernă? Nu se cade!

Greutatea cu care rostea cuvintele îi confirmă lui Creohan temerile cele mai rele. Curiozitatea atâţată o adusese acolo, să guste ea însăşi ceea ce gerynţii numeau „sângele femeilor”. Aşa cum îi pretindeau funcţiile, chelnerul îi servise băutura cerută, iar acum co-viaţa îşi şoptea cuvintele şuierate înlăuntrul creierului ei. De trei ori pe an, gerynţii îşi sorbeau băutura din sânii plini ai lobotomizatorilor depozitare ale dreptei gândiri, căci în timpurile acelea co-viaţa putea fi menţinută în ambianţa umană. O dată în întreaga sa existenţă era prea de ajuns pentru un cetăţean al epocii moderne.

— Dă-mi otravă, îi spuse Creohan chelnerului. Pune-o într-o ceaşcă.

Se ura pentru ceea ce avea de gând să facă, dar regretele nu-şi aveau rostul. Ca şi atunci când se trezise dispus să-l urască pe Molichant pentru că-i adusese vestea aceea teribilă, şi acum arunca vina asupra altcuiva. Dacă trebuia învinuit cineva, atunci gerynţii înşişi trebuiau învinuiţi, iar ei erau mult dincolo de orice atingere, în spatele unui vâl gros de timp.

O licoare rece ca gheaţa, dar arzând cu o flacără neagră, ţâşni dintr-un robinet viu. Înainte ca ceaşca să fie plină pe sfert, femeia vorbi din nou.

— După cine porţi doliu? Sau doliul tău e o minciună?

— Port doliu după Pământ, zise Creohan cu un ochi aţintit spre nivelul în creştere al lichidului din cană.

^ai chiar în momentul când îi ieşeau cuvintele din gură, ştiu că săvârşise o greşală. Co-viaţa intrată în creierul femeii era lipsită de milă – de asta şi dispăruseră gerynţii.

— Pământul nu-i viu și prin urmare nu poate fi mort, declară femeia. Pământul încă există, deci să susții că porți doliu după el e fals. Ești ori cu totul incapabil de o judecată logică, ori necinstit. În amândouă cazurile, avem datoria publică să ne descotorosim de tine!

Chiar așa gândeau și vorbeau gerynții; și din cauza asta dispăruseră.

Mormăind, femeia se întinse și apucă o cană goală de pe tejghea, cu gândul să-l pocnească pe Creohan în cap. În clipa aceea otrava umplu ceașca; el o înhăță și i-o aruncă atacatoarei în față. Lichidul împrășcă totul în jur. O picătură îi căzu pe mână, iar degetul mare fu cuprins de furnicături și-i amori. Dar femeia, cu un geamăt de vagă surpriză, se prăbuși brusc și rămase lată.

Era moartă, dar co-viața cu care își împărțise creierul încă nu murise; căutând scăpare, i se prelinse prin deschiderile urechilor. Creohan își șterse grăbit mâna și turnă ultimele picături de otravă pe protoplasma goală, consolându-se cât de cât cu acea probă vizibilă a faptului că acțiunea lui fusese îndreptățită. Alcătuirea se chirci și muri.

Buimac, îngrozit, cutremurat de oroare, așeză pe bâjbâite ceașca înapoi pe tejghea.

— Ai cerut otravă, zise chelnerul pe neașteptate.

El încuviință, uitând că celălalt nu putea vedea.

— Nu ești mort, reluă chelnerul. Când cineva comandă otravă, acela trebuie să moară. N-a fost o otravă puternică?

— A fost foarte puternică, spuse Creohan, silindu-se să-și desprindă cuvintele de pe limba invadată de un gust oribil. Nu ajunge că a murit cineva? Otrava nu trebuie irosită.

Păși înainte nesigur, orbește, atât de zăpăcit încât greși ieșirea directă, spre aerul curat al oceanului, nimerind în schimb în încăperile private ale spiralei. Prima era ocupată, dar clienții de acolo erau niște acuplanți preocupați să descopere în câte feluri se puteau reuni corpurile lor, și mult prea absorbiți ca să remarce intrarea cuiva. Părăsindu-i, trecu într-o altă cameră ocupată, unde trei femei și un bărbat priveau cum o creatură culeasă de pe plajă murea într-un șir de rotiri grațioase. Ultima ei mișcare coincise cu intrarea lui Creohan și, dând să-și recupereze paharele înalte, pline cu o licoare albăstruie, cei patru priviră în sus și-l văzură.

— După cine porți doliu? întrebă cu veselie una dintre femei. După chestia asta de aici?

Străpunse cadavrul proaspăt cu unghia ascuțită a unui deget arătător și-l ridică să i-l arate.

— După lumea care în curând va pieri, zise Creohan mecanic.

— Asta o să ne scutească să tot căutăm noi chipuri de a ne petrece timpul, zise femeia.

Mai practic, bărbatul care o însoțea bombăni:

— Tipului îi lipsește o doagă.

— Și cum o să se întâmple? întrebă a doua femeie, avându-și o parte a feței ascunsă sub o mască de brocart.

— Un alt soare vine să incendieze Pământul.

— Alt soare? Nu există decât unul singur, zise prima femeie. Dacă nu cumva avem parte de un soare nou în fiecare zi, încă nu m-am gândit la asta...

— Există mii de sori! aruncă Creohan. Toate stelele sunt sori!

— Stelele? repetă femeia, fără să înțeleagă.

Intervenii cea mascată:

— Luminile de pe cer! Doar le-ai văzut.

— Le-am văzut, sigur că le-am văzut, dar n-am auzit pe nimeni spunându-le așa, spuse prima femeie. În plus, ele nu-s atât de fierbinți încât să dea foc lumii. Abia dacă au ceva căldură. Și fâlfâie, uite-așa!

Își mișcă brațele, imitând luminile zburătoare ale nopții, iar bărbatul care participa la petrecere regretă imediat că-și alesese tocmai acel moment ca să-și ducă băutura la buze. Pe fondul reproșurilor ce urmau, Creohan se făcu nevăzut, pe jumătate îngrețosat de ce trebuise să-i facă femeii cu tunică neagră, pe jumătate îmbolnăvit de rușine față de ceea ce devenise rasa zămislită de iubitul său glob pământesc.

De ce fug?

Întrebarea răsună în craniul lui Creohan ca boabele de mazăre săltând într-un bidon: rațional, dar nu îndeajuns încât să-i oprească lipăitul picioarelor pe nisipul ud al plajei. De-acum, nimic din ce avea de făcut nu mai pretindea grabă. Până și căutarea unui partener de doliu putea, dacă dorea el, să-i ocupe tot restul vieții. La urma urmei, era doar un biet om, incapabil să schimbe soarta Pământului.

^ai totuși, nu reușea să scape de o copleșitoare senzație a urgenței, ca și cum fiecare zi pe care o petrecea pe planeta condamnată s-ar fi pierdut dacă nu întreprindea vreo acțiune semnificativă îndreptată spre...

Îndreptată spre ce? Să întorci din drum o gigantică sferă de gaz incandescent, numită stea? Era ridicol!

Astfel încât nu glasul rațiunii puse capăt goanei lui nebunești în lungul țărmului, ci protestul organismului său; în cele din urmă, revolta trezită de amintirea felului cum murise femeia îmbrăcată în negru îl încovoie la fel de eficient ca o lovitură primită în stomac, pricinuindu-i convulsii precum cele ale unei broaște azvârlite pe o plită încinsă.

Sprijinit cu o mână de o lespede din apropiere, gâfâi și se căzni să vomite, scuipă și plânse până când indispensabila scârboșenie a faptei lui fu izgonită afară din trupul său. Atunci, slăbit, rămase o vreme cu capul plecat, convingându-se iarăși de adevărul dur că, dacă n-ar fi procedat așa cum procedase, femeia care căutase să-i maimuțărească pe glorioșii gerynți l-ar fi expedit pe el și poate pe mulți alții în neant, doar fiindcă acea co-viață infiltrată în creierul ei nu le putea suferi îmbrăcămintea, ori felul cum se pieptăneau.

Într-un târziu, deveni conștient de un fapt straniu: piatra de care își sprijinea mâna nu avea aspectul unei pietre, ci al unei haine grosolane.

Zăpăcit, tocmai se căznea să înțeleagă schimbarea asta, când un glas se prelinse încet de nicăieri: vocea unei fete.

— Ești bolnav, amice! Pot să te ajut cu ceva?

Își ridică privirile. Aici, stâncile presărate pe țărm ajungeau până la limita apei. La câțiva pași mai încolo, spre mare, în genunchi, cu lungul său păr negru scânteind plin de stropi mărunți ce captau fugar sclipirile luminilor plutitoare de deasupra, se afla stapâna glasului. De câtă vreme stătea ea acolo, n-ar fi putut să spună.

Gura lui mult solicitată articulă surprinzător de ușor câteva cuvinte:

— Mulțumesc, nu. A fost doar ceva care... Dar n-are importanță! Acum a trecut și nu se mai poate schimba nimic.

Respirând ușurată, fata înaintă și, cu un murmur de scuză, trase de sub mâna lui amorțită ceea ce atingerea sa percepușe în mod paradoxal drept o haină aspră – un prosop, cu care începu să se șteargă. Era aproape goală și deloc stânjenită din pricina asta. De ce-ar fi trebuit să fie? Corpul ei, constată Creohan pe măsură ce-și revenea, era zvelt și extrem de bine proporționat. În clipa când prosopul o înfășură, ascunzând-o, o lumină muribundă se rostogoli și aruncă o strălucire efemeră înainte de a cădea în mare; de ajuns ca el să-și dea seama că și fața ei era frumoasă, senină și cu trăsături puternice.

Apariția fetei, parcă din însăși apa oceanului, rămânea totuși un mister. Vorbele lui aveau ceva stângaci, neîndemânatic, atunci când o întrebă:

— Ai... ai ieșit din mare?

— Bineînțeles! De ce nu? zise fata și râse cântat, pe când își strângea pletele în pumni, storcând apa din ele, pic-pic-pic. Am fost în larg, să văd ce era de văzut. De obicei merg acolo, jos, noaptea, dar o fac destul de des și în timpul zilei.

— *Sub* apă? Dar în adâncuri nu se poate respira!

— Mă îndoiesc că prietenii mei din ocean ar fi așa de cruzi încât să mă lase să mă înec, replică fata, dând din umeri.

Gestul îi scoase la iveală sânul, de sub prosop, iar ea îl privi de parcă i-ar fi cercetat mulțumită forma înainte de a șterge ultimele picături de apă.

Toate acestea erau noi și stranii pentru Creohan. Întrebă încet:

— Prin urmare, trăiesc oameni în ocean?

— Oameni? Îmi închipui că le poți spune oameni, răspunse fata.

Își înfășură cu îndemânare prosopul într-un soi de turban în jurul părului și se duse să-și ia hainele întinse pe stâncă, apoi și le trase pe ea, să

se apere de răcoarea nopții.

— Și nu doar oameni: creaturi minunate! O, sunt atât de frumoase!

Își înfrână elanul, înainte ca ultimele cuvinte să fie rostite.

— Chiar nu știi ce poți găsi sub valuri? întrebă ea. Rușine, rușine! Dacă nu m-ar fi obosit atâta înotul din noaptea asta, te-aș lua chiar acum să-ți arăt, fiindcă-i așa de... așa de *frumos*!

— Și acolo? vorbi Creohan, mai mult pentru sine. Păi, cu atât mai rău că lumea o să piară...

Ocupată cu uscatul părului, fata prinse totuși vorbele acelea rostite cu glas șoptit și se holbă la el.

— Să piară? repetă ea nesigură. De ce trebuie să piară? A mers înainte vreme de mii de ani, cred... nu-i așa?

Creohan nu-i răspunse de-a dreptul. În loc de asta, întrebă:

— N-ai vrea să deplângi împreună cu mine faptul că lumea va pieri?

— Sigur că aș vrea! Dar nu înțeleg ce vrei să spui...

Fata îl privea ținută cu ochii ei mari și întunecați, parcă la fel de adânci ca oceanul pe care îl lăuda atâta. El își întinse brațul, arătând spre cer.

— Vezi steaua aia?

Ea se întoarse în direcția indicată și zise:

— A, cea verzuie?

— Nu, cea albastră, foarte luminoasă și aproape de linia orizontului.

Ea ezită. După câteva clipe, veni alături și-și apropie obrazul de brațul lui, astfel încât să-i poată urmări mai bine degetul arătător.

— Da, o văd, spuse. Ce-i cu ea?

— Ăsta-i un soare cam tot atât de mare ca al nostru. Într-un interval mic de timp – mai lung decât viețile noastre, dar mai scurt decât duratele pe care le parcurg historiciștii mergând înapoi – va ajunge atât de aproape, încât va preface Pământul în scrum.

— Un... soare? Precum acela care ne luminează pe noi, ziua?

— Toate stelele sunt sori. Poate că au lumi ca a noastră rotindu-se în jurul lor, cine știe?...

Fata se cutremură. Creohan simți mișcarea prin ușoara atingere dintre capul ei și brațul său. Ea spuse:

— Și când te gândești că mi-am trăit toată viața fără să mă întreb nimic în legătură cu cerul... Trebuie să fie un spațiu imens acolo, sus, cu mult mai vast decât mica mea lume din ocean. Vorbește-mi despre el!

Se trase înapoi, căutând pe dibuite cu ambele mâini un loc mai neted pe marginea stâncii și se săltă acolo. Lăsându-și picioarele goale să se legene, stătu și-l ascultă pe Creohan povestind liniștit tot ce știa din cele văzute cu telescopul și din lucrările vechi ale unor oameni de știință morți de mult: despre imensele profunzimi pustii aflate între luminițele acelea scânteietoare, stelele; despre văpaia furioasă pe care inocentele nestemate ale cerului o revărsau pretutindeni în preajma lor; despre călătoriile fabuloase întreprinse dincolo de armura protectoare a atmosferei Pământului în perioada de dinaintea celor mai îndepărtate explorări ale historiciștilor, călătorii a căror amintire rămăsese doar în niște legende pe jumătate uitate...

La rândul ei, fata îi vorbi despre prietenii pe care și-i făcuse în adâncul mării, nu tocmai oameni, ci felurite creaturi, dintre care unele erau chiar inteligente și curioase, încât, atunci când un vizitator se scufunda printre grotle de coral ocupate de ele, ieșeau afară intonând un fel de cântec entuziast, de bun venit, care îți stârnea țiuituri în urechi și furnicătură în piele; aduceau cu sine un soi de alge cu țesuturile pline de aer și care, rupte cu dinții, îți îngăduiau să respiri – după un oarecare exercițiu – așa că puteai sta ore întregi în minunatele lor peșteri submarine, luminate de creaturi mișcătoare și cântătoare ce aruncau sclipiri roșii, albe, galbene și verzi.

Mai vorbiră de multe alte lucruri, atingând subiecte pe care Creohan nu le discutase cu nimeni până atunci. Vorbiră despre steaua amenințătoare de la orizont, și de multe altele, până când culorile ți pătoare ale zorilor începură să zugrăvească bolta cerească.

Abia atunci își aduse aminte Creohan să-și destindă trupul amorțit și se puse pe un căscat care, în cele din urmă, se transformă într-un râs amar.

— Îți mulțumesc că m-ai ascultat, spuse. Toată ziua de ieri și în prima parte a nopții am căutat pe cineva dispus să mă asculte. Dar se vede că nimănui nu-i pasă...

— Nimănui? zise fata încet. *Mie* îmi pasă!

— Ei da, într-adevăr, și asta-i o minune. Dar... În fine, asta-i ca și cum adevărul pe care l-am descoperit ar fi schimbat lumea. Brusc, nu mai e cea de ieri. E și aceea, dar în același timp nu-i...

Degetele i se agitară de parcă ar fi încercat să descrie prin aer forme menite să-i exprime mai exact gândurile.

— Indivizilor întâlniți de mine în tavernă, și despre care ți-am vorbit, *lor* nu le pasă, fiindcă nu știu cum e să-ți pese! Unii-s cuprinși de

plictiseală, încât o femeie a fost în stare să afirme că sfârșitul lumii i-ar scuti, pe ea și pe prietenii ei, de grija de a-și mai închipui noi feluri în care să-și petreacă zilele. Alții-s obsedați să repete acte erotice care n-au cum să fie noi, din pricină că forma noastră corporală nu s-a mai modificat pe parcursul unui interval de timp mai mare decât cel estimat de historiciști. Cât despre femeia pe care am fost constrâns s-o ucid...

Își lăasă capul în piept, amuțind. Păstrând și ea tăcerea, fata își trecu într-un gest liniștitor brațul pe după umerii lui și așteptă ca el să poată vorbi din nou. El îi mângâie ușor degetele, în semn de recunoștință, apoi continuă:

— Într-un anume sens, până și oamenii ca ea au un dar însemnat: puterea de a se dedica pe de-a-ntregul unei cauze în care cred. Și oare nu-i sfârșitul lumii noastre un fapt ce ne pretinde tuturor întreaga atenție? Nu mi-aș fi închipuit că ar putea fi altfel. Am însă dovezi clare că m-am înșelat. Cei mai mulți dintre oameni își văd de viața lor, de buna-dispoziție, de iubire, în vreme ce sfârșitul se apropie. Ei știu că vor muri înainte ca acest dezastru să se producă, prin urmare nu le pasă de el. Îmi vine să cred că prietenul meu Molichant are dreptate și că spiritul ce-a produs viguroasele epoci în care se refugiază historiciștii a secat în spița noastră modernă!

— Înțeleg, îl aprobă fata. De când am ieșit din copilărie, mi-am petrecut multă vreme singură, căci prea puțini dintre cei pe care i-am întâlnit sunt asemeni mie. Oare ce cuvânt să folosesc?

Presupun că-i vorba de curiozitate: prima dată când m-am dus să văd ce-i în ocean am făcut-o fiindcă eram curioasă. Și totuși...

Vocea îi deveni deodată mai plină de forță.

— Și totuși, spiritul cunoașterii nu se poate să fi dispărut cu totul! Când te-ai apucat să cauți, în ciuda decepțiilor suferite ai găsit în mai puțin de o zi o persoană care, la fel ca tine, nu-i nepăsătoare: eu! Ce înseamnă o zi față de întreaga istorie? Lumea e mare și avem la dispoziție o mulțime de zile. Hai să dovedim că rasa noastră mai are curajul de a se înhăma la o treabă imposibilă și că iubește Pământul destul de mult ca s-o ducă la bun sfârșit! Un ins căruia îi place aventura, care acceptă provocările, care se încumetă să încerce și să impună înfățișarea zilei de mâine – și nu-i doar unul singur – de ce ar rămâne un astfel de om aici, înconjurat de o șleahță de trântori preocupați numai de ei înșiși? Cu toată viața înaintea noastră, de ce am mai șovăi?

Creohan se holbă la ea, reușind cu greu să înțeleagă ceea ce-i auzeau urechile. Întrebă nehotărât:

— Vrei să spui că ai fi în stare să lași baltă totul sub impulsul momentului, pornind într-o căutare ce va fi, poate, zadarnică?

— De ce nu? ripostă ea. Ceea ce vrei tu e altceva? Și nu-i mai demn de o ființă umană să renunțe prin voință proprie decât să piardă totul în urma capriciului unui accident orb?

— O, da! rosti Creohan cu o voce gravă. Da, da, *da*!

Apucând-o de mână, o săltă în picioare. Unul lângă altul, își ridicară ochii spre cerul care pălea o dată cu apropierea răsăritului de soare, schimbându-și culoarea neagră în albastru.

— Și totuși, să abați din drum o stea!... șopti Creohan, cu o ultimă zvâcnire de îndoială, vorbind împotriva voinței lui. Cred că... cred că trebuie să fim nebuni!

— Nu-i asta o nebunie minunată? veni, cu destulă convingere, replica fetei. Dar el simți că mâna pe care ea și-o unise cu a lui era înghețată și fata tremura.

5

În cele din urmă, privirea le obosi și se pregătiră să plece; chiar în clipa aceea, pe Creohan îl străbătu un gând pe care îl rosti imediat.

— Ah! exclamă el. Am discutat atâtea ceasuri și încă nu știu cum te cheamă și unde locuiești. Eu sunt Creohan și stau pe strada Muzicienilor.

— Mă cheamă Chalyth, răspunse fata. Cât despre locuință... păi, e aici sau oriunde, cam peste tot.

— Nu ți-ai făcut rost de o casă a ta?

— Ce nevoie aş avea de casă? Am puține catrafuse. Noptile-s mereu calde, iar când plouă, te poți adăposti sub copaci, sub arbuști. Dar mie-mi place să simt apa cum îmi curge pe piele, așa că rareori mă ascund de un fleac de ploaie.

— Bine, dar mâncarea? Și cu hainele, cum faci? îngăimă Creohan.

— Oare-i ceva chiar atât de greu de procurat? Cu toate lipsurile lor, oamenii din orașul nostru sunt mărinimoși – și de ce n-ar fi, când tot ce-ți dau nu-i costă absolut nimic? Costumul ăsta începe să se destrame, observă ea, trăgând de tiv. Măine sau poimăine, sau ori de câte ori hainele se uzează, e de-ajuns să caut o altă fată de înălțimea mea și să-mi exprim dorința. La fel cu mâncarea – dacă nu cumva îmi dau oamenii mării câte o îmbucătură ciudată și bună la gust, s-o savurez pe plajă, când revin la suprafață, încă înfiorată de sarea aspră a oceanului. Avem o lume bogată și generoasă, e destul în ea pentru toți.

Spusele ei erau atât de străine de prejudecățile lui Creohan, de atașamentul lui față de casa cu telescopul îndrăgit și cu palisada de spini aflată la intrare, încât clătină din cap cu uimire, iar ea râse din toată inima de zăpăceala lui.

— Spune-mi drept! îi ceru. Cineva legat de diverse avuții ar fi putut da cu atâta ușurință un îndemn de felul acestuia: hai să plecăm, să ne începem căutarea?

El ezită, apoi recunosc:

— Nu. Eu însumi mă simt pe jumătate rușinat de vorbele tale. Dar întrucât am avut norocul să te întâlnesc, pot să mă închipui peste cincizeci de ani un bătrân cocârjat și înăcrit, trăgând mai departe de mânecă trecătorii, tot în orașul ăsta pe care l-am bântuit întruna fără să găsesc pe nimeni dispus să dea atenție avertismentelor mele. În cele din urmă lumea m-ar evita, crezându-mă scrântit. Nu plecăm chiar acum, înainte de a-mi pieri curajul? Și, dacă așa vom face, încotro?

Își aruncă privirea peste întinderea dezvăluită acum de zorii zilei ce începea și văzu cum palidele lumini purpurii care plutiseră pe deasupra șoselei se ridicau tot mai sus, dispărând din raza vederii.

Chalyth râse din nou.

— Mai încet, Creohan. Să vânturi lumea la întâmplare, cum ai făcut tu prin oraș, înseamnă să sfidezi norocul. Acolo unde un singur căutător trebuie să meargă pe ghicite, doi pot sta de vorbă, ticluind un plan ca lumea. În plus, mai sunt niște pregătiri de făcut, iar lucrul cel mai important dintre ele ar fi un pic de odihnă, zise ea, luptând cu un căscat pe care nu reuși să și-l stăpânească.

— Atunci, vino cu mine, spuse Creohan.

— Da, voi veni! Orice-aș crede eu despre ideea de a sta într-o casă, prevăd că drumul ne va fi lung și-o să treacă mult până ne vom mai odihni din nou într-alta.

Se întoarseră împreună în oraș și, ajunși în casa lui Creohan, se întinseră pe canapeaua largă și moale, verde și elastică precum un gazon bine întreținut, menținută mereu la temperatura corpului uman. Făcură dragoste fără pasiune, dar cu un fel de prietenie sinceră care lui îi umplu sufletul de încredere, potolindu-i spaimile dinainte, și alunecară îmbrățișați într-un somn la fel de netulburat ca al unui copil fericit.

*

Îndată după miezul zilei se treziră și, folosind resursele casei, se îmbrăcară cu haine potrivite pentru o călătorie lungă și grea: bluze de un roșu aprins, pantaloni largi de culoare gri, ghetе comode și rezistente la un drum pietros. Mâncară în camera telescopului, aproape tăcuți, până când Creohan ridică brusc tonul, cerând casei să dispenseze camera de trăsătura ei dominantă.

Urechile li se umplură îndată de un sunet jalnic, dar ordinul fu executat. Uriaşa oglindă se şterse; suporturile puternice se încovoieară şi plesniră, asemeni crengilor vechi şi uscate în calea focului ce cuprinde pădurea; casa îşi absorbea îndărăt comoara, în propria ei substanţă, iar încăperea rămase la fel de pustie ca genunile spaţiului.

— De ce-ai făcut asta? strigă Chalyth. Nu era obiectul ce-ţi plăcea mai mult?

— Cândva, da, răspunse Creohan încruntat. Îmi amintesc însă ce mi-ai spus astă-noapte, că nimeni nu pleacă uşor la un drum precum cel pe care trebuie să purcedem noi, dacă-i apăsător de grija vreunei proprietăţi. La ce mi-ar mai folosi acum telescopul? Tot ce-ar putea face ar fi să mă tenteze să mă uit la steaua aceea funestă, umplându-mi inima de necaz. Dacă voi avea nevoie de vreo întărire morală pe parcursul misiunii noastre, îmi va fi de ajuns să privesc cerul: de-acum steaua e destul de strălucitoare încât să trezească în mintea mea semnalul primejdiei, fără mijlocirea vreunui suport tehnic.

Chalyth îl privea peste masa la care şedeau, iar ochii i se umplură de lacrimi.

— Am făcut-o, zise el răguşit. Şi am făcut-o cu un scop limpede, ceea ce înseamnă mult. Consider treaba asta de bun augur. Aşadar: pe ce drum apucăm?

Chalyth înghiţi un nod, îşi şterse lacrimile şi răspunse tot printr-o întrebare, pusă pe un ton cât se poate de calm:

— În oraş avem o stradă numită a Călătorilor. Există oare pe-acolo cineva care să fi explorat de-adevăratelea ţinutul din jur?

Creohan se strâmbă.

— Eh! Indiferent când li s-a dat străzilor numele, trebuie c-a fost cu multă vreme în urmă; probabil că-s tot atâţia călători pe strada aceea câţi muzicieni locuiesc pe strada mea, altfel spus nici unul. Aşa că... Ia stai!

Faţa i se luminează.

— Dacă mă gândesc mai bine, există într-adevăr un om care justifică numele străzii, şi locuieşte chiar acolo. Am aflat despre el de la Molichant, care spunea că-i bătrân de-acum, însă în tinereţea lui a călătorit pe ocean, descoperind lucruri extrem de ciudate.

— Cum îl cheamă?

— Glyre, dacă bine-mi amintesc.

— Atunci, de acolo o să ne începem căutările, zise Chalyth.

Dar când ajunseră la casa lui Glyre, nu primiră nici un răspuns la apeluri și, în vreme ce strigau, interveni un vecin, transmițându-le vești neplăcute.

— N-are nici un rost să-l mai strigați, le spuse acesta, un bărbat slab, în vârstă, care se odihnea într-un leagăn de liane cu frunze roșii. Dacă-i acasă, m-aș mira să vă răspundă, fiindcă-i dus cu mintea aiurea. Țsta-i necazul cu historiciștii.

— S-a făcut historicist? întrebă Creohan uimit.

— Păi, chiar așa. Nu-i știți povestea, aia de-i place s-o spună oricui, despre călătoria lui pe mare, în tinerețe, când a descoperit un oraș străvechi, cu turnurile măcinate de timp? În toți acești ani trecuți n-a râvnit decât să-l vadă așa cum arăta în vremurile înfloritoare de odinioară, iar eu cred că a și pus la cale ceva în sensul ăsta.

— Cred că știu despre ce oraș e vorba, spuse Chalyth. Un prieten de-al meu din ocean mi-a dăruit odată un coif de aur prea mare pentru mine, așa că l-am refuzat. Mi-a spus, în felul obișnuit al acestor creaturi, că înotase mult mai mult decât poate o barcă să parcurgă într-o zi și o noapte, până la un țărm unde lucruri asemănătoare erau împrăștiate cu miile. N-avea habar cam cât putea să fi trecut de la pieirea orașului.

— Dacă Glyre nu-i acasă, îl întrebă Creohan pe bărbatul din leagăn, unde ar putea fi? La Casa Istoriei?

Omul ridică din umeri.

— Probabil. Dar nu v-aș putea spune la care dintre ele. Mie mi-ajunge prezentul. Nu-mi pasă de trecut și viitor.

Dintre vițele răsucite ale plantei care-l susținea, se ivi motivul unei asemenea atitudini: muștiucul unui tub lung și plin cu narcotice fine. Vârându-și-l între buze, el trase adânc și în aceeași clipă uită cu totul de Creohan, de Chalyth și de vecinul său, Glyre.

— Ah! suspină Chalyth. Nu-mi plac drogații.

— Nici mie historiciștii, mormăi Creohan. În ciuda faptului că singurul prieten apropiat pe care l-am avut înaintea ta are înclinații spre așa ceva. Îmi lipsește. Ai fost vreodată prin Casele Istoriei?

— Eu? Niciodată!

Fata se cutremură vizibil.

— Ai întâlnit cumva pe cineva care le-a explorat, cât de cât, fără să fi rămas prins în labirinturile vremurilor trecute? Mie nu mi s-a întâmplat să întâlnesc. De parcă legătura noastră cu realitatea zilei de azi ar fi atât de

slabă, încât orice poate să ne smulgă din ea: o adiere de drog, cum se întâmplă cu omul ăsta, un pas făcut dincolo de intrarea într-o Casă a Istoriei...

— Dar noi avem un motiv întemeiat să nu înghițim momeala, zise Creohan. Iar dacă vrem să-l găsim pe Glyre, n-avem încotro, trebuie să mergem acolo. Vino!

*

Dominând de pe o colină cu pante line orașul, Casele Istoriei tronau într-un întins umbrar de frunze albastre și verzi. Sub zidurile lor întunecate se întindeau pajiști plăcute vederii, ispititoare în lumina soarelui, pe unde umblau, ședeau, ori stăteau întinși historiciști îmbrăcați în costumele a vreo cincizeci de epoci diferite, cu ochii răătăciți și mințile tulburate de conflictul dintre un *atunci* plin de viață și un *acum* abia perceput. Chalyth se plimbă încoace și încolo printre ei, întrebându-l pe fiecare de Glyre și orașul ruinat care-l cucerise atât de mult pe acesta și primind de fiecare dată aceleași răspunsuri: un zâmbet stingher și tăcut, ori vreo pățimașă pledoarie privitoare la cu totul altă perioadă a istoriei.

În cele din urmă, se adresară unui băiat de vreo douăzeci de ani, ale cărui reflexe păreau că abia așteaptă vreo intervenție exterioară ca să se declanșeze. Întrebările lor îl puseră în mișcare. Se ridică șovăind în picioare, privi în jur ca pentru a se convinge o dată mai mult de nevrednicia clipei prezente și porni de-a dreptul spre intrarea celei mai apropiate dintre Case.

Chalyth și Creohan schimbă priviri întrebătoare. Ajungând la aceeași concluzie, îl urmară șovăitori, asemeni unor copii înspăimântați care se aventurează printr-un coridor lung și întunecos.

De nenumărate ori îi explicase Molichant lui Creohan ipotetica funcționare a Caselor Istoriei, așa cum era interpretată ea în zilele acelea. Măiestria ce le crease zăcea la mii de ani distanță în trecut, la limitele atinse de historiciști, și implicase concepte absolut străine de gândirea contemporană. Cu toate acestea, era clar că într-un anume mod Casele stârneau în creier curenți de o infinită subtilitate și scoteau la iveală amintiri rămase dedesubtul nivelului celular, ori chiar molecular, depozitate pesemne în cotloane ascunse din însuși eșafodajul universului și apărute în conștiință atunci când le treceai pragul.

Totuși, toate aceste explicații nu-l pregătiseră în suficientă măsură pe Creohan pentru realitatea care năvăli asupra lui de îndată ce trecuse pragul

în căutarea tânărului. Brusc, de la un pas la altul, chiar și percepția unor lucruri esențiale, precum poziția propriului său corp, se tulbură și deveni fluidă; în însăși clipa când făcu al doilea pas, picioarele sale nu mai umblau, ci fugeau, desprinse de corpul care rămase răstignit, ținut în cuie pe un perete, înstrăinat cu totul, învinețit, mângâiat de mâini blânde, ars, înfășurat în țesături moi și somptuoase, înțepenit de vârstă, scăldat în elixiruri ametoare...

Pipă, silindu-se să-l urmărească din priviri pe tânărul din față, și-l zări dispărând cu un mers hotărât în josul unui coridor ce nu era un coridor oarecare, ci o înșiruire de nenumărate locuri diferite: un câmp deschis, o pădure deasă, un pustiu înzăpezit, un oraș roșu, un oraș negru, un drum lung și cenușiu, o sală de ospete maiestuoasă, secvențe separate și toate la un loc. În fiecare moment, mulțimi de imagini dădeau zor să-i domine creierul, făcându-l să creadă că începuse să înnebunească.

În ciuda tuturor acestora, se strădui să meargă înainte, spunându-și că doar prin explorarea culoarelor respective ar fi reușit ei să dea de urma lui Glyre – uite-l colo, bărbatul chipeș cu pielea neagră și dinții piliți, sau poate că-i piticul cel blond și zbârcit, înfășurat în piei prost argășite, sau... nu, aceea-i o femeie cu fața dezvelită și sânii goi, pictați în verde strălucitor, cu buzele sângerii și ochii asemeni unor găuri negre, fără fund...

„Nu!” rostea cineva, și iarăși: „Nu, nu, nu!” Ceva îi smucea mâna, una din multele lui mâini, și vrând-nevrând urmări smuciturile, iar corpul inert în care locuia se întoarse și...

Aer curat, proaspăt, soare viu, verdele ierbii. Privea neîncrezător și în cele din urmă înțelese că alături de el stătea Chalyth, cu fața lividă de spaimă.

— Creohan, să nu mai intri acolo! șopti ea. Te temi prea tare de viitor. Trecutul are prea multă putere asupra ta!

Rațiunea îi reveni brusc. Se gândi la cele spuse de fată, încuviință anemic și-și lăsă capul în piept. Da, ar fi putut să prevadă întâmplarea; plin de groaza provocată de viitoarea ciocnire a stelelor, subconștientul îl transforma într-o pradă sigură în Casele Istoriei, lipsindu-l până și de acel minim autocontrol care le îngăduia historiciștilor să-și aleagă perioada ce urma să le domine mințile.

— Să mergem, spuse el. Să-l uităm pe Glyre și s-o pornim în lume la întâmplare, încrezători doar în speranță.

— Nu așa, ripostă Chalyth.

— Dar cum?

— Uite colo, îl îndemnă ea. Vezi pe cineva cu un coif de aur pe cap? E asemeni celui dăruit de prietenul meu din ocean. Provine cu siguranță din același oraș. Îmi vine să cred că însuși Pământul lucrează pentru noi, întrucât cauza noastră e demnă de el...

6

Alergară pe pajiște fără să-și aleagă drumul, aproape împiedicându-se de historiciștii căzuți în prostrație ce se nimereau a fi în calea lor. De fapt, graba le era inutilă, căci bătrânul urmărit de ei avea capul apăsător de greutatea coifului de aur, iar hainele îi atârnavă larg pe trupul devenit, cu vârsta, costeliv. Își îndrepta mersul lent spre intrarea celei mai apropiate Case a Istoriei și îl mai despărțeau doar vreo doisprezece pași de țintă când ajunseră la el.

— Hei! găfâi Creohan. Dumneata te numești cumva Glyre?

Ochii cețoși ai bătrânului se întoarseră spre el într-un fel ce lăsa să se înțeleagă că avea o oarecare dificultate în a privi ceva ce aparținea prezentului.

— Întocmai, răspunse el cu un glas hârâit. Și de ce m-ați oprit așa?

— Ca să aflăm dacă nu cumva ești acel Glyre care a făcut o importantă călătorie pe ocean, până departe, cu mulți ani în urmă.

Sub coiful greu, fața presărată cu zbârcituri se luminează, iar spinarea încovoiată se îndreaptă cu mândrie.

— Eu sunt acela.

— Am vrea să stăm de vorbă despre călătoria aceea, spuse Chalyth. Ne interesează ce-ai găsit.

Glyre dădu nepăsător din umeri.

— Dărâmături și ruine, răspunse el. Cea mai neînsemnată, cea mai slabă umbră dintr-o glorie de mult apusă, și atât. Iar acum, vă rog să mă scuzați...

Dădu să-și continue drumul spre Casa Istoriei.

Căutând un mijloc prin care să-l întârzie pe bătrân, Creohan îi zgândări mândria adormită, dar încă reală.

— Cum se face că dumneata, care ai fost cândva un om de acțiune, fugi acum în trecut ca un șoarece speriat în gaura lui?

Fără să se simtă deloc jignit, Glyre chicoti.

— Ce loc și-ar mai putea găsi astăzi, aici, un om de acțiune? Spre ce mai poate să se îndrepte interesul lui? De-aș fi întâlnit vreun bărbat sau vreo femeie precum aceia care umblau pe străzile orașului meu mort în vremurile de odinioară, poate că m-aș simți mulțumit cu viața, așa cum e ea. Dar n-am găsit nimic. Prin urmare – făcu din mână un mic gest de lehamite – așa cum ai spus, am fugit.

— Noi plănuim o treabă bună pentru un om de acțiune, zise Chalyth. Stai jos câteva momente și-o să-ți spunem despre ce-i vorba!

^aovăind, după o privire tânjitoare aruncată spre Casa Istoriei, Glyre admise că-i erau slabe picioarele și acceptă să stea cu ei pe o bancă din apropiere. Creohan și Chalyth îi explicară pe scurt ce intenționau să facă, iar la sfârșit el exclamă cu admirație:

— Ăsta-i un plan minunat! Unul de felul celor pe care le născociau oamenii trecutului, iar aceia nu cunoșteau înțelesul cuvântului „imposibil”. Dacă mi-ați fi vorbit de el acum un secol, când eram tânăr, puternic și curajos, v-aș fi ținut fără să șovăi o clipă tovărășie! Așa cum stau lucrurile – își contemplă cu mâhnire brațul drept, ofilit – nu peste multă vreme am să fiu mort și uitat. Dar voi, dacă reușiți, veți trăi în amintirea tuturor bărbaților și femeilor de pe Pământ și nu numai în mințile câtorva historiciști care v-ar alege epoca. Totuși, dacă vă pot ajuta cât de cât cu orice, am s-o fac cu bucurie, așa că am să vă împărtășesc ce știu, lucruri lăsate să doarmă în uitare până acum, când v-am auzit pe voi vorbind. Ah, cum revine totul din urmă!

Își încrucișă mâinile pe piept și clipi spre cerul senin; apoi, ca și cum ar fi realizat brusc din ce cauză îi era capul atât de împovărat, își scoase cu grijă coiful și-l așeză în poală, lovind cu buricele degetelor în ornamentația fină în timp ce vorbea.

— Vedeți, n-am fost singur în aventura aceea... Când eram eu tânăr, exista un fel de manie a călătoriilor absurde și periculoase, făcute de unul singur, de parcă eu și tovarășii mei am fi văzut o mare realizare în rivalitatea dintre noi. Ați știut cum mă cheamă, prin urmare trebuie să fi auzit vorbindu-se de mine; dar ați aflat oare și de numele lui Breghinole, sau Cazador, sau Quace? Nu? Vai, vai!...

Un suspin îi umflă pieptul, amenințând să se transforme în tuse, și pentru câteva clipe omul rămase să ducă o luptă tăcută cu propriile sale mizerii fiziologice. Regăsindu-și suflul, vorbi mai departe.

— Pe un traseu a purces Breghinole; el a luat-o spre nord, de-a lungul unui drum teribil de sinuos din pricina unor stânci inaccesibile și, așa cum ne-a povestit mai târziu, a descoperit ținutul împânzit de niște lăstari deformați în chip straniu, care lăsau să se scurgă o sevă nocivă și făceau rău la stomac, dacă te-ncumetai să-i mănânci. Printre ei umblau creaturi numite de el oameni sălbatici, care puteau fi auzite trăncănind în limbi necunoscute după lăsarea întunericului. A găsit acolo bordeie primitive din lemn necojit, clădite în așa fel încât păreau mai degrabă case simbolice decât locuințe adevărate. Acolo, sălbaticii țineau albine pentru miere, iar în cele din urmă, când foamea l-a făcut pe Breghinole să încerce să le jefuiască proviziile, a aflat și cât de bine erau ele păzite. Un sălbatic i-a sfârâmat cotul cu o măciucă, iar el s-a întors slăbit și bolnav și n-a mai trăit cine știe cât. Așa că, dacă mergi spre nord, se pare că nu te așteaptă nici un câștig...

... Și nici dacă o apuci peste mare, ca mine. Am petrecut singur zile în șir în bărcuța mea neprotejată, cu vânt prea slab ca să-mi umfle pânza, încât m-a tot bătut soarele în cap și m-am uscat de sete – am fost cu adevărat un tânăr căzut într-o dungă, de mi-am chinuit trupul în felul acela! – și cu ce m-am ales? Am ajuns la niște insule care au fost cândva mari și înfloritoare, dar unde astăzi zac țeste albite printre frânturi de vitralii șlefuite din cristale prețioase și sparte apoi de vânturile iernilor. Turnuri pline de măreție, și nu crescute singure cum cresc pe-aici casele noastre, ci înălțate de osteneala trudnică a mâinilor omenești, cască acolo găuri prin care vântul șuieră ca prin niște tuburi de orgă, jelindu-i pe constructorii lor de odinioară. Mai aud și acum tânguirea aceea în minte...

Glyre își duse palma la tâmplă, cuprins de un fior.

— Cel mai trist sunet din lume, dragii mei, e bocetul lucrurilor după stăpânii lor dispăruți.

— Chiar nimeni nu trăiește pe-acolo? strigă Chalyth.

— *Nimeni* e puțin spus, aprecie bătrânul. *Nimic*, nimic altceva decât mlădițele ieșite din semințe purtate de vânt și care și-au găsit adăpost prin crăpături nisipoase, unde au prins rădăcină. Ghirlande funerare, de un albastru întunecat, brun murdar, sau negre...

Îngrozit de tabloul sumbru pe care îl reînvia bătrânul pentru ei, Creohan întrebă:

— Dar ceilalți călători pe care zici că i-ai cunoscut? Cazador, n-ai rostit numele ăsta?

— Ba da, Cazador. Și Quace. El nu s-a mai întors. Cel puțin, nu viu. După ani și ani, când propria mea călătorie începea să-mi pălească în amintire, am drumețit pe plajă până în locul unde râul Slaind se varsă în mare. Deodată, am descoperit o față care se holba la mine printre tufele presărate pe țărm. M-am apropiat cu spaimă să văd cine căzuse acolo în capcană, fiindcă insul nu mișca, și... era Quace! Ancorat de niște pietre mari ce-i erau legate de glezne cu curele din piele, plutea legănat, arătându-se din apă de la coate în sus; se clătina înainte și înapoi, sfidând lumea întreagă cu un rânjet încremenit pe buze. Pe piept avea crestat un mesaj, dar pielea era umflată și n-am putut citi scrisul. Dacă n-ar fi purtat un inel de care îmi aduceam aminte, nu mi-aș fi dat seama că era prietenul meu.

— Ce i s-a întâmplat? întrebă Chalyth.

— O, cine poate ști? Poate că unor sălbatici din susul cursului de apă pe care spunea el că-l va urma nu le-a plăcut faptul că le încălcase teritoriul și l-au expediat înapoi de unde venise, mort, ca avertisment pentru alții care l-ar fi urmat. Asta s-a întâmplat cu mult timp în urmă, fata mea. După încă zece ani am revenit în locul acela și nu am mai găsit altceva decât o grămadă de oase încurcate.

Chalyth și Creohan schimbă priviri înfiorate. Nu-și închipuiseră că lumea exterioară era atât de plină de primejdii.

— Cât despre Cazador, continuă Glyre, ei bine, și el vă poate servi de pildă în privința drumului pe care nu trebuie să-l urmați. Pentru că el a luat-o spre est, iar când s-a întors era complet nebun.

O lungă tăcere se lăsă între ei. În acel răstimp, Creohan avu impresia că putea simți pulsul și unduirea istoriei, care azi dictează înălțarea unor mari imperii, iar mâine hotărăște că o lume trebuie să se prăbușească spre a face loc alteia, noi. Îi păru că pulsul acesta era tot mai slab, asemeni scurgerii sângelui prin venele îmbătrânite ale lui Glyre, și ajunse încă o dată la concluzia fatalistă că asaltul vagabondului stelar avea să aducă o binevenită eliberare speciei senile, Omul. Dar poate că doar vecinătatea unei Case a Istoriei era pricina unor astfel de asocieri apărute în creierul său.

— Ne-ai pus multe bariere în cale, Glyre! spuse el în cele din urmă.

— Nu mi-o lua în nume de rău, zise bătrânul, rugător, așezându-și mâna ciolănoasă pe genunchiul lui Creohan. Oare nu vă fac un serviciu, așa cum v-am promis? Nu vă feresc de pericole necunoscute?

— Ba-i chiar așa, spuse Chalyth pe un ton împăciuitoare.

Nevăzută de Glyre, îi aruncă lui Creohan o privire încruntată.

— N-am de ales, zise bătrânul. Până astăzi credeam că nimic nu mi-ar putea despărți inima de populația dispărută a mult-iubitului meu oraș mort. Dar vă spun cu toată sinceritatea: de-ar fi posibil, i-aș uita și aș veni cu voi!

Astfel, a doua zi dimineața, porniră într-o direcție pe care avertismentele lui Glyre le-o lăsase deschisă, încărcăți nu numai cu lucrurile considerate necesare, ca alimentele și cuțitele, ci și cu povara temerilor pe care istorisirile bătrânului le stârniseră în mințile lor. Se îndreptară spre interiorul ținutului, îndepartându-se de mare și ajungând în locul unde orașul se unea aproape imperceptibil cu colinele de pe care carnea venea noapte de noapte, lansându-și hohotele nebunești.

Ultima casă era un chioșc delicat, plin de prospețime și de flori agățătoare. O fată ședea în prag și cânta. Avea părul la fel de galben ca soarele și vocea ca apa curgătoare.

— Iartă-ne, prietenă! spuse Creohan politicoș. Știi cumva ce se află dincolo de dealurile din față?

Fata râse.

— Nu, străine, nu știu. Cânt aici de zece ani și niciodată n-am mers mai departe de locurile pe care le poți vedea. Asta nu-i ceva minunat?

— Eu zic că ține de lașitate, răspunse Chalyth fără menajamente și, împreună cu Creohan, își văzu de drum.

Nu făcuseră însă decât vreo câțiva pași, când fata se ridică și se luă după ei, strigându-le din urmă s-o aștepte o clipă. Creohan se întoarse și o privi. Era tare drăguță și nu purta pe ea, drept veșmânt, decât ghirlande de flori mari, culese de pe pereții casei sale.

— De ce ne-ai strigat? întrebă el.

— Dacă vă duceți într-adevăr peste dealuri, poate c-o să-l vedeți pe... pe un om care a apucat-o încolo cu un an în urmă. Îl cheamă Vence și o să-l recunoașteți după ochi: unul îl are albastru, iar celălalt căprui.

— Prin urmare, și *alții* au mers pe drumul ăsta în ultima vreme?

— Unul singur, doar unul.

Buzele îi tremurară, iar ochii începură să i se umple de lacrimi.

— Vence a fost iubitul meu și am împărțit cu el casa asta. Am cântat, am mâncat și am băut amândoi, am făcut dragoste de multe ori – ce ne mai trebuia? Și totuși, cu un an în urmă a plecat pe dealuri, spunându-mi că, dacă-mi va fi dor de el, pot să-l urmez. Am încercat... cu adevărat am încercat! Dar îndată ce pierdeam casa din vedere, îmi pierdea curajul și mă întorceam. Iarăși plecam, iarăși mă vedeam silită să renunț. De atunci, eu... tot aștept.

Clipi din ochi și scăpă o lacrimă în cupa unei flori galbene.

— Ce-ai vrea să-i spunem dacă-l vom întâlni pe acest Vence? se interesă Chalyth.

— Spuneți-i... spuneți-i că încă-l mai aștept, suspină fata împodobită cu flori.

— O să ținem minte, zise Creohan sec. Dar ce te face să crezi că-i acolo? Dacă un om pleacă într-o călătorie, o face cu un anumit țel. Îmi închipui că nu se va întoarce fără să-și împlinească scopul. O să tot stai aici, îmbătrânind; florile au să se ofilească, or să cadă, au să-ți lase la vedere corpul gol, zbârcit, și sânii căzuți. Glasul va începe să ți se poticnească la notele înalte, părul tău auriu o să-și piardă strălucirea pe măsură ce trece timpul... Chiar ai de gând să-ți aștepți bărbatul până când se va întoarce și te va găsi *bătrână*?

— Prostule, prostule! strigă fata și se răsuci spre Chalyth. N-ai auzit ce lucruri cumplite mi-a spus? Cum poți să stai lângă așa un nesuferit?

Lovită de un gând, își schimbă tonul într-unul lingușitor:

— Trebuie să-l părăsești înainte de a-și întoarce biciul limbii spre tine! Și de ce să n-o faci până când nu te târăște după el în niște locuri sălbatice și necunoscute? Vino să stai cu mine aici, să cântăm sub razele soarelui, în fața ușii pline de flori!

Chalyth n-avea nici urmă de simpatie pe față când îi răspunse cu răceală:

— Pesemne n-ai avut nicicând un bărbat care să cunoască valoarea adevărului. În ce mă privește, prefer să merg cu unul care poate fi sincer, decât cu oricare din miile care se pricep să țeasă cele mai încântătoare minciuni.

— Vence al meu nu mă minte! susținu fata.

— Nu i-ai promis iubire nesfârșită? ripostă Chalyth.

— Păi... păi, așa i-am promis și nu o dată.

— Atunci, dintre voi doi, tu ești mincinoasa. L-ai iubit atât de mult încât n-ai fost în stare să-ți părăsești casa și să-l însoțești?!

Chalyth folosea cuvinte mușcătoare.

— Între mine și Creohan nu-i nici măcar un fir de iubire, doar un țel împărtășit de amândoi. Prin urmare, rămâi cu bine. Nu știm unde mergem, știm însă că va fi un drum lung, așa că nu mai putem pierde timpul.

— Dar nu mă înțelegi, zise fata pe un ton jalnic. Tânjesc după el cu fiecare părticică a corpului meu și, totuși, mintea mi-e înlănțuită de casă. N-aș fi putut merge decât târâtă, și tocmai din pricină că mă iubea n-a făcut asta. Însă...

Fața i se luminează dintr-o dată.

— Voi! Voi sunteți străini! *Voi puteți* să mă obligați să plec! Mă puteți împinge mai departe dacă mă lasă puterile când nu-mi mai văd casa! Nu vreau să stau aici și să cânt până la moarte, dar nu pot face nimic altceva fără ajutor.

— Schimbă-ți florile cu îmbrăcăminte calduroasă și pune-ți în picioare ghete rezistente, interveni Creohan. N-o să te târâm, pentru că asta ne-ar încetini mersul, însă, până când îți revine voința, te poți folosi de tovarășia noastră ca de o cârjă.

— Așa să fie, spuse fata pe un ton preocupat și intră în casă, să-și facă pregătirile.

— Oare-i înțelept ce facem? întrebă Chalyth cu glas scăzut, după plecarea ei, iar Creohan ridică din umeri.

— Câtă vreme toată călătoria noastră stă pe culmile nebuniei, ce mai contează puțină nechibzuință în plus?

*

Fata întârzia mult, așa încât Creohan și Chalyth începuseră să suspecteze că-și schimbase între timp hotărârea luată în grabă. Când apărură, însă, era echipată într-un costum cenușiu și cu picioarele vârate în pantofi; de centura din piele îi atârna un cuțit, de umăr o raniță cu mâncare, iar de o curea, într-o parte, o mică harfă.

— Așa arăta omul meu când a plecat, zise ea, apropiindu-se. Atâta doar că el avea un flaut în loc de harfă. Pe mine mă cheamă Madal. Dar pe voi?

Îi spuseră, iar Creohan își zise că fata avea mai multă minte decât crezuseră ei inițial. Apoi privi pentru ultima dată, lung, înapoi spre oraș, în vreme ce Madal n-avea ochi decât pentru casa ei.

— La drum, zise Creohan și își începură marșul.

Soarele trecuse de zenit și aluneca spre apus. Mai întâi merseră pe un teren cu iarbă; apoi ajunseră într-o zonă unde pământul era bătătorit, o trecătoare între două dealuri, iar Creohan, cercetând urmele de pe jos, hotărî că nu putea fi decât drumul parcurs de carne, în fiecare noapte, spre oraș. Își aleseră ca traseu pământul răscolit, socotind că trebuiau să se țină după urme, deoarece acestea duceau cu siguranță undeva.

Cu coada ochiului, Creohan observă că Madal privea înapoi, dar el refuză categoric să facă la fel, nici măcar pentru a înțelege dacă trecuseră sau nu dincolo de punctul de unde casa ei galbenă mai putea fi văzută. Expresia fetei era concentrată, buzele strânse înghețaseră într-o linie îngustă, dar, luând exemplul tovarășilor ei, își văzu mai departe de drum.

Soarele apusese și ei se țineau tot de drumul cărnii. Mai puțin încărcată și nu atât de obosită ca însoțitorii ei, Chalyth deschidea prudent calea, cercetând cu un băț întins înainte pământul desfundat, ca să-i prevină pe ceilalți când dădea de noroaie adânci. Deodată, se opri și le strigă:

— Ascultați!

În depărtare, putură distinge râsul nebunesc al cărnii pornite pe calea ei obișnuită spre întâlnirea cu Moartea. Creohan privi cercetător înainte. Lumina era slabă și amănuntele se distingeau cu greutate.

— Ar fi mai bine să ieșim de pe potecă, propuse el. N-am întâlnit nicicând o turmă de carne în mișcare, dar îmi închipui că n-o să ne dea prea multă atenție. Locul ăsta, în stânga, pare a fi cel mai potrivit.

Se repeziră pe o pantă abruptă și se așezară pe culmea ei acoperită de iarbă, să aștepte trecerea cărnii. Hărmălaia plină de țipete crescă din ce în ce mai mult, pe măsură ce amurgul se îngroșa, până când, în cele din urmă, conducătorii turmei se iviră în raza vederii, păroși și înspăimântători în semiîntuneric. De două ori mai înalți decât omul, cu fruntea îngustă și membre deșirate, călcând greoi și plescăind cu picioarele lor mari și umflate prin mărul răscolit în trecere, făceau să răsună dealurile de larma extazului lor dement: *hahaaa, hahaaa...* Creohan se cutremură și trebui să-și acopere urechile din pricina zgomotului.

— N-am mai văzut niciodată până acum carnea vie, spuse Chalyth când se făcu din nou liniște. Cât de mult seamănă făpturile astea cu oamenii — două mâini, două picioare, poziție verticală, umană! Mi se întoarce stomacul pe dos când mă gândesc la ele. Oare o să mai pot mânca vreodată carne după asta?

Madal reacționează însă altfel. Cu privirea pierdută în punctul pe unde dispăruse carnea, suspină:

— Se duc în oraș! Iar dimineată, când vecinul o să mă strige să mergem împreună după bucățile de carne ce ni se cuvin, are să-mi găsească goală casa și nici un indiciu după care să se știe unde am plecat. La noapte va trebui să dorm afară, sub cerul liber, când acolo mă așteaptă canapeaua pe care am dormit în toți acești zece ani – singură în ultima vreme, dar fără voia mea...

Chalyth se întoarce spre ea.

— N-ai decât să te iei după bestiile alea! Zece ani, cât zici că ai zăcut pe canapeaua ta moale, eu am dormit sub cerul liber, deși aș fi putut să aleg ce voiam din o sută de paturi. Și uite că am hotărât să plec cu un străin, în marea aventură a unei căutări fără țință, pe când tu nu ești în stare măcar să iei urma unui bărbat pe care pretinzi că-l iubești. În cazul ăsta, ia-le *lor* urma, hoiturilor grosolane și fără minte care calcă pe poteca bătută vreme de secole de rasa lor. Poate că-i mai bine ca eu și Creohan să ne vedem de propriul nostru drum.

— Mă faci să roșesc, spuse Madal după o pauză. Așa m-a rușinat și Vence la plecare, văzând că nu pot merge cu el. Nu-mi place să fiu umilită. Fie – o să dormim sub cerul liber! Aici? Sau ne căznim picioarele până cădem de oboseală?

— Ei, nu, chiar aici, presupun, zise Creohan și caută un loc mai ridicat unde să se poată întinde cu toții.

Chalyth rupse crengi dintr-o tufă uscată și aprinse un foc, apoi se așezară în jurul lui și mâncară frugal din proviziile aduse cu ei, căci n-aveau de unde să știe cât de mult trebuiau să întindă de mica lor rezervă.

După aceea Madal își luă harfa și cântă un cântec lent și trist. Încă mai cânta atunci când Creohan și Chalyth adormiră, iar melodia le bătui visele, răsunând ca un ecou dintr-o parte în alta a craniului, la fel cum hohotele turmei de carne se repercutau printre dealuri.

*

În dimineata următoare își reluară marșul tăcuți, descoperind că aproape atinseseră punctul cel mai înalt din zonă. Era cu mult înainte de amiază când, urmând același drum al cărnii, desfășurat în linie dreaptă, trecură de o pantă suitoare și putură privi dincolo, spre o câmpie mănoasă cu ierburi mature, gălbui.

Se întindea cât puteau cuprinde cu ochii, iar Chalyth murmură:

— Acum înțeleg cum se simțea Glyre, ieșind în largul oceanului lipsit de urme!

— Aici nu lipsesc urmele, zise Creohan și o porni pe poteca ce șerpuia la vale pe panta abruptă.

Arbuști spinoși o mărgineau în locul acela, iar de ghimpii ascuțiți atârneau, smulse din pielea cu blană sură a creaturilor crescute pentru carne, petice de mărimea unei palme de om. Pete de sânge stăteau mărturie pentru zelul cu care ele își deschideau calea printre spinii sălbatici. Având doar jumătate din înălțimea brutelor, Creohan își croia cu greutate drum printre crengile pline de țepi, fără să se aleagă cu zgârieturi; străduindu-se în graba lor să urce cărarea câte două-trei în același timp, bestiile uriașe se creștau adânc și, cu toate acestea, hohotele lor răsunau neîntrerupt...

Apoi ierburile prinseră să se înalțe ca un zid în fața celor trei, cu tulpinile de grosimea unui deget.

— De-acum vom fi nevoiți să ne ținem numai de cărare, mormăi bărbatul. Altfel ne vom rătăci. Lăstarii ăștia mă întrec în înălțime.

— Dacă facem așa, nu ne rătăcim, aprecie Madal pe un ton acru, iar poteca ne va duce undeva.

— Trebuie să conducă, presupun, în locul unde cresc creaturile, aprecie Creohan. Și-i mai mult ca sigur că ele aprovizionează cu hrană nu numai orașul nostru. Prin urmare, o mai fi vreo cărare dincolo de terenurile de prăsilă, poate chiar mai multe. Să mergem înainte cât putem de repede!

Madal oftă, dar își aranjă mai comod bagajul pe umăr și luă conducerea, zdrăngănind un vag ritm de marș pe strunele harfei sale, spre a-și face curaj. Ținând pasul în spatele ei, Chalyth îi vorbi lui Creohan cu voce scăzută:

— Te-ai uitat la steaua aia amenințătoare și în noaptea trecută?

Creohan încuviință:

— Aici, unde nu sunt lumini zburătoare, o putem vedea clar în fiecare noapte.

— Poate că-i doar o plăsmuire de-a mea, dar părea și mai strălucitoare decât noaptea trecută!

El nu se grăbi să facă vreun comentariu.

Poteca rătăcea șerpuind prin iarba înaltă. N-avea nici un sens să o părăsești ca să tai în linie dreaptă, pentru că solul era atât de plat încât nu oferea privirii nici un punct de reper. Sătui de mers, umblară până când

lumina soarelui nu mai atinse pământul între pereții de vegetație îngălbenită din jurul lor, iar în momentul acela auziră iarăși râsul dement al cărnii care se apropia.

— Bineînțeles, cu cât suntem mai aproape de terenurile de prăsilă, cu atât le întâlnim mai devreme, fu de părere Creohan, când ajunseră la o cotitură a cărării.

De acolo, drumul se îndrepta brusc pentru vreo sută și cincizeci de pași, făcând un alt cot la capătul acelei porțiuni, unde văzură turma ieșindu-le înaintea. La lumina zilei, asemănarea bestiilor cu oamenii era parcă și mai izbitoare, dar parcă, totuși, nu...; și hohoteau – cum mai hohoteau! Madal fu cuprinsă de o panică oarbă, încât numaidecât se întoarse și o luă la fugă.

— Ieși de pe cărare, zăpăcito! strigă Creohan.

Fără să mai aștepte să vadă dacă fata îi urmase îndemnul, o apucă pe Chalyth de mână și despică perdeaua de iarbă, făcându-și loc de trecere. Ascunși, zăboviră gâfâind în afara zonei de vizibilitate câtă vreme turma trecu pe alături. Tulpinile dese reveniseră la verticală și-i protejau.

După ce râsetele se îndepărtară, Creohan dădu să iasă din nou pe cărare, dar Chalyth îl rugă să mai aștepte, de teamă că unele bestii mai leneșe ar fi putut apărea în coada turmei. El acceptă neliniștit, întrebându-se dacă Madal fugise orbește în lungul potecii sau dacă nu cumva reușise să se ascundă între ierburi, așa cum făcuseră ei.

— Creohan! Chalyth!

Era o chemare disperată.

— M-am rătăcit! Nu mai găsesc calea spre cărare!

Cei doi schimbă priviri alarmate.

— Nu poți fi prea departe, îi răspunse Creohan. Te auzim foarte bine. Nu vezi tulpinile pe care le-ai culcat la pământ după ce-ai ieșit de pe cărare?

Chalyth îi atinse brațul, arătându-i în tăcere iarba pe care ei înșiși o împinseseră în lături. Cu excepția locului unde o îndoia greutatea lor, nici o urmă a trecerii nu mai era vizibilă.

— Stai acolo unde ești, Madal! strigă din nou Creohan înțelegând situația. Cheamă-ne din în când, ne îndreptăm spre tine.

— Pare că-i în direcția asta, spuse Chalyth, întinzând mâna. Poate că a ieșit de pe cărare în partea opusă, și-atunci vom nimeri poteca în timp ce mergem spre ea.

— De acord, încuviință Creohan și porni înainte.

Dar tulpinile rezistente îi abăteau pe neobservate de la traseu. Groaza sporea în chemările înnebunte ale lui Madal, iar când în cele din urmă o auziră foarte aproape și, dând la o parte ierburile, o văzură, stătea în genunchi, ghemuită, cu fața îngropată în palme. Atunci când ridică privirea, avea obraji umezi de lacrimi.

— Unde-i cărarea? gemu ea. Unde putea să dispară?

— N-am trecut peste ea în vreme ce te căutam, observă Chalyth.

— Atunci ne-am pierdut! se tângui Madal. O să crăpăm de foame printre afurisitele astea de plante!

— Prostii! i-o reteză Creohan. La urma urmei, data viitoare când o să treacă pe aici carnea, vom auzi larma și-o vom lua în direcția aceea.

— Eu am o soluție mai rapidă, declară Chalyth. Creohan, ia-mă în cârcă, să mă uit în jur!

Uimit că nu se gândise el însuși la asta, bărbatul se ghemui, iar fata i se cățăra cu agilitate în spinare.

— Ei, vezi poteca? întrebă Madal.

— Văd ceva și mai interesant, răspunse Chalyth. Văd fumul care se înalță de la focul cuiva!

— Ești sigură?

Creohan tresări atât de violent încât, îndreptându-se, o făcu să-și piardă echilibrul.

— E chiar fum, și mă îndoiesc că bestiile pentru carne știu să facă focul. Flacăra nu se vede dintre ierburi, dar, dacă ar fi un foc apărut din senin, ne-ar fi înconjurat până acum. Cu siguranță că arde într-un loc curățat, și sub supraveghere.

Încă smiorcăindu-se, Madal li se ținea pe urme în vreme ce ei își croiau drum prin iarba înaltă și rezistentă, oprindu-se din când în când pentru ca, de la înălțime, Chalyth să poată stabili din nou direcția. Curând, însă, nu mai avură nici o îndoială în privința țintei lor, întrucât mirosul specific și pătrunzător al fumului ajungea până la ei, însoțit de un bâzâit slab. În cele din urmă, ieșiră într-un luminiș bătătorit, larg de vreo douăzeci de pași, și se holbară uluiți la un fel de adăpost rudimentar, împletit din ierburi și sprijinit pe ceea ce la prima vedere păreau niște crengi albe, dar care la o examinare mai atentă se dovediră a fi oase lungi și uscate.

Acum distingeau în aer nu numai mirosul de fum. Îl însoțea un altul, o putoare mai greu de suportat, o combinație de sânge proaspăt și păr ars. Sursa bâzâitului deveni evidentă. Eviscerată și jupuită, una dintre creaturile pentru carne zăcea fără un braț, la capătul cel mai îndepărtat al luminișului, iar pe carnea dezgolită forfotea un roi de muște zgomotoase.

Membrul tăiat se prăjea deasupra focului, pe un soi de trepied făcut din oase – material de care nu se ducea lipsă acolo, căci lângă adăpost se înălța o movilă ce-ți ajungea până la genunchi, multe oase având încă pe ele fâșii de carne prin care foșgăiau viermii. Șezând, un om urmărea frigarea atât de concentrat încât abia își mișcă țeasta hirsută ca să ia seama la cei proaspăt intrați în singurătatea sa. Șovăitor, Creohan se apropie de el și-i vorbește:

— Prietene, știi cumva unde duce cărarea care străbate câmpia?

Părul și barba omului erau atât de amestecate, încât capul îi părea o minge cu favoriți. Avea corpul murdar, iar dacă purtase cândva haine, ele se prefăcuseră de multă vreme în zdrențe. Deschise larg ochii și se holbă la Creohan, care tresări, fiindcă unul din ochii aceia era albastru, iar celălalt căprui.

— Nici o cărare nu duce nicăieri în câmpia asta, spuse el cu un glas dogit, apoi își văzu mai departe de mâncarea lui.

Creohan o privi pe Madal, dar era limpede că ea nu-l recunoscuse pe nenorocitul murdar. Se uita în jur cu niște ochi în care se amestecau fascinația și repulsia, cercetând adăpostul și grămada de oase. Cu speranța că șocul n-avea s-o zdrobească, Creohan spuse brutal:

— Prin urmare, ăsta-i sfârșitul trist al temerarei tale călătorii, Vence!

Omul sări în picioare. În aceeași clipă Madal se răsuci, privi cu atenție, scăpă un suspin ce semăna cu un geamăt și s-ar fi prăbușit dacă n-ar fi apărut imediat lângă ea Chalyth, s-o apuce de braț în vreme ce repeta neîncrezătoare ultimul cuvânt al lui Creohan.

— Vence? Vrei să spui că *individul ăsta* e iubitul pierdut al lui Madal?

— Ei? îl provocă Creohan pe străin. Ești sau nu ești chiar el?

Înfrânt de privirea aceea arzătoare, omul încuviință ursuz.

— Da, așa mi se spunea. Iar acolo lângă voi e Madal. I-am... uitat numele... până când i l-a pomenit femeia.

— Ce s-a întâmplat cu tine? întrebă Creohan. Ce faci aici? Cum trăiești? Și *de ce*?

— Să trăiesc? zise Vence cu amărăciune. Asta nu-i viață, abia mă țin viu. Zilele se topesc ca o ceară colorată și se amestecă unele cu altele, într-un nimic fără trăsături.

Arătă spre carnea care se prăjea, ca pentru a-și scuza eșecul.

— Am ce mânca, totuși. Pot să... ăăă... să vă dau ceva și vouă?

— Dar de ce stai singur aici? strigă Creohan, neluând în seamă oferta aceea dezgustătoare. De ce te-ai oprit atât de aproape de casă?

— Aproape? *Aproape*? Nu știu dacă ești un mincinos sau un nebun, sau chiar sămânța pe care soarele a făcut-o să încolțească în cele din urmă în mintea mea. O turmă de carne m-a scos de pe cărare și-am tot rătăcit pe câmpia asta înfiorătoare treizeci de zile, de colo-colo și în cerc. Vreme de treizeci de zile *am știut* că merg tot înainte, până am avut norocul să dau iarăși peste o potecă folosită de creaturile acelea și-am priceput că trebuia să mă ațin pe aproape, dacă nu voiam să pier de foame. Măcar am rămas în viață.

Arătă încă o dată spre carne.

— Uite! Ia mirosiți! Nu-i proaspătă și bună?

Creohan încercă să-și ferească privirea de foșgăiala roiului de muște așezat pe stârvul abia despicat.

— Și ești mulțumit să stai aici, în locul ăsta spurcat? întrebă el. Nu mai aștepti nimic de la viață?

Vence ridică din umeri și se așează din nou, părând să-și regăsească stăpânirea de sine.

— Ce-aș mai putea primi de la viață când nu mă clintesc din loc cât e ziua de lungă?

— Dar cum dobori carnea pe care o ucizi? E clar că nu ești destul de puternic ca să târăști cu mâinile goale o brută din acelea, tot drumul de la...

În loc de răspuns, Vence trase de mânerul unui cuțit a cărui lamă o înfipsea în murdăria de la picioarele lui, ștergându-l de sânge.

— Asta-i o armă slabă, zise Creohan.

Buza de sus a lui Vence se arcui într-un rânjet batjocoritor pe când își înfigea iarăși cuțitul în pământ.

— Ah, animalele sunt aproape umane în unele privințe și le poți ademini. Niște cuvinte blânde și câteva gesturi, și te urmează bucuroase. Priviți acolo, uitați-vă de aproape. O să vedeți că am capturat o femelă.

Părea că-i place să se laude cu decăderea lui.

— Toate capturile mele-s femele. Și le poți face să-ți împlinească niște plăceri. În fond, nu de asta îți dorești o femeie?

*

Ceea ce urmă se petrecu atât de repede, încât Creohan, luat prin surprindere, nu reuși să înregistreze faptele în timp ce se desfășurau, ci fu nevoit să le reconstituie după ce se produsese.

O vânzoleală nebună, ceva lung și alb care zvâcnea cu sălbăticie, o trosnitură, un țipăt – și Madal, desfigurată de furie, ajunse călare pe fostul ei iubit, ținându-l sub amenințarea osului lung cu care îl pocnise în cap așa cum ar fi dat cu un ciocan.

— Animalule! Bestie! Nu valorezi nici cât creaturile *alea*! țipă ea. Asta-i tot ce ți-a plăcut la mine, care te-am iubit și te-am așteptat și-am plâns când te-am văzut că pleci? Te urăsc, te urăsc, *te urăsc*, mă auzi?

Începu să-l lovească nebunește cu osul acela greu. În genunchi și ajutându-se cu o mână, el încercă să sară într-o parte ca să-și apuce cuțitul, cu cealaltă mână căutând zadarnic să pareze ploaia de lovituri risipite de față peste umerii, spatele, capul și coapsele lui, fiecare din ele dată cu o forță mult sporită de furie. Creohan și Chalyth se străduiră s-o oprească, însă ea le arătă dinții rânjiți, dându-le de înțeleas că era gata pregătită să-i lovească și pe ei dacă se amestecau.

— Asta-i pentru că mi-a furat zece ani prețioși din viață! gâfâi ea. Mincinos murdar ce e! Când mă gândesc că a putut să se poarte cu mine ca și cu... ca și cu una dintre *alea*!

Împunse cu osul prin aer în direcția hoitului năpădit de muște. Vence scotea niște văicăreli puternice.

Se vede însă că fusese mai puțin amețit decât părea, pentru că în momentul următor se azvârli într-o parte, răsucindu-se și căscându-și gura ca s-o muște pe Madal de pulpă. Primi însă o lovitură rapidă – încâlceala cumplită a bărbii nu-i îngădui lui Creohan să vadă cât de serioasă era – iar când își mișcă mușchii maxilarului durerea îi fu atât de mare, încât scoase un urlat. Uită cu totul de firava lui încercare de a răspunde cu aceeași monedă și rămase să se legene înainte și înapoi, frângându-și mâinile.

— Lasă-l în pace, îndrăzni Chalyth să spună. Singurătatea i-a tulburat mințile, n-o să mai fie niciodată un om ca toți oamenii.

— Nu! se aprinse Madal. O să-l pun la treabă, jur c-o să-l pun! N-a zis că știe în ce parte e poteca? Prin urmare, măcar ne poate conduce într-acolo. *Mișcă-te*, grămadă de gunoi puturos!

Îl împunse încă o dată în spate pe Vence, iar acesta se sili să se ridice în picioare, șovăitor.

— Crezi că-i bine să lăsăm așa focul ăsta? întrebă Chalyth, privind cu îndoială ierburile înalte și uscate din jur.

Vence gemu, cu ochii dați peste cap, dar din cauza maxilarului rănit vorbele lui nu se mai înțelegeau.

— Cred că vrea să-l lase aprins, interpretă Madal. În cazul ăsta – am dreptate, nu? Acoperiți-l cu pământ și hai să mergem!

Creohan scotoci prin grămada de oase până dădu peste un omoplat destul de lat, cu care aruncă peste foc câteva lopeți de pământ afânat. Focul se stinse, sfârșind. Madal întâmpină încercarea lui Vence de a împiedica operația cu un fel de satisfacție rea.

— Acum, du-ne la cărare, șuieră ea la urmă.

El se întoarse și porni într-un trap nesigur, alegând un traseu de-a lungul căruia tulpinile ierburilor se despărțeau cu mai mare ușurință, iar Madal se grăbi s-o ia pe urmele lui, înghiontindu-l în răstimpuri cu ciolanul transformat în țepușă. Creohan și Chalyth făcură tot ce puteau ca să nu rămână în urmă. În sfârșit, ajunseră din nou la potecă, la spărtura aceea din iarbă pe unde carnea călcase de atâtea ori în picioare vegetația, încât aceasta n-avea nici o șansă să crească până la înălțimea normală – dar Vence părea

să n-o fi observat, căci dădu buzna drept înainte și se pierdu imediat printre ierburile din cealaltă parte.

— Călătorie sprâncenată! strigă Madal printre gâfâituri.

Se rezemă în ciolan ca într-un baston și aruncă o căutătură încruntată tulpinilor care se grăbeau acum să revină la verticală.

Ajunsă lângă ea, Chalyth întreabă:

— Îl lași să plece? îl lași să moară de foame cu o falcă ruptă, aici, în sălbăticie?

— El nu m-a lăsat cu sufletul ros de dorul lui? zise Madal nepăsătoare. Nu fac altceva decât să-i plătesc cu aceeași monedă.

— Indiferent ce ți-a făcut, spuse Chalyth încăpățânată, cu maxilarul rupt o să piară de foame! Iar noi, care căutăm un mijloc de a salva viețile unor oameni încă nenăscuți, nu-i putem condamna cu atâta ușurință pe cei de astăzi la o moarte înceată!

— Cu ușurință? o îngână Madal. Zece ani furați, și spui că fac asta cu ușurință? Oh, atunci du-te după el! Din câte-mi dau seama, ești cea mai bună tovarășie pentru bruta aia infectă!

Dar orgoliul și furia începeau să-i dispară și, după încă o clipă, lăsă osul să-i cadă din mână, aruncându-se orbește în brațele aducătoare de alinare ale lui Chalyth, cu toată făptura ei subțiratică zguduită de plâns.

— Îngrozitor, e îngrozitor! se tângui ea. L-am iubit, l-am iubit cu adevărat! Era blând și atent și cânta atât de bine din flaut!

— Nu ne îndoim de ceea ce spui, zise Creohan. Într-adevăr, singurătatea lungă i-a împrăștiat mințile. Cel care s-a topit în marea de iarbă n-a fost Vence al tău, ci un altul, ajuns cu mult mai puțin decât un om.

— Chiar și așa, merită să nu-l salvăm de soarta cumplită care-l așteaptă? întreabă Chalyth. Să-l lăsăm să moară de foame fiindcă nu-și mai poate mesteca mâncarea?

— Cred că n-avem ce face, oftă Creohan. Ai văzut cât de greu localizezi pe cineva prin iarbă, și n-am căutat-o decât pe Madal, care nu se mișca din loc. Ar fi inutil să-l urmărești pe unul care caută să scape de tine, și poate că noi înșine n-am mai găsi poteca niciodată.

— Ai dreptate, zise Chalyth după o pauză. Dar... În fine, nu-i nimic de făcut, trebuie să accept. Prin urmare, tu ce ai de gând, Madal? O iei înapoi spre casă?

Fata cu părul auriu își șterse lacrimile.

— Poate că-i mai bine să merg înainte, spuse ea. Dacă mă întorc singură, cine îmi garantează că n-o să pățesc la fel ca Vence? El a fost cândva un bărbat bun și puternic, vă jur c-a fost! Dar și dacă aș merge înainte, ce câștig ar fi? El era unul, iar noi suntem trei. Când o să fim de trei ori mai departe de casă, o să ajungem la fel ca el?

— Nu, noi avem un scop, declară Creohan. Cred că Vence și-a părăsit căminul mânat de neastâmpăr, iar în cele din urmă a constatat că nu se cunoștea îndeajuns de bine încât să descopere pentru călătoria lui un scop. Noi, însă, am plecat dintr-un motiv cât se poate de limpede.

— Să salvați lumea? zise Madal, însoțindu-și vorbele cu un râs sarcastic. Un bărbat și o femeie să abată o stea?

— Nu, nu asta ne conduce, spuse Chalyth cinstit. Adevărul e că... ne e teamă.

— Teamă de ce? De un dezastru care se va produce când amândoi veți fi pierit de mult?

— Eu una știu ce mă înspăimântă, zise Chalyth. Lumea e atât de întinsă, iar eu atât de mică și s-ar putea să mor înainte de a fi înțeles măcar o iotă din ea. Tu, Creohan?

— Da, și mie mi-e frică, admise Creohan. Deși poate că-i firesc ca o parte din cei ce vin după noi să vrea să mă uite, nu mi-ar tihni să nu dorească nimeni să-și amintească de mine. Iar tu, Madal? Ai și tu vreo spaimă care te-ar face să-ți continui drumul în compania noastră?

— Dacă teama ar fi un motiv, vorbi Madal în cele din urmă, atunci știți deja răspunsul. Mi-e frică să merg înapoi singură. Așa că am să merg mai departe. Încotro, Creohan?

Creohan privi soarele și făcu un calcul.

— Încolo, zise el și o porni din nou în lungul cărării, cu pași mari și hotărâți.

9

Spre sfârșitul zilei, terenul peste care îi conducea poteca începu să se înalțe, iar vegetația se schimbă. Printre ierburi, care creșteau aici împrăștiate în petice cu latura de câțiva metri, se iviră arbuști cu flori de un albastru palid, arbori miniaturali cu trunchiuri groase, nu mai înalți decât Creohan, cu frunzele neobișnuit de rigide care scoteau clinchete la atingere, și grupuri de ciuperci uriașe, globulare, străvezii, asemeni mormolocilor de broască. În fiecare sferă se putea distinge ceva vag, dar ei găsiră că era preferabil să nu le examineze foarte de aproape conținutul; formele lor erau neliniștitoare.

Madal nu părea să aibă ochi pentru nimic, într-atâta o deprimase întâlnirea cu Vence. Umbla tăcută, cu privirile în jos, iar tovarășii ei de călătorie îi respectau dorința de a fi lăsată în pace. Totuși, vorbeau între ei pe drum, căci erau întâmpinați de multe lucruri stranii.

— Creohan, cum se face că plantele se schimbă atât de rapid? întrebă Chalyth, care culesese una din florile albastre ca s-o adulmece și, îngrozită, constatase cum într-o clipă floarea își alterase culoarea într-un maroniu putred. Clima e aceeași, dar eu una n-am mai întâlnit ceva asemănător pe lângă orașul nostru. Să-și fi modificat solul compoziția?

— E posibil, răspunse Creohan. Problema asta am discutat-o cândva cu Molichant, iar el susținea că-i vorba de o moștenire a fanteziei umane... că o mie de secole de intervenții asupra plantelor, urmate alternativ de perioade în care li se îngăduia o dezvoltare liberă, au produs această incredibilă varietate de specii.

Uimită, Chalyth arată spre parcela de ciuperci globulare pe lângă care treceau.

— Bine, dar în ce scop putea cineva să creeze o specie ca asta, dacă-i cu adevărat artificială?

— Poate că n-a existat nici un scop, zise Creohan ridicând din umeri. Poate că la mijloc era doar curiozitatea. E mai probabil, totuși, să fi existat un scop pe care nu-l putem înțelege astăzi. Pare c-am născocit multe lucruri neverosimile. Când mă gândesc la obiceiurile gerynților...

Simți un nod în gât.

— Femeia care m-a atacat în tavernă... așa cum v-am spus: mi-a fost cu neputință să-i înțeleg motivația, deși ea aparținea propriei noastre epoci.

— Era contaminată, observă Chalyth.

— Da.

În pauza ce urmă, el privi înapoi ca să se convingă că Madal îi urma și observă că urcaseră îndeajuns de mult pe pantă încât câmpia gălbuie de iarbă să li se pară asemeni unei mări, cu suprafața unduind în bătaia vântului. În depărtare nu se mai distingeau nimic; ceața acoperea orizontul, iar zona de întâlnire a pământului cu cerul era un amestec licărind vag în albastru.

— Creohan, ceva mă nedumerește, zise Chalyth. Nu găsești nimic ciudat la porțiunea asta de drum?

— Ciudat? repetă Creohan, privind în față și în jur.

După încă o clipă înțelese la ce se referea ea și se întrebă cu uimire cum de nu observase el însuși. Până atunci, cărarea cărnii avusese cel mult o sută de pași în linie dreaptă și totuși înaintase mereu în aceeași direcție, cotind cu câteva grade când într-o parte, când în alta, dar păstrând, în mare, același curs general.

Totuși, de-a lungul acelei întinderi zigzagul era perfect vizibil, cu surprinzătoare unghiuri ascuțite apărute destul de des și cu maluri abrupte de fiecare parte.

Creohan se opri. În spatele său Madal făcu la fel, cu fața golită de expresie. Scoțând din bagaj un cuțit, el încercă să-l înfigă în malul cel mai apropiat și întâlni rezistență la un deget sub suprafață. Încercă în mai multe locuri, cu același rezultat, apoi răzui vegetația depusă și o lăsă să cadă.

Se ivi o piatră mare, șlefuită, cu o crăpătură dintr-o parte în cealaltă și firele unor micelii de ciuperci atârinate din ea. Câteva insecte speriate de lumină o luară la fugă înainte ca el să-și poată da seama ce erau.

— Mă întreb dacă aici, unde stăm noi, n-a fost cândva un oraș de modă veche, cu ziduri făcute de om în loc de case care cresc singure? vorbi Chalyth încet.

— Asta a fost, acceptă Creohan, clătinându-și capul cu uimire. Și nici o urmă n-a mai rămas din el la vedere, cu excepția liniilor schițate ale acestor străzi drepte pe care creaturile pentru carne și-au găsit să le urmeze, apropiindu-se atât cât puteau de calea directă ce traversează această regiune.

— E ceva teribil, bombăni Chalyth. Cum pot historiciștii să răscolească trecutul, știind de ce soartă au avut parte constructorii, inventatorii, conducătorii și oamenii simpli de atunci?

— Poate că asta le dă un sentiment de superioritate, întrucât ei mai sunt încă vii, aprecie Creohan cinic. În ciuda faptului că lucrurile-s evidente, îmi închipui că puțini oameni – bărbați sau femei – pot să creadă sincer în ideea că moartea e de neocolit.

Își vârî cuțitul în teacă și conchise:

— În orice caz, simt că am dat peste explicația acestei bruște schimbări a naturii plantelor din jurul nostru. Așa cum presupuneai, e vorba de o modificare în constituția solului. Constructorilor acestui oraș le-a plăcut probabil să-și crească prin grădini ciupercile acelea globulare, monstruoase.

— Monstruoase e chiar cuvântul potrivit, zise Chalyth. Uită-te la aia, care se zărește de după cotitură!

Creohan privi încotro arăta mâna ei. Văzu un imens balon umflat până la limita de la care părea că urmează să explodeze, ajuns la o asemenea transparență încât abia putea fi detectat prin aer grație licărului produs de razele apusului de soare pe suprafața sa exterioară. Forma întunecată din interior se mișca.

O panică irațională îl invadă pe Creohan, dar își spuse imediat că mișcarea se datora vântului. Le făcu semn fetelor să-și continue înaintarea, pornind în fața lor cu pas vioi. Însă, pe măsură ce se apropia de uriașa ciupercă globulară, picioarele i se înmuiau fără voie. Ceva din forma aceea devenită de-acum de o limpede vizibilitate făcea să i se ridice părul de pe ceafă vâlvoi.

— Grăbește-te, Creohan! îl zori Chalyth. Să trecem cât mai repede de ciudățenia aia!

Ușurat să afle că panica îi era împărtășită, Creohan se supuse, retrăgându-se în partea mai ferită a potecii, căci masa imens dilatată a alcătuirii depășise malul și în scurt timp ar fi închis probabil drumul cu totul. În mod reflex, întinse în urmă brațul și o apucă de mână pe Chalyth, cerându-i și ei să facă la fel cu Madal; în această simplă atingere, găseau un sprijin irațional în fața unor temeri iraționale.

Ajuns în dreptul ciupercii, începu să se încline spre ea, stăpânit de o imensă dorință de a privi forma din interior. Își spunea că în balon trebuia să fi fost și fluid, și gaz, întrucât la bază se afla o materie tulbure, de un galben-cenușiu șters, și chiar din mijlocul acesteia se iveau forma centrală. Era un soi de calotă neregulată, cu două adâncituri negre și cu o altă scobitură, ca o semilună răsturnată, și chiar deasupra substanței galben-cenușii se zărea o despicătură orizontală, întretăiată de niște indistincte dungii alburii. Totul avea cam jumătate din înălțimea lui, încât, malul înălțându-se deasupra potecii, adânciturile negre ajungeau la nivelul ochilor lui...

Ochi?

În aceeași clipă cu el, Chalyth recunoscuse forma reală a acelui obiect, ascunsă până atunci de mărimea lui excesivă, și țipă:

— Ah, Creohan, e o *față*!

Ca și cum cuvintele ar fi fost un semnal, acoperământul întunecatelor adâncituri gemene se desfăcu în fâșii și căzu asemeni unor coji alunecoase în fluidul tulbure din partea de jos. Ieșiră la iveală două globuri mari și albe, încremenite, fiecare cu o fantă neagră, verticală. Cei trei se confruntară astfel cu o hidoasă privire inumană, care le îngheță sângele în vine.

Capul se balansă înapoi, iar dungile albicioase se dovediră a fi niște dinți, colți mari și ascuțiți din vârfurile cărora picura lichid. În momentul acela, Creohan își regăsi puterea de a se mișca din loc. Cu un mers poticnit, o trase la vreo zece pași mai încolo pe Chalyth, iar aceasta pe Madal. Ochii îi căzură pe o piatră mare ce zăcea pe pământ; lăsă mâna fetei, ridică pietroiul, își luă avânt și-l azvârli cu toată puterea în membrana umflată a ciupercii globulare.

Suprafața exterioară plesni și imediat gazul începu să se scurgă afară, cu un șuierat puternic, adevărat țipăt de disperare vegetal. Globul umflat se prăbuși în el însuși, se zbârci, devenind opac pe măsură ce se împuțina, iar în cele din urmă înveșmântă asemeni unui giulgiu cenușiu capul oribil. Călătorii așteptară tăcuți până când fură siguri că alcătuirea era inertă.

Atunci Chalyth își trecu mâna peste frunte cu un gest obosit.

— *Asta* n-a fost o plantă naturală! spuse ea. Oare ce minte omenească, incredibil de sucită, a putut s-o conceapă, ba mai mult, să-i dorească existența?

— Nu știu și nici nu-mi pasă, mormăi Creohan. Tot ce vreau e să ieșim din zona unde cresc asemenea orori. Madal, totul e în regulă?... Hei, făt!

Ai sânge pe picioare!

Într-adevăr, pete de sânge apăruseră pe ambele ghete purtate de Madal.

— Să plecăm, zise ea descurajată.

Iar când ceilalți dădură semne de șovăială, reluă pe un ton mai vehement:

— Am spus: să plecăm! Și eu vreau să ies din regiunea asta, fie că mă dor picioarele, fie că nu mă dor.

Nehotărât, Creohan se oferă să-i ia el bagajele, dar fata îl refuză clătînând din cap și porni cu pași mari, dar albă la față și cu buzele strânse de parcă și-ar fi înăbușit un geamăt de durere. Fără să mai stea pe gânduri, se luură și ceilalți după ea.

Nu mult după aceea, drumul începu să urce mai abrupt ca înainte, încât se văzură constrânși să meargă încet, căutându-și cu grijă locuri de sprijin, de teamă să nu alunece. Încă o dată, vegetația se schimbă: nu mai întâlneau ciudatele ciuperci globulare ori arbuștii cu flori albastre. Găsiră în schimb un mușchi purpuriu și licheni amărâți, fixați pe stânci destul de golașe; aici-colo, câte un copac cu frunze roșii schița cu crengile gesturi obscene spre cer. Se apropia amurgul, iar Creohan tocmai intenționa să le propună să caute un loc de tabără, când auzi deodată zarvă, departe, la limita percepției.

— Ascultați! zise el, oprindu-se cu o mână ridicată. Țasta nu-i râsul cârnii?

— Așa cred și eu, declară Chalyth după o clipă. Dar par să fie o grămadă!

Creohan cercetă conformația terenului din apropiere și pocni din degete.

— Presupun că suntem aproape de crescătorie, anunță el. Ia uitați-vă ce curbă face dealul pe care tocmai urcăm. În interiorul ei trebuie să fie o vale tăiată ca un castron, încât auzim hohotele reflectate de pereții stâncoși care-l formează.

— Repede! Spre vârf!

^ai Chalyth se cațără într-acolo cu și mai multă energie. Ea era obișnuită, fără îndoială, să înfrunte curenții oceanului pe întuneric, iar exercițiul acesta îi făcuse corpul la fel de rezistent și de suplu ca lama unei săbii de calitate. Creohan, pe de altă parte, începea să fie uimit de felul în care propriul său trup răspunsese la solicitări, nemaiîndrăznind să forțeze. Își continuă drumul într-un ritm mai lent, sprijinind-o pe Madal în porțiunile cele mai grele ale urcușului.

În față, Chalyth dispăru printre doi bolovani. După o clipă, îi auziră strigătul, zorindu-i să vină acolo.

— Ai avut dreptate, Creohan. Ce se vede de aici e... enorm! Dincolo de deal se întindea într-adevăr o vale de forma unui castron. Nu era foarte adâncă, dar, fiind largă, nu-i puteau vedea celălalt capăt din pricina unei movile mari ivite chiar în mijlocul ei. Creohan remarcă felul în care erau dispuse dealurile din față, ca noroiul împrăștiat printr-o lovitură de ciocan, și își aminti că mai văzuse un asemenea fenomen, cercetând cu ajutorul telescopului său planeta Mercur. Era atât de preocupat de faptul că ajunsese pe marginea unui crater meteoritic, încât aproape că uitase să privească turmele de carne care colindau pe întinderea acestuia, rupând fructe albe, coapte, de pe tulpina unei specii de cactus ce creștea pretutindeni, în pâlcuri. Le înfulecau într-un extaz febril, ca și cum ar fi fost vag conștiente că, mâncând cât mai multe, s-ar fi îngrășat mai repede, devenind ele însele bune de mâncat.

— Voi sunteți ăia care-mi pradă turma! auziră o voce aspră în spatele lor. Spuneți că nu, dacă aveți curajul!

Se rotiră pe călcâie. Pe un pinten de stâncă stătea o ființă ce li se păru la început o creatură pentru carne; de fapt, era un om de statură normală, care pusese pe el o piele întreagă cu blană cenușie, jupuită de pe una din brute, scurtându-i doar membrele. Cu brațele lui musculoase, încordase struna unui arc, iar săgeata pusă în el părea îndeajuns de ascuțită încât să-i străpungă pe toți trei deodată.

10

— Tâlharilor! strigă omul. Pregătiți-vă de moarte!

— Nu, nu! izbucni Creohan și o inspirație de moment îl făcu să adauge: Cel care te fură rătăcește pe câmpia de iarbă galbenă, cu falca rănită în așa hal încât nu mai poate mânca!

— Convinge-te singur dacă ți-am luat măcar vreo bucată de carne, interveni Chalyth, punând jos sacoșa și deschizând-o, ca să se vadă puținele provizii ce-i mai rămâneau.

Cu gesturi prudente, ca să nu-l întărate pe străinul acela agresiv, ceilalți o imitară.

— Văd că într-adevăr n-aveți carne, acceptă omul în cele din urmă.

Părea derutat, dar își lăsă arcul în jos.

— De unde veniți și ce căutați aici?

— Venim din orașul de la capătul câmpiei, de lângă mare, răspunse Creohan și, apreciind după soare, arată direcția pe cât de bine putea s-o facă.

Efectul acestor cuvinte asupra omului îmbrăcat în blănuri fu de-a dreptul uluitor. Pe neașteptate, lăsă să-i cadă arcul, își ascunse fața în palme și izbucni într-un plâns nestăpânit.

Uitând de picioarele ei rănite, Madal caută să se apropie de pintenul pe care stătea bărbatul. Negăsind nici o potecă, se prinse de marginea stâncii și se cațără deasupra cum putu.

— Ce te face să suferi, bietul de tine? întrebă ea tandru. De ce plângi?

Omul se smiorcăi ca un copil mare, încât răspunsul său veni opintit, întrerupt de chinuitoare sughițuri.

— Voi... voi veniți din oraș... și n-aveți carne... asta nu poate să însemne... decât un singur lucru! Că n-am reușit! Eu și frații mei n-am reușit!

— Cum adică, n-ați reușit? insistă Madal, mângâindu-i cu degete prietenoase părul des și ciufulit.

Revenindu-și în fire, bărbatul vorbea ceva mai firesc, dar tot ascunzându-și fața, de parcă i-ar fi fost rușine să-i privească deschis.

— Ne-am petrecut viața îngrijindu-ne de turme și le-am trimis la vremea potrivită spre diferite orașe, așa cum ne-au învățat părinții noștri și cum i-au învățat pe ei părinții lor, și asta de la începutul începuturilor. Cândva, cu multă vreme în urmă, au venit aici niște străini să ne spună că n-aveau carne, că n-am reușit așadar. Iar acum veniți voi, și nici voi n-aveți carne!

— Dar există carne la noi în oraș! declară Madal. Vine zilnic de pe dealuri și toți cei care vor o au pe săturate.

Omul se schimbă asemeni soarelui când străpunge un nor de furtună.

— Adevărat? întrebă el, ștergându-se la ochi cu blana aspră a mânecii.

Tot nu se arăta convins.

— Atunci voi de ce-ați pornit la drum fără nici o bucată?

Creohan se gândi că ar fi fost un lucru lipsit de înțelepciune să-i vorbești cuiva, care își dedicase întreaga viață creșterii turmelor de carne pentru niște orașe necunoscute, despre capacitatea caselor moderne de a-și hrăni ocupanții fără să recurgă la carnea animală.

— N-am luat cu noi decât atâta cât ne trebuia ca să ajungem în locul ăsta, zise el. Ce nevoie era să aducem carne aici, unde-i atât de multă?

Bărbatul se holbă la el cu ochi mari și rotunzi. Brusc, se puse pe chicotit, apoi pe un râs zgomotos, apoi pe un hohot răcnit, la fel de nebunesc ca și al creaturilor pentru carne. Sărind în picioare, el dansă de bucurie și dădu să se cațăre pe marginea abruptă a unei stânci din apropiere.

— Veniți! Veniți cu mine la frații mei! Trebuie să sărbătorim, să facem un chef care o să țină cât e noaptea de lungă! O, cât are să-i bucure vestea asta, c-am reușit! Am reușit!

Se întrerupse și începu să le vorbească lui Creohan și Chalyth peste distanța care-i separa. Dintr-o clipă în alta, dispoziția i se schimbase iarăși, încât părea aproape mânios.

— Dar de ce n-ați făcut asta mai devreme? Vă costa așa de mult ca acolo, în orașul vostru de departe, să vă pierdeți din timp gândindu-vă la noi? Tata și-a trăit viața și a murit fără să afle, măcar o singură dată, dacă și-a făcut treaba bine sau rău. Mi-am zis mereu c-ar trebui să merg cu una din turmele pe care le trimitem în fiecare zi, s-o însoțesc până într-un oraș și să

întreb acolo dacă-s mulțumiți de noi. Avem însă atâtea de făcut și suntem așa de puțini... Ah, dar ce-mi veni, prieteni, să mă plâng de voi, care ați bătut tot drumul ăsta numai ca să ne aduceți vestea așteptată cu atâta nerăbdare!?

— Păi, noi, de fapt... Începu Chalyth, însă Creohan, dintr-o privire, o făcu să tacă.

Fără să-i bage în seamă gestul, păstorul se aplecă să-și ridice de jos arcul și, deodată, dădu cu ochii de încălțăminteă pătată cu sânge a lui Madal.

— Ei, te-ai rănit de dragul nostru! exclamă el. N-ai voie să mai umbli până nu te vindec. Am să te duc eu până la noi acasă.

Săltând-o pe fată în brațe fără efort, coborî de pe pintenul de stâncă, apoi o luă la vale. Pe urmele lui, Chalyth îi murmură lui Creohan:

— Ți-ai fi închipuit că trăiesc în lume oameni de felul ăstuia?

Creohan fu gata să izbucnească în râs.

— Lumea e cu mult mai largă și mai stranie decât am visat eu vreodată. Aici și acum, iau hotărârea de a nu mă mai mira de nimeni dintre cei ce ne-ar putea ieși în cale. Să sperăm doar că toți cei care trăiesc de-a lungul drumului ales de noi vor fi la fel de înțelegători ca prietenul nostru păstor, și nu vor semăna cu sălbaticii care l-au măcelărit pe Quace.

Auzindu-l pomenit pe tovarășul lui Glyre, Chalyth se întunecă la chip și amândoi își văzură de drum în tăcere.

O luară de-a dreptul, prin mijlocul văii și ajunseră curând în mijlocul unei turme de creaturi pentru carne ieșite la păscut. La apropierea stăpânului, acestea își conteniră mestecatul și veniră spre el târșându-și picioarele. El le chemă pe nume pe fiecare și își scoase de sub povară o mână ca să le bată ușor fesele cu palma ori să le scarpine blănurile mițoase, iar ele își lansară râsul diavolesc și trecură mai departe. Creohan se întrebă câte nume trebuia să știe păstorul ca să țină socoteala turmei sale, și cum se simțea acesta, când trimitea zilnic la moarte niște făpturi ce-i erau atât de dragi.

„Casa” despre care le vorbise se dovedi a fi o grotă săpată în masivul central. Era luminată doar de niște opaițe cu seu; mirosul lor cu greu putea întrece duhoarea aspră lăsată de activitățile umane. Flăcările palide îngăduiau să se vadă că stâncile erau presărate cu vinișoare metalice, afumate dar distincte, iar Creohan fu mai sigur decât oricând că acela nu putea fi decât un meteorit imens, care se prăbușise acolo cândva, în trecutul

îndepărtat. Poate că tocmai izbitura lui de baros cosmic fusese cea care nimicise orașul prin care trecuseră ei ceva mai devreme. Se întrebă dacă avea să se mai întoarcă vreodată la Casele Istoriei ca să poată efectua cercetări în această privință printre historiciști.

Mobilier nu exista, decât polițe și nișe scobite direct în rocă, dar lângă intrarea grotei se aflau niște grămezi mari de piei, iar un foc zdravăn fusese aprins ca să alunge răcoarea serii.

— Așteptați aici, le ceru gazda. Mă duc să-mi anunț frații.

O depuse pe Madal pe una din grămezile de piei și pe chip i se citi o nesfârșită surpriză – împărtășită și de ceilalți – când descoperi că fata adormise cu capul lipit de pieptul lui. Lăsată din brațe, ea abia se mișcă, făcându-se ghem și vârandu-și obrazul în blănurile moi.

Păstorul îi anunță că frații lui tocmai pregăteau turmele ce aveau să fie expediate la primele sclipiri ale zorilor. Preocupat de o problemă elementară a biologiei, Creohan îl întrebă dacă avea și surori, dar cuvântul părea să nu prezinte pentru el nici un înțeles.

— Încă un lucru, zise Chalyth înainte ca păstorul să plece. Ai un nume?

— Sigur! strigă omul. Sunteți străini aici, iar în lume eu nu-s cunoscut așa cum mă cunosc toți în valea asta. Hei! strigă în direcția unui grup de creaturi pentru carne, ce pășunau nu departe de intrarea în grotă. Cum mă cheamă?

Toate odată, animalele își dădură capetele pe spate și mugiră: „Arrheeharr!”

— Vedeți? întrebă omul. Când apare printre noi cineva care n-a primit încă nume, îl arătam cărnii și primul nume pe care-l auzim rostit, altul decât cele purtate de noi înșine, ăla rămâne.

Apoi se lăsă pradă agitației și se îndepărtă într-o goană nebună.

Creohan se duse să-și întindă mâinile spre foc, ținându-și capul departe de fumul învălățucit.

— Ei bine? i se adresă lui Chalyth. Crezi că oamenii ăștia pot să ne îndrume pe vreo potecă spre alt oraș?

— Vorbea de orașe, la plural, răspunse Chalyth. Am însă impresia că întreg universul lor se mărginește la valea asta. Tot ce spunea amicul nostru despre faptul că nu merg să vadă ce se întâmplă cu carnea – întrucât au mult de lucru și-s oameni puțini – mă face să-l suspectez mai degrabă că suferă de aceeași boală ca Madal – teama de a trece dincolo de umbra casei.

— Nu vorbi atât de crud despre ea, o dojeni Creohan. Atunci când el a izbucnit în plâns și ea s-a cățarat să-l liniștească, n-ai simțit oare o duioșie aparte în felul cum își căuta un țel care să i se potrivească?

— Ba da, admise Chalyth. Iar din pricina asta cred că l-aș putea disprețui pe Vence la fel de mult ca ea.

— E o ironie a soartei faptul că aventura noastră îndreptată spre salvarea omenirii trebuie să înceapă în preajma unei suferințe atât de mari, mormăi Creohan. Gândul că el, cu falca lui ruptă, o să crape de foame, gândul ăsta începe să-mi bântuie nopțile.

— Nu-i bine să ne facem griji inutile cu trecutul, zise Chalyth. Nu-l putem schimba. Doar viitorul putem spera să-l controlăm. Și, trecând astăzi printre rămășițele aceluia oraș abandonat, m-am trezit întrebându-mă dacă merită să mai încerci. Planeta ne e plină de vestigii ale popoarelor dispărute.

— Cam așa-i, încuviință Creohan. Unele au fost făcute zob, probabil, chiar pe locul unde stăm... stânca asta, dacă nu mă înșel, e un meteorit căzut din cer.

— Nu se poate! strigă Chalyth uluită și se întoarce să privească movila aceea nedeslușită. Păi, dacă înaintașii nu s-au putut salva de nenorocirea asta, ce șansă avem noi să salvăm Pământul de ciocnirea cu o stea?

— Nu-mi dau seama, oftă Creohan. Un lucru nu l-am știut aprecia pe de-a-ntregul înainte să fi pornit la drum, și anume, cât de pustie poate fi lumea noastră modernă. Am aflat câte ceva despre asta, ca și despre multe altele, din discuțiile de acasă cu Molichant. El spunea că în unele vremuri am fost multe miliarde pe Pământ. Poate că am fost reduși la o mână de oameni fiindcă ne-a sunat ceasul.

— Atât de devreme? exclamă Chalyth.

— Devreme? Spui că-i devreme? Doar se știe, și încă de milenii, că am învățat cu două milioane de ani în urmă să mânuim uneltele și să aprindem focul. E un interval cam scurt pentru o specie, dar în nici un caz nu-i cel mai scurt care se cunoaște.

Se lăsă tăcerea. Într-un târziu, Chalyth rosti pe un ton mai optimist:

— Suntem încă prea aproape de casă pentru a lua în seamă ideea atât de sumbră. Hai să schimbăm subiectul! Spune-mi: cum de aceste creaturi pentru carne, atât de asemănătoare omului, au ajuns pur și simplu hrană?

— Poate că nu exista altă cale. Cine știe de câtă vreme își păzesc frațiiăștia turmele pe-aici? Și oare nu-i posibil ca, peste generații, animalele să

ajungă cu mult mai asemănătoare omului decât înainte?

— Dacă ajung să se schimbe în asemenea hal, atunci cine va ști să ne spună când au devenit mult prea asemănătoare omului încât să mai poată fi măcelărite pentru hrană? Vence zicea că femelele sunt destul de umane pentru ca...

Fata își reținu cuvintele și se cutremură. Dar Creohan oricum n-o mai asculta. Privea în sus, prin seara tot mai compactă.

— Ia uite, spuse el. Steaua groazei apare pe cer.

11

Chiuituri și țipete semănând cu cele ale creaturilor pentru carne, dar mai puțin stridente, îi făcură să tresară. Madal se trezi și se ridică în capul oaselor. Prin amurg îi zăriră venind pe Arrheeharr și frații lui, cuprinși de o bucurie care-i făcea să țină pe dealuri. Erau opt la număr, îmbrăcați ca și el în piei netăbăcite; unul ducea în spate carcasa unui animal de curând ucis, iar pe urmele altuia se ținea în fugă un copil de câțiva ani. Se îngrămădiră pe lângă Chalyth și Creohan, punând întrebări nerăbdătoare, cercetându-le uimiți îmbrăcămintea și bagajele și pretinzând să li se confirme ceea ce le povestise Arrheeharr.

— Da, repetă Creohan de nenumărate ori, pot să vă asigur că niciodată în întreaga mea viață n-am auzit în orașul de unde vin o vorbă de nemulțumire despre felul cum vă faceți voi treaba, și-mi pare rău numai de faptul că nimeni n-a venit să vă spună asta mai devreme.

Vorbele lui le produsese o bucurie imensă și oamenii se repeziră să pregătească petrecerea. Unul întetă focul, altul începu să jupoaie animalul, al treilea făcu ordine în grămezile de blănuri. Privindu-i, Creohan avu răspunsul la nedumerirea lui de mai înainte; prin spărturile pieilor cu care se înveliseră se văzu clar că „frații” erau în realitate de ambele sexe – patru și patru – împreună cu copilul, care era băiat. Poate că în viața lor, care le pretindea tuturor să muncească și să se comporte la fel, distincția între „el” și „ea” se pierduse undeva pe traseu. În mod limpede, cu toții erau la fel de musculoși și de robuști ca Arrheeharr, indiferent de sex.

Înregistră și alte lucruri care îi părură semnificative. Aveau îmbrăcăminte grosolană și părul zburlit, dar nici unul dintre ei nu era murdar, iar după ce sfârși de tranșat carnea, operație însoțită de destulă mizerie, cel ce făcea pe măcelarul ocoli movila meteoritului și se întoarse șiroind de apă proaspătă, bine spălat de sânge. Trebuie că era un izvor sau un puț, acolo în spate, deduse Creohan. Aveau doar unelte foarte simple,

multe din ele – ca și ale lui Vence – făcute din os, dar când cineva lăsă din mână un cuțit, oferindu-i astfel prilejul să-l cerceteze, îi găsi minerul decorat cu o gravură, executată cu măiestrie, care înfățișa o creatură pentru carne. Într-adevăr: păstorii aceia, născuți în chip incredibil din rude de același sânge și complet izolați de lumea largă, reușiseră totuși să rămână umani.

Minunându-se de acest fapt aproape neverosimil, privi în jur și își dădu seama că, în vreme ce el își studia gazdele, era la rândul său cercetat. Ceva mai la o parte stătea un bărbat nu mai înalt decât Chalyth, cu un aer energic și concentrat, pe a cărui față smeadă Creohan citi semnele unei inteligențe de excepție. Gândindu-se la cele întâmplate mai devreme, constată că era singurul dintre păstori care își înfrânase pornirea de a lua parte la agitația generală stârnită de sosirea lor și stătuse ceva mai retras, parcă meditativ, punând cu ochii lui mari întrebări nerostite căroră Creohan se temea că nu le va putea afla răspunsul.

— Hoo! strigă Arrheeharr de undeva de lângă foc, iar bărbatul acela smolit își întoarse încet capul. Hoo, adu din rezerva de băutură, ce mai aștepți? Trebuie să ne respectăm musafirii!

Umbra unui zâmbet trecu peste buzele negriciosului, dar plecă spre adâncurile grotei fără să comenteze. În lipsa lui, atenția lui Creohan se concentra asupra lui Madal, care fusese cuprinsă încă de la trezire de o subită simpatie pentru băiețel și venea acum împreună cu el spre grupul ce muncea lângă foc. Sperând să nu manifeste cu toții schimbătoarea susceptibilitate a lui Arrheeharr, Creohan o văzu pregătindu-și un mic cuptor din pietre, unde carnea să fie mai degrabă coaptă decât pârjolită în frigare, apoi fata trimise după niște rădăcini zemoase și frunze ce urmau să-i dea aromă. La rugămintea ei, Arrheeharr îi aduse ranița, de unde ea scoase sare și alte condimente, încât în scurtă vreme în grotă se răspândi un miros puternic și apetisant, lăsându-le pe gazde cu răsuflarea tăiată.

— Nu-i rău, se auzi o voce moale de lângă Creohan. M-am cam temut să nu-i supere dacă le ia locul.

El privi într-o parte și o descoperi pe Chalyth alături.

— La fel și eu, zise el. Să sperăm totuși că nu va avea cu aromele ei un asemenea succes, încât ăștia să nu ne mai lase să plecăm.

În momentul acela, Hoo se întoarse cu un butoiș făcut dintr-o tulpină de cactus scobită, atât de greu încât abia îl putea căra. Conținea un suc gros, ușor fermentat, pe care Arrheeharr îl turnă în castroane din același material

și îl diluă cu apă proaspătă înainte de a-l oferi ceremonios oaspeților. Creohan și Chalyth sorbiră precaut, găsindu-l chiar plăcut la gust; înfierbântată și însetată de cât trebăluise pe lângă foc, Madal și-l înghiți pe al ei cu lăcomie, aprobă din cap și se duse să înhațe un castron de suc cu care să stropească din când în când carnea.

Curând mâncarea fu gata, iar ei se adunară în jurul focului să-și înceapă ospățul, „frații” trântiți într-o rână, musafirii pe niște pietre acoperite cu blănuri. Masa nu era chiar pe gustul acestora din urmă; dar erau atât de flămânzi și Madal gătise carnea atât de apetisant, încât lăsară la o parte manierele alese, înfigându-și dinții în bucățile ce li se puseseră dinainte și cerând apoi altele. Madal avu parte de priviri admirative pe măsură ce „frații” și le gustau pe ale lor, iar Arrheeharr mărturisi că niciodată nu mai mâncase o carne așa de bună. Lingându-și degetele, Hoo o cercetă pe Madal cu interes, dar nu spuse nimic.

După ce mâncară cu toții pe săturate, Arrheeharr se lăsă pe spate cu un râgâit de mulțumire, puternic.

— Acum ne punem pe dansat! strigă el.

— E prea devreme pentru dans, se tângui altcineva. Mai întâi să se așeze mâncarea.

— Așa să fie, acceptă Arrheeharr. Dar atunci măcar să cântăm. Hoo, tu ești ăla cu ținare de minte – hai să audă oaspeții noștri o baladă sau două.

— Dacă vrei tu, ridică din umeri bărbatul cel smolit și imediat începu un cântec lung, interpretat cu o răsunătoare voce baritonală.

Cuvintele se amestecau deseori cu ceea ce socotea Creohan că ar fi fost chemări ale creaturilor pentru carne, ale căror semnificații nu le putea cunoaște, dar tema era în general clară: cu mult timp în urmă, o fiară turbată vârase spaima în turme, iar un păstor din vremea respectivă o străpunsese cu sabia. Madal se duse să-și ia harfa și improvizează un vag contrapunct la melodia pe care se desfășura declamația, ceea ce iarăși smulse ascultătorilor exclamații de uimire.

Când Hoo isprăvi, bătură din palme și din picioare și chiuiră aprobator; el unul, însă, rămase nemișcat până când se făcu liniște, apoi i se adresă lui Creohan.

— Ați ascultat o baladă, cred că atâta ajunge. În lumea întreagă nu-i nimeni așa de priceput la creșterea turmelor de carne cum suntem noi, aici, în valea asta.

Mai înainte de a fi putut Creohan să răspundă, doi dintre frați se ridicară și începură în jurul focului dansul târșăit la care îi îndemnase Arrheeharr ceva mai înainte, încât orice gând despre cântecul anterior fu dat uitării. Pașii erau ca umbletul greoi al creaturilor pentru carne, iar dansatorii se acompaniară mai întâi doar prin propriile lor țipete, semănând cu hohotele cârnii, ceea ce le făcu atente pe înseși bestiile de la marginea cercului de lumină, de unde priveau în tăcere. Curând, însă, cum băutura îi amortise durerile din picioare, Madal începu să scoată din harfă o melodie săltată, stridentă, amestecată cu ritmul neregulat al dansului, iar în câteva minute totul deveni o debandadă nebună care, exceptându-i pe Creohan și pe Chalyth, părea să-i fi antrenat pe toți.

... Sau aproape pe toți.

Creohan auzi venind din umbră, de la spatele său, o voce iscusit timbrată, încât se putea distinge limpede în ciuda strigătelor dansatorilor și a sunetelor scoase de harfă.

— Nu văd la tine bucuria ce trebuie să te cuprindă atunci când ți-ai împlinit o sarcină grea, sau ușurarea simțită la gândul că te poți întoarce acasă.

Creohan se răsuci pe locul unde ședea și-l descoperi pe Hoo uitându-se la el.

— Păi... ah...

Nu-și găsea cuvintele. Provocarea omului cu ten smolit îl luase prin surprindere; fusese rostită într-un mod atât de grijuliu-ocolitor, că-i fu teamă s-o contrazică de-a dreptul, ca să nu descopere doar un șiretlic aparent. Se hotărî pentru o jumătate de adevăr:

— Păi, e cât se poate de clar că această călătorie a noastră nu s-a terminat, dar nu-i mai puțin adevărat că și carnea voastră a venit la timp și în cantități suficiente, de când țin minte eu și probabil că și cu multă vreme înainte de a mă naște.

Gura negriciosului schiță un zâmbet fugar.

— Eu nu te învinuiesc că ne minți. Nu spun nici că l-ai îndrumat greșit pe Arrheeharr, cel puțin nu cu bună știință. Și sigur că te mângâie să afli că acolo, departe, sunt oameni care au avut parte de ce-am făcut noi. Tot ce știam era că, poate, am pus în mișcare un ritual fără înțeles, unic pe fața unui glob răvășit.

Creohan îl privi lung. Apoi aruncă o privire piezișă către Chalyth și o descoperi absorbită de contemplarea dansatorilor; prin urmare, putea să

discute nebăgat în seamă și i se adresa lui Hoo aparte, cu o voce scăzută.

— Pentru cineva care și-a legat viața de pereții acestei văi, prietene, mă uimește cât ești de bine informat despre lume.

— Poate că-s ultimul din familie cu meteahna asta, mormăi Hoo. Numai dacă băiatul care acum doarme în peșteră nu se va lua cumva după mine, întrucât mi-e fiu... Dar asta ține de viitor. Uită-te la ce-i acum, ca să vezi drumul într-acolo.

Se dădu mai aproape, ca pentru a-i împărtăși ceva tainic.

— Eu am în mine sămânța nemulțumirii, care mă face să-mi fie tare teamă pentru familia asta a mea. M-ai auzit cântând povestea ticluită de tatăl tatălui tatălui meu. Ei bine, așa o povară port eu. Știu și altele, multe altele pe care rareori le cânt, căci vorbesc despre o vreme când bărbații și femeile din orașele slujite de noi veneau aici adesea, să ne laude și să ne aducă vești. Frații mei abia dacă mai pricep câte ceva din cântecele acelea, și numai unde-i vorba de oameni ca noi, dar eu am scos din ele câtă știință pot zice că am, bunăoară că lumea-i rotundă și se rotește în jurul soarelui, că are oceane și orașe pe care nu le-am văzut niciodată. Și-atunci simt...

Fața i se încruntă, iar mâinile încercară să apuce ceva în aer.

— Simt că ne urmărește un soi de blestem! De ce stăm noi aici, fericiți, îngrijindu-ne turmele, fără să trecem niciodată de marginea văii? Alții au cercetat pământul, au plutit pe mare, au urcat munții, și sufletul acelora îl am eu, pe-aici pe undeva!

Se lovi în piept cu pumnul strâns.

— Trebuie să fie ceva necurat la mijloc dacă nu ne mai vizitează oamenii, când altădată veneau aici mulțime, an de an! De fapt, cred că ne risipim viețile degeaba, îndeplinind treburi fără rost pentru niște necunoscuți de departe, care nu ne-au arătat nicicând vreun semn de mulțumire. Spune-mi cinstit, străine Creohan: înainte de a-l fi întâlnit pe Arrheeharr, ți-a trecut măcar prin minte că existăm?

Stânjenit, Creohan mărturisi că nu.

— Prin urmare, care-i ținta călătoriei voastre? întrebă Hoo. Să-i lăsăm pe Arrheeharr și pe ceilalți să se amăgească singuri – asta-i o lovitură nevătămătoare pentru spinarea lor. Dar eu sunt făcut din altă stofă. Vreau fapte.

Creohan înghiți un nod.

— O stea se apropie de Pământ, spuse el în cele din urmă. O vezi acolo, deasupra capului, foarte albastră. Soarele o va atrage, iar căldura ei, în trecere, ne va pârloli planeta cum pârlolește focul o bucată de carne jupuită de pielea cu păr. Iar noi tragem nădejde că... Nu, habar n-am ce sperăm să facem!

— Pricep, zise Hoo. Păi, lasă-mă să-ți spun ceva! Dacă piere lumea care și-a bătut joc în așa hal de mine și de familia mea, n-o să m-apuc eu s-o jelesc! Iar de-aș putea să trag în jos steaua de care vorbești, să pârlolească Pământul chiar mâine, aș face-o bucuros. Și ce-aș mai râde!

Scuipă ostentativ în foc, apoi se ridică și dispăru, lăsându-l pe Creohan să-și rumege de unul singur gândurile mohorâte.

— Oh! Creohan, privește! vorbi Chalyth cu voce slabă.

Părea să nu fi auzit nimic din cuvintele ce trecuseră atât de aproape de ea. Întinse o mână tremurătoare și Creohan văzu că, la marginea cercului luminos aruncat de foc, creaturile pentru carne imitau scâlâmbâielile dansatorilor și chiar intraseră cu târșăitul lor într-un ritm impus de melodia lui Madal.

Surprins, Creohan scăpă o exclamație, iar Chalyth zise furioasă:

— Mă simt ca și cum mi-aș fi mâncat fratele!

Palidă la față, sări în picioare și, cu pași șovăitori, se afundă în beznă. Aproape imediat, Creohan auzi opintelile stomacului ei revoltat, care expulza carnea înghițită.

Într-un târziu, dansatorii obosiră; părăsiră pe rând locul petrecerii și intrară în grotă. Doar Madal rămase unde fusese, iar sunetele întăritate ale harfei sale se transformară într-o melodie lentă, plină de o delicată nostalgie, care-l făcu pe Creohan să mediteze la neîndurătoarea trecere a timpului. Se ridică și el, îndreptându-se spre peșteră. Ajuns lângă Chalyth, care se întinsese pe o grămadă de blănuri și suspina înăbușit, se răsturnă alături, iar somnul îi cuprinse repede pe amândoi. În zori, fură treziți de agitația celorlalți, gata să-și înceapă treburile. Cu toții păreau obosiți, dar aveau în purtări o anume veselie reținută ce-i făcea să chicotească din când în când, ca și cum vestea că munca lor servea cu adevărat altora le-ar fi înmprospătat inimile. Clipind des la lumina de afară, Creohan ieși din grotă și-l găsi pe Hoo cu privirea ațintită asupra lui, de nepătruns; nu putu înfrunta ochii aceia negri și calmi.

Copilul cel mic, fiul lui Hoo, îi conduse pe el și pe Chalyth roată în jurul stâncii, să le arate de unde țâșnea izvorul limpede din care își luau ei apă. Bazinul colector era împărțit printr-un dig, pus să despartă locul de spălat de locul cu apă de băut. Cu un oftat de adâncă plăcere, Chalyth se dezbracă de haine și intră în apă, dar aceasta era rece ca gheața, încât Creohan se mulțumi să-și clătească fața, mâinile și tălpile.

Revenind la grotă, o întâlniră pe Madal care șchiopăta, având pe picioarele ei sensibilizate cataplasme liniștitoare din frunze zdrobite și grăsimi, aplicate de unul dintre păstori. Cu o mână ținea ceva ascuns la sân. Nu departe, Arrheeharr azvârlea oasele rămase de la ospățul din seara trecută într-un puț nu prea adânc, iar când îl observă pe Creohan, veni să-l cuprindă de umeri cu brațul lui musculos.

— Nu-mi aduc aminte să fi fost vreodată mai fericiți! declară el. Ne simțim minunat cu voi. Trebuie să mai rămâneți, ca să puteți povesti totul despre noi în oraș, când vă întoarceți acolo.

— Ah, nu putem rămâne, spuse Creohan cu o voce răgușită și, cum chipul lui Arrheeharr se înnegura, se grăbi să adauge: Nu, mi-e teamă că trebuie să căutăm un alt oraș, dincolo de locul ăsta. Dar ați fost atât de mărinimoși și ne-am simțit atât de bine primiți, încât, dacă vom putea reveni pe același drum, o vom face negreșit.

Ocupându-se de tăciunii focului, pe care-i învelea în cenușă ca să-și mențină puterea câtă vreme nu-i supraveghea nimeni peste zi, Hoo prinse din zbor vorbele și-i aruncă iarăși o privire lui Creohan. Era cu neputință să ghicești în ce ape se scălda în dimineața aceea, dar Creohan, amintindu-și de nemulțumirile mânioase exprimate cu o seară în urmă, nu prea avea de gând să mai schimbe multe vorbe cu el.

— Când plecați? întrebă Arrheeharr.

— Cred că în dimineața asta.

— Nu, nu puteți! N-ați văzut ce picioare bășicate și pline de răni are prietena voastră? Ce chin pentru ea, dacă o siliți să umble mai mult decât de-aici până la vatră!

Asta așa era; oricum, situația rămânea neliniștitoare pentru Creohan și Chalyth, încercați mereu de sentimentul unei urgențe iraționale, ca și cum fiecare clipă ar fi contat, indiferent cât de departe era steaua aceea plină de amenințări.

Apoi vorbi Madal.

— Nu-i nevoie să întârziați din pricina mea, Creohan. Mai departe nu merg.

— Ce? izbucniră toți într-un singur glas.

— M-am hotărât. Dintre toți oamenii cunoscuți de mine vreodată, ăștia sunt singurii care trăiesc pentru alții, nu pentru ei înșiși, iar astă-noapte, stând trează pe întuneric ore în șir, am simțit în mine un îndemn foarte clar. Am înțeles de ce eram așa de pornită pe Vence. Încercam să trăiesc pentru el, și tot ce-am reușit să-i dau a fost doar ce și-a putut lua el din... din...

Nu-și găsea cuvintele și își scutură capul blond, cu ochii în pământ.

— Uitați-vă! reluă ea după o pauză, scoțând la vedere ce ținea în sân.

Creohan văzu una din florile galbene crescute în peretele casei ei, cu petalele ofilite, dar avându-și în mijloc capsula cu semințe, maturizată și grea.

— Sunt cinci semințe aici, zise Madal. Presupun că din fiecare va crește o altă casă ca a mea, așa că le voi sădi aici, pe lângă piatra căzută din cer. Nu le pot pretinde oamenilor ăstora să mă primească fără să le aduc un

dar de mulțumire că mă acceptă. Și, cum bine mi-ai spus tu cândva, n-am avut niciodată ceva mai de preț decât casa. Nici măcar pe Vence. Ah – nici chiar pe dragul de Vence!

Glasul i se frânse, iar Arrheeharr, cu toate că părea să fi priceput puține lucruri din cele spuse de ea, se grăbi s-o liniștească.

— Dar dacă noi... Bine, fie! cedă Creohan. Chalyth și cu mine putem merge singuri mai departe.

— Nu.

Vorbise Hoo, lăsând din mână lopățica folosită la învelirea focului și venind spre ei.

— De aici încolo merg eu cu voi.

— Cuum? întrebă Arrheeharr zăpăcit.

— De ce nu? Nu-i corect ca, dintre toate orașele cărora le trimitem carne, numai unul să se gândească la noi. O să aveți aici alte două brațe, cu multe deprinderi noi. De mine vă puteți lipsi până merg să-i întreb pe oamenii de la oraș de ce nu ne-au trimis niciodată vreun semn.

— Păi, cine o să mai facă balada cea nouă despre marea petrecere de azi-noapte? zise Arrheeharr cu jale în glas. Și cine are să-l învețe pe băiat să le cânte pe cele vechi?

— A trecut vremea cântecelor vechi, spuse Hoo. Nu-i așa, Creohan?

Nespus de bucuros că Hoo nu-i lipsise pe „frații” săi de fericirea lor simplă spunându-le adevărul despre misiunea sa, Creohan își exprimă părerea că ideea era excelentă. Se întrebă totuși dacă personalitatea ieșită din comun a lui Hoo îi dădea dreptul să-i lipsească de vechile obiceiuri ce-i ținuseră pe înaintașii săi închiși de atâtea generații în valea aceea în forma de castron; cât despre Chalyth, tot atât de proaspătă și frumoasă după baia de la izvor ca o floare abia deschisă, ea nu ridică nici o obiecție.

— Atunci o să pornim astăzi, împreună cu carnea, zise Hoo hotărât, dar Arrheeharr dădu drumul unui potop de proteste.

— Cum să ne îngăduim să pierdem trei fugari antrenați? Avem doar zece cu totul, și ne trebuie luni întregi până să punem alții în loc!

— Vă umblă cumva mintea să risipiți talentele lui Madal punând-o să păstorească turmele? ripostă Hoo. Când ați gustat minunile gătite de ea aseară și când abia ați auzit-o vorbind despre casele care cresc singure pentru noi, așa cum spun vechile cântece că se întâmplă în orașele de departe? Da, vă puteți lipsi cu ușurință de trei fugari; înseamnă că vă

rămâne câte unul pentru fiecare, iar băiatul n-o să poată călări singur până apucați voi să dresați altul, nu-i așa?

Sătul de alte discuții, își dădu capul pe spate și scoase de trei ori un strigăt răsunător. Îndată, trei dintre creaturile pentru carne ieșite la pășune încetară să se mai hrănească și veniră spre peșteră.

— Așa! spuse Hoo. Acum, până se pregătește carnea de azi pentru expediție, pe voi doi, străinii, o să vă învăț să călăriți.

— Prea repede, consideră Arrheeharr. Mult prea repede! Lucrurile, dacă nu pot rămâne cum sunt, trebuie să se schimbe cu încetul, așa cred eu.

— Atunci du-te și adu-i pe ceilalți, și spune-le despre ce-i vorba, zise Hoo cu un dispreț abia ascuns.

Arrheeharr, care văzu în asta o idee minunată, plecă în fugă, răcnind.

— Nu vă fie teamă, pufni Hoo. Dintre toți opt, câți suntem, doar eu știu să mă joc cu vorbele. Într-o jumătate de oră au să fie de acord cu planul meu, și-mi vine să cred că și voi ați parcurge partea ce urmează din călătorie mai degrabă călare decât pe jos.

— Păi... păi, bineînțeles, zise Chalyth. Dar cum de poți să-ți părăsești cu atâta ușurință căminul și familia? Și, mai ales, cum poți să-ți lași copilul?

Brusc, chipul lui Hoo se întristă.

— Mai bine să plec decât să rămân, vorbi el. N-am spus încă nimănui, fiindcă nu m-ar fi înțeles nimeni, dar... Hm, din cântecele de odinioară știu că nu-i bine să te tot prăsești la nesfârșit într-un grup mic cum e al nostru. Adevărat, băiatul ăsta-i fiul meu. Dar nu-i ca mine. Știm cum se prăsesc animalele; de fapt, nu mai cunoaștem nimic afară de asta. Când văd că băiatul nu-i în stare să rețină cântecele pe care eu le-am învățat când abia de puteam vorbi, să nu iau asta drept o năpastă căzută pe tot neamul meu? Pentru ei e mai bine să mă blesteme că plec, decât otrava nevăzută care ne macină ereditatea.

— Socotești că-i...

Creohan nu putu duce întrebarea până la capăt.

— Un netot, spuse Hoo scurt. Nici măcar la fel de deștept ca Arrheeharr.

O mare tristețe îl cuprinse și rămaseră cu toții tăcuți.

Așa cum prevestise, Hoo obținu îngăduința tuturor „fraților” săi după numai câteva minute de discuție aprinsă cu ei, chiar dacă după aceea Creohan nu-și putu explica prea bine ce anume îi convinsese; își spuse că-i tenta probabil perspectiva altor vizitatori și a altor prilejuri de petrecere cum

fusesse cel din noaptea trecută. Oricare le-ar fi fost temeiurile hotărârii, ei fură destul de încântați să-și rupă din timpul rezervat obișnuirilor lor îndatoriri pastorale ca să-i învețe pe novici arta de a călări pe blânde și uimitor de docilele creaturi pentru carne.

Prin urmare, la sfârșitul zilei, trei dintre ei urcară în șa și-și zoriră fugarii să ajungă la turmele alese pentru expedierile pregătite pentru ziua aceea.

— Spre care oraș pornim? întrebă Creohan, iar Hoo ridică din umeri.

— Putem s-o luăm pe orice drum, afară de cel pe care ați venit voi încoace. N-avem cum merge altfel decât pe ghicite.

Se întoarseră să facă semne de bun rămas păstorilor, între care Madal părea tare mică și fragilă în comparație cu neciopliții ei noi „frați”.

— Sper să fi făcut o alegere înțeleaptă, spuse Chalyth cu sinceritate.

— Tot atât de înțeleaptă ca a noastră, adăugă Creohan cu deliberată ironie și își îmboldi fugarul pe urmele lui Hoo.

Aceasta etapă a călătoriei lor îi conducea printr-un ținut diferit de cel străbătut înainte, mai pustiu decât câmpia cu ierburi galbene sau ținutul orașului dispărut, presărat cu ciuperci globulare. Aici, arbuști scunzi cu frunze roșii, purpurii, ori de un verde marin profund se agățau de coastele dealurilor între care se profila o vale îngustă, desfășurată lin. Cea mai mare parte a terenului era însă pietroasă, sau în cel mai bun caz acoperită cu mușchi bătătoriți. În ciuda zgâlțâielilor produse de salturile animalului și în ciuda duhoriilor cumplite care emana din blană, lui Creohan începu să-i placă mersul călare, cu excepția unui singur lucru: carnea părea atât de încântată că-și urma drumul spre moarte, încât râsetele demențiale te împiedicau să vorbești, iar uneori până și să-ți menții șirul gândurilor.

După un timp, însă, mai ales după căderea nopții, trebuia să ignore chiar și neplăcerea asta, încercând să doarmă, căci în marșul lor ultim turmele nu se opreau niciodată, fie că era noapte, fie că era zi.

Din când în când, Hoo își aducea fugarul lângă tovarășii săi, dându-le din licoarea de cactus și din hălțile de carne rece luate cu sine, iar atunci puteau schimba câteva propoziții scurte. Creohan era de-a dreptul surprins de foamea pe care o simțea fără să fi făcut vreun efort și mânca neascunzându-și pofa, dar în Chalyth trebui să se dea o luptă serioasă între foame și prejudecăți, înainte de a se lăsa convinsă să accepte ceva din mâncare.

— Socotești că făpturile astea-s ca oamenii? întrebă Hoo când, pentru a doua oară, ea îi refuză oferta. Atunci, te înșeli. Ține minte că mi-am trăit toată viața printre ele, le-am păzit să ajungă din pui animale mari. Niciodată nu le-am văzut făcând ce face omul – fără model și din propria lor voință. Nu vorbesc între ele și n-au creat niciodată nimic. Ele nu pot decât să maimuțărească faptele unui om. Și-mi închipui că, dacă ar fi trebuit să imite orice altă ființă, ar fi imitat-o cu tot atâta voioșie.

Oarecum mai liniștită, a treia oară Chalyth putu să mănânce.

Aerul se încălzi pe măsură ce coborau. Aparent nestingheriți de poveri, fugarii lor țineau pasul cu conducătorii turmei, avansând neobosiți. În cele din urmă, ajunseră la un râu ce curgea prin partea cea mai de jos a văii, iar Hoo privi spre cerul care se întuneca din nou.

— Carnea trebuie să ajungă noaptea în oraș, zise el. Nu ne mai rămân decât vreo câteva ore de călătorie.

Împroșcând stropi și sărind printre bălțile de pe marginea leneșului curs de apă, carnea îi zgâlțâi până când brațele și picioarele li se umplură de rosături și vânătăi; prin mușchi îi apucară cârceii din pricina efortului pe care trebuiau să-l depună ca să rămână călare. Cu îndârjire, se străduiră să-și alunge din minte durerea, văzând că Hoo nu se plângea, iar mai spre mijlocul nopții constatară cu ușurare că hohotele conducătorilor de turmă scădeau în intensitate.

— Trebuie c-au ajuns aproape de destinație, vorbi Creohan, dirijându-și fugarul spre tovarășii săi, așa cum fusese sfătuit. Da, priviți!

Își întinse brațul și arată spre locul unde o mulțime de lumini făceau cercuri pe cer.

— Acolo unde se adună luminile, în mod precis vom găsi un oraș.

Dar Hoo era atent la altceva.

— Asta nu-mi place deloc, mormăi el. Nu vi se pare că animalele-s nervoase? Le sperie ceva.

Inspiră adânc, își clătină capul ca și cum n-ar fi fost în stare să-și explice informația purtată de aer până la nările lui și-și îmboldi fugarul într-un trap greoi, pe care ceilalți nu-l puteau ține decât cu dificultate.

Curând, însă, nu mai ramase nici o îndoială privitoare la ceea ce-i deranjase. Detectară duhoarea unei imense putrefacții, pe care briza nopții senine o aducea o dată cu prevestirea unei atotcuprinzătoare descompuneri.

— Nu auziți ceva? întrebă Hoo. Departe, un râs ca al cărnii, dar vlăguit și disperat!

Ieșiră pe un platou stâncos ce domina peisajul, de unde sperau ca, înainte de a intra în oraș, să poată vedea ce nu era în ordine, dar luminile rotitoare zburau pe sub ei, ca și deasupra, orbindu-i pe când încercau să privească în jos. Se siliră să nu-și piardă cumpătul în vreme ce fugarii lor coborau o potecă șerpuită, strâmtă, permițându-le să treacă doar câte unul o dată, iar duhoarea se întărea cu fiecare metru parcurs.

— Ce-s lucrurile strălucitoare care fâlfâie pe-acolo? întrebă Hoo, iar Creohan fluieră după una, chemând-o să i-o arate, într-un loc unde creaturile din aer aproape că dădeau târcoale capetelor lor.

Mai trecu un moment și putură vedea.

În față, drumul arăta ca o gropniță. La marginea dinspre ei a orașului rățăceau dezorientate hoarde de carne, părând într-atât de slăbite încât stăteau gata-gata să se prăbușească. Ele blocau calea nou-veniților și nici măcar îndemnurile mânioase ale lui Hoo nu le-ar fi putut croi drum prin îmbulzeala aceea.

— De ce s-au oprit? strigă Chalyth. Carnea, după câte știu, mergea într-un loc anume, unde murea de bunăvoie!

— Așa trebuia să fie, bombăni Hoo. E clar, în locul hotărât pentru orașul ăsta nu se poate ajunge. Descălecați!

Își asumase în chip firesc comanda și ceilalți se supuseră cu recunoștință, dezmoțindu-și membrele înțepenite. Dar el nu înțelegea să se odihnească. Porni înainte cu pași mari, iar ei îl urmară vrând-nevrând, până ajunseră printre cadavre.

Carnea moartă zăcea peste tot în jurul lor, pe pământ, între crengile caselor periferice, dezlănțuite și crescute într-o învălmășeală incredibilă, pretutindeni. Iar moartea aceea nu venise cu blândețe peste creaturi; departe de cactușii care alcătuiseră hrana lor de o viață, pieriseră pur și simplu de foame. Hoiturile cele mai apropiate erau recente – unele corpuri, ajunse într-o situație disperată, încă mai mișcau, zvârcolindu-se – dar pe cele de mai încolo le împânziseră viermii putrefacției, iar în inima orașului, unde călătorii pătrunseră cu greutate, nu erau decât schelete descărnate, albe.

— Prin urmare, iată de ce unul dintre orașe, cel puțin, nu ne-a trimis mulțumiri pentru munca noastră! spuse Hoo și glasul îl arăta teribil de supărat.

Pe când Chalyth și Creohan erau buimăciți de oroare, el își dădu frâu liber simțămintelor sale de om înșelat și, năvălind printre schelete, le sfărâmă cu piciorul, împrăștiind lovituri după lovituri.

Pe neașteptate, furia îi pieri și se întoarse calm în locul unde așteptau ceilalți doi, purtând cu sine un obiect rotund și alb pe care luminile zburătoare aruncau reflexe fantastice. După pieirea orașului, nu mai rămăsese nici o ordine sau grupare de culori pe cer, ci doar vârtejul nebunesc al unui curcubeu dement.

— Țsta... vorbi Chalyth și imediat i se puse un nod în gât. Țsta-i un craniu.

— Adevărat, încuviință Hoo, iar Creohan se holbă la obiectul acela.

— N-am știut că ați trimis aici carne atât de tânără și de mică, începu el.

Hoo i-o tăie scurt:

— Nici n-am trimis.

Își așează țeasta rânjită pe umăr, încât pentru o clipă crezură că vedeau însăși Moartea uitându-se la ei; apoi Creohan înțelese.

— E o țeastă de om, zise el cu o voce pierită. Deci oamenii din orașul ăsta sunt morți...

Panorama dezolantă din jur îi umplu mintea cu închipuiri oribile. Poate că, la urma urmei, călătoria lor se dovedea inutilă; poate că ar fi găsit aceeași situație indiferent ce potecă ar fi urmat din valea cărnii, iar orașul lor va fi fost ultimul locuit din întreaga lume.

Chalyth scoase un strigăt înăbușit și își ascunse fața la pieptul lui.

*

Apoi auziră un zgomot. Încă unul. Zgomote de mișcare, făcute cu un scop anume, altele decât târșăitul anevoios al cărnii. Hoo înhăță craniul și-l roti ca pe o măciucă, privind în jur prudent. Umbre negre se adunau printre grămezile de schelete și, deodată, se ivi un om, purtându-se cu atâta îndrăzneală, încât și fără sunetele neîntrerupte ce veneau acum din toate părțile puteai ghici că nu era singur.

Era scund de statură, ajungea abia până la cotul lui Chalyth. Corpul de un brun lucios și-l proteja printr-un pieptar și jambiere rezistente, din piele, iar pe cap purta un coif rotund și alb, confecționat din țeasta unei creaturi pentru carne. În mâini ținea fără efort o secure lată, căreia luminile reflectate făceau să-i scânteieze lama ascuțită.

Îi cercetă o vreme fără o vorbă. Părând mulțumit de rezultatul investigațiilor sale, făcu un semn cu mâna și alții, vreo doisprezece, echipați la fel, țâșniră la vedere. Străduindu-se să-și stăpânească vocea, Creohan întrebă:

— Cine sunteți? Și ce vreți?

— Pen' moment bateți gura voi, răspunse omulețul.

Un rânjet sumbru îi însoțea cuvintele. Vorbea cu un accent pe care Creohan nu-l mai auzise niciodată – cu toate că orașul lui, contaminat de

limbile moarte introduse de historiciști, era plin de accente stranii. Omul vorbea însă cursiv, așa că aceea era, probabil, limba în care se născuse.

— Pasă cu noi, adăugă el, iar Hoo îi aruncă o privire de parcă nu lipsea mult să se repeedă de unul singur la el și la toți tovarășii lui.

— Mai bine să nu ne împotrivism, îl sfătui Creohan. Poate că ei sunt supraviețuitorii prăpădului care a distrus restul populației din oraș, și poate că așa o să aflăm...

— *Noi*, uf, ăia care prăpădit populație! declară omulețul cu mândrie. Asta-i bine că voi nu-mpotriviți! Mișcă, mișcă!

Se supuseră fără nici un chef.

În urma lor, râsul dement al cărnii se auzea tot mai slab. Duhoarea hoiturilor putrezite nu mai răzbea în partea aceea, încât putură respira mai ușor. Dar Creohan privi cu o strângere de inimă sălbăticia caselor printre care treceau, descifrând sub răzvrătirea vegetației splendoarea ce trebuie să fi domnit cândva acolo. Orașul părea să fi fost de două ori mai mare decât al său, așa cum putuse ghici deja, judecând după dimensiunile turmelor de carne ce-i erau trimise. Acum, însă, totul era dezolant.

Hoo își ținea gândurile zăvorâte în sine, dar tristețea întipărită pe fața cu ochi mari ai lui Chalyth arăta limpede că pieirea aceluia oraș frumos o descumpănise și pe ea.

Ajunseră la niște drumuri ceva mai libere, de-a lungul cărora răpitorii îi escortară într-o alergătură ce le puse la încercare mușchii slăbiți. Încercările lor de a încetini ritmul înaintării fură răsplătite prin lovituri aplicate de omuleții bruni cu cozile securilor, prin insulte și batjocuri referitoare la înălțimea călătorilor. Creohan începu să întrevadă o anumită intenție în comportarea răpitorilor lor.

Ajunseră la o șosea, în parte distrusă și năpădită de licheni, dar care fusese cândva un splendid drum principal de-a lungul râului. Râul era încă acolo și, în chip logic, nu putea fi altul decât cel traversat de turma cărnii în ultima etapă a călătoriei lor. Pe mal, grupul se opri, iar Creohan, privind în jos, descoperi o întreagă flotă de bărci legate de un cablu întins peste apă dintr-o parte în cealaltă, cu provele în întâmpinarea curentului leneș. Niște oameni – toți mici de statură, toți cu pielea brună, toți echipați cu pieptare de piele – stăteau de veghe în ele.

— Gios! porunci conducătorul grupului, arătându-le un șir de trepte alunecoase, pline de mușchi, ce conduceau spre marginea desfundată a râului.

Cum ei ezitară, chipul i se contractă într-un rânjet, iar cu latul securii o lovi pe Chalyth peste fese încât ea țipă, țâșni înainte, își pierdu echilibrul și căzu în nămolul stătut.

Creohan îi aruncă o privire lui Hoo și înțelese că amândoi luaseră aceeași hotărâre în același moment. N-aveau nici un chef să le încurce lor călătoria niște războinici mititei și obraznici, cu pielea brună. Uitând de orice, se întoarseră spre răpitorii cei mai apropiați, Hoo punând ochii pe conducător, iar Creohan pe un altul, îi înhățară de brațe și-i azvârliră în apă. Două împrôșcături țâșniră simultan. Paznicii bărcilor săriră brusc în picioare, cu strigăte de alarmă.

Cât de ușori și fragili erau piticii! gândi Creohan. Nu însă și securile lor... Una îi şuieră pe deasupra capului pe când el se ferea într-o parte. Greutatea lamei făcu arma să se rotească spre pământ, după care mânuitorul ei urma s-o înalțe iarăși. Creohan își folosi șansa, trimițând altă victimă după prima. Și încă una, și încă una, pe când Hoo făcea la fel.

— Jigodiile astea zic că au distrus orașul? exclamă Hoo disprețuitor. De slăbănogi ce-s, abia își trag umbrele după ei! Să-l văd pe unul că se luptă cu o carne năvălășă, cum trebuie să fac eu.

Curățată de inamici, șoseaua era de-acum a lor. Zgomotele din apă arătau că omuleții căutau scăpare, înot, la adăpostul bărcilor. Creohan apucă pe o secure pierdută de unul dintre ei în zborul nedorit, dar cât se poate de real, prin care ieșise din scenă, apoi coboră treptele să se îngrijească de Chalyth.

Ajungând lângă ea, scoase o exclamație îngrijorată. Fata intrase până la genunchi în mlaștina moale a malului, iar eforturile zadarnice o făceau să se adâncească din ce în ce mai mult. Un inel de metal ruginit ieșea din fundația șoselei, nu departe, așa că bărbatul îl apucă pe când își întindea mâna spre Chalyth. N-avea nici un rost – distanța era prea mare.

— Lasă-mă pe mine! spuse Hoo, iar Creohan îi făcu loc, întrucât brațele celui alt erau mai lungi decât ale sale.

Chalyth încerca zadarnic să vină mai aproape. Mâlul lacom îi ajunsese acum la nivelul coapselor, iar fața i se albise de spaimă.

— Hai! strigă Hoo, înlănțuindu-i degetele cu ale sale.

Trase, smuci, și un oarecare progres se văzu imediat, dar nu destul de rapid. Pe râu începuse foiala, se auzeau țipete și zgomote de metal lovit, iar ei nu își puteau permite să întârzie până când războinicii bruni și-ar fi

revenit din prima surpriză. Creohan căută un sprijin pentru picioare, loc de unde să-l poată ajuta pe Hoo; dar, oriunde călca, începea să se afunde și el.

Pe neașteptate, Hoo scăpă degetele lui Chalyth, alunecoase din cauza mълului, iar picioarele îi alunecară într-o parte. Păreau să aibă acum nevoie de ajutor amândoi odată, dar din fericire el se redresă, având grijă să nu-și piardă din nou echilibrul pe când se cățara. Creohan îi luă locul la inel, se întinse spre Chalyth – și, ridicându-și privirile, văzu că una din bărci se îndrepta spre mal. Doi oameni bruni o trăgeau în lungul funiei ce traversa râul; alți doi se ațineau pe banchete cu securile ridicate; unul stătea la cârmă, scoțând strigăte de neînțeles.

Împăcat cu soarta, Creohan se întreabă dacă nu cumva așa arăta moartea.

După câteva clipe, fu uimit să constate că vorbele pe care mintea lui le respinsese erau doar deformate de precipitarea rostirii și de accentul neobișnuit al omului cu pielea brună. A doua oară le înțelese foarte bine: îi erau adresate chiar lui și n-aveau nimic de-a face cu vreo amenințare de moarte.

— Nu stai colo ca un carne proastă, hei! Prinzi funie și bagă-l la inel!

Funia? Care funie? Pe când Creohan era încă derutat, Hoo acționa, prinzând din zbor o coardă pe care i-o azvârli unul din oamenii aflați în barcă și o trecu prin inel, după care aruncă un laț în jurul umerilor lui Chalyth. Efortul său reunit cu al lui Creohan sfârșiră prin a o face să alunece peste mlaștină până la baza treptelor, cu un țipăt de ușurare.

Dar acela nu era singurul truc cu frânghii știut de oamenii bruni. Pe când răsuflau ușurați că scăpaseră de pericol, o altă coardă şuieră prin aer, căzu peste ei, fu trasă scurt, exact la momentul potrivit, iar ei se treziră legați fedeleș.

— Hai ici! zise bărbatul de la cârma bărcii și funia fu smucită fără menajamente.

Pe mîlul alunecos puteau fi târâți cu ușurință dacă n-ar fi vrut să meargă de bunăvoie, iar odată ajunși în apă, fură trași mai departe.

— În regulă, mormăi Creohan și își continuă penibilul drum până la barcă.

Echipajul bombăni nemulțumit când se rostogoliră plini de mîl pe fundul bărcii, dar murmurele fură potolite îndată de omul de la cârmă. Creohan îl cercetă pe acesta, plin de curiozitate. Spre deosebire de supușii săi, purta o robă care-i acoperea corpul de la umeri până în călcâie. Avea pe cap o tichie împletită, ornată cu bănuți sclipitori, iar de-o parte și de alta un mic arsenal care-l făcu pe Creohan să se felicite că acceptaseră să urce la bord fără să opună rezistență, pentru că acesta includea nu numai o secure

de luptă de felul celei purtate de omul de pe mal, ci încă două topoare de aruncat, săbii, cuțite și un mănunchi de sulite respectabile. Cei patru oameni din echipaj erau înzestrați aproape la fel, chiar dacă nu cu aceeași dărnicie; lângă fiecare banchetă a bărcii se afla un veritabil arsenal.

— Voi făcut la mine pierde treișpe oameni, zise omul de la cârmă înainte de a fi apucat Creohan să scoată o vorbă. Hoo îi răspunse neîncrezător:

— Doar i-am aruncat în râu. N-are ce să le strice un pic de udeală.

— Ei nu buni la mine de-acu, zise omul de la cârmă. Fost bătuți de un sfert numărul lor. Vezi colo!

Făcu un semn cu mâna și ei se întoarseră să privească o căpățână plutind pe lângă barca de alături. Un paznic de pe barcă își tot ridica securea, o lăsa să cadă, și capul pornea la vale, luat de curent. Trupul, împrôscând un sânge ce părea negru în lumina de deasupra, se scufunda chiar în locul acela.

Chalyth apucă mâna lui Creohan, abia putând să-și ascundă oroarea față de acea nepăsătoare risipă de viață. Aparent satisfăcut că făcuse impresia dorită asupra prizonierilor săi, omul de la cârmă lătră o altă poruncă, iar cei însărcinați cu cablul de peste râu începură iarăși să tragă de el, smulgând barca din nămolul unde se înfipsese și întorcând-o spre mijlocul apei.

— Voi nu din ăst oraș, declară omul cât se poate de convins.

— Ah... cum ai știut? ripostă Creohan, luptându-se să-și depășească repulsia care îl marca la fel de mult ca și pe Chalyth.

— Ei! Oraș murit, zise omul scuipând într-o parte. Ca toate restul, ăst oraș murit de lung-lung timp.

Chalyth scoase un mic oftat, iar Hoo făcu un pas înainte, din cauza căruia barca se clătină zdravăn.

— Toate celelalte au pierit? rosti el ca un ecou. Chiar *toate*?

— Da, toate.

În mod surprinzător, omul de la cârmă părea necăjit. Făcu un semicerc larg cu brațul stâng în direcția malului ceva mai apropiat.

— Totul colo umblat, colindat, și găsit mereu ca aici. Și iar, și iar, și iar. Repede oamini mei vin napoi de la oraș să spună ce io deja știm: colo nime, numa animalele ca oameni foarte-foarte mari. Și voi, dar voi nu de-aici. Voi de unde, eh?

— Noi nu venim din nici un oraș, minți Creohan și, spre mirarea lui, omulețul nici măcar nu-i puse la îndoială afirmația.

— Asta io știm. Dacă veneați de la un oraș, eu cuceream la el. Dar acu nu-i decât orașe moarte. Țsta-i sfârșit la noi, teamă am la mine.

Fu întrerupt din refrenul său melancolic de o apariție: dinspre mal, trăgându-se în mâini pe cablu, sosea un omuleț la fel de fudul precum acela care condusese grupul ce capturase călătorii. Cu un picior pe botul bărcii, ezită la vederea înalților străini, dar un gest al celui de la cârmă îl făcu să sară sprinten în ambarcațiune. Acolo, căzu în genunchi și raportă:

— Stăpâne, noi umblare tot oraș. Nime nu viu.

— Pleci! zise cel căruia i se spusese „stăpân”.

Omulețul se supuse, fiind urmat de altul și altul și altul, tot atât de mulți – observă Creohan – ca și bărcile de alături, amarate pe râu. Fără întârziere, bărcile acestea, inclusiv a lor, începură să se umple cu omuleți bruni care își lăsau din mâini securile îndată ce-și ocupau locurile pe banchete și, în schimb, apucau vâslele lungi.

Călătorii se aflau cu toții la cheremul stăpânului, așteptând ca firul evenimentelor să ajungă la o rezolvare. Chalyth i se plânse în șoaptă lui Creohan de scârboșenia mълului de pe corpul ei și-l întrebă dacă vedea ceva rău în faptul că s-ar fi băgat în apă să se spele; el o avertiză însă că așa ceva putea trece drept o încercare de fugă, și avuseseră prilejul, ceva mai devreme, să constate cu cât de puține remușcări îi trata acel șefuleț pe cei ce-l supărau. Unul, totuși, care părea să fie șef de echipaj, fu nemulțumit de urmele de noroi găsite la întoarcere și porunci să se scoată apă în niște găleți de piele, așa că putură să se curețe cât de cât.

Până la urmă, o singură barcă rămase neocupată, iar aceasta trebuie să fi avut ca echipaj, după cum presupunea Creohan, oamenii pe care ei îi învinseseră atât de rușinos. Stăpânul se răsuci pe călcâie și dădu ordin să fie spartă și scufundată, și astfel impresia lui Creohan își primi confirmarea.

Stăpânul îl întrecea cu mai bine de un cap pe oricare din supușii săi – dar roba sa lungă ascundea niște suporturi de lemn fixate cu curele de picioare, care bocăneau trădător atunci când se mișca.

Acești mici războinici cu pielea brună păreau a fi invidioși pe rasele de înălțime mai mare și probabil că tocmai această invidie îi împingea să pustiască orașele de felul celui din apropiere. Creohan nu văzu nici un motiv să pună la îndoială adevărul laudăroșeniei acelui fudul conducător de

grup întâlnit de ei inițial, când spusese: „*Noi* ăia care prăpădit astă populație!”

Iar acum nu mai existau alte orașe populate pe care să le atace; piticii parcurgeau un neînterupt circuit al scenelor unor victorii trecute, în speranța de a întâlni iarăși oameni – oameni înalți, pe care să-i poată umili și culca la pământ.

*

— Sedeți! le ceru stăpânul, iar ei se supuseră cu stângăcie.

Chalyth și Creohan se înghesuiră unul în altul pe o banchetă, ca să se încălzească în hainele lor ude, iar Hoo se așeză pe șcândurile de pe fundul bărcii, cu fața lui întunecată plină de gânduri ascunse despre omulețul brun ce se proclamase stăpân pe destinele lor.

— Ce treaba venim voi la oraș? întrebă stăpânul, iar Creohan riscă o altă minciună nerușinată, sperând că tot ce credea el despre psihologia războinicilor brunii era corect.

— Voi căutați orașe să le cuceriti, zise el. Noi, care am terminat cu orașele, vrem să cucerim o stea.

Făcută cu atâta nonșalanță, afirmația stârni brusc în mintea stăpânului o teamă superstițioasă. Mâna i se întinse spre coada unei securi aflată lângă el, ca și cum s-ar fi temut că avea să fie nevoit să se apere de... de orice ar fi fost să vină din partea unor oameni mai înalți decât el. Încântat, Creohan vorbi mai departe:

— Voi ați bătut în sus și-n jos coasta asta, de unde râul pătrunde în interior, și n-ați găsit decât orașe pustii. Am dreptate, sau nu? Prin urmare, de ce căutați mai departe?

Bucuros să descopere ceva despre care călătorii nu știau, stăpânul ridică din umeri.

— Popor al meu zice: demult-demult un stăpân putem ajungem rege dacă probă aduci vitejie și un oraș jefuim la oamini mai înalt. De zece, douăzeci generații rege nu-i. Tata la mine fost numa stăpân. Căci nu mai este orașele să ataci.

Creohan încuviință din cap, gânditor. Se părea că tot mai multe lucruri intuite de el își găseau confirmarea. Aflase, bunăoară, de ce războinicii cu pielea brună nu apăruseră niciodată până atunci în propriul său oraș. Ca să ajungă unde se afla, escaladase o culme; valea cărnii se găsea undeva lângă punctul cel mai ridicat al acesteia. După toate probabilitățile, dealurile

acelea se întindeau în lungul unui istm, iar casa lui avea în față alt ocean. Asta era – și se îngrozi la gândul ușurinței cu care războinicii puteau da atacul acolo.

— Veniți de pe o insulă aflată departe, în largul mării, riscă el, iar stăpânul admise că așa era.

Discuția își urma cursul. Înainte ca bărcile să fi ajuns la gura râului, i se confirmase tot ce voia să știe. Până departe, spre nord și spre sud, linia coastei se întindea neîntreruptă. Un scurt drum interior ducea la aliniamentul dealurilor, pe care oamenii aceia nu-l trecuseră niciodată – erau prea legați de bărcile lor ca să riște o expediție pe continent, așa că-și limitau incursiunile la partea navigabilă a râurilor. De fapt, Creohan bănuia că gândirea le era dominată de călătoria pe apă în așa măsură, încât își închipuiau că nimeni nu putea trăi dincolo de locul unde poate ajunge o barcă, oricum nu în orașe destul de mari pentru a-i îngădui stăpânului lor să devină rege.

Dezlegându-și limba, stăpânul începu să se laude cu expedițiile legendare ale strămoșilor săi, ca și cum i-ar fi fost teamă să nu pară inferior în fața unor călători porniți să cucerească o stea. Creohan fu destul de puțin surprins să afle că poveștile lui semănau cu cele auzite acasă de la historiciști. Rasa din care aceste câteva echipaje de jefuitori reprezentau ultimele rămășițe trebuie să fi lăsat cândva o amprentă înfricoșătoare asupra lumii.

— Și încotro vă îndreptați acum? întrebă Creohan la sfârșit, când cerul începuse să pălească în apropierea zorilor, iar vuietul talazurilor rostogolite pe plajă îi vesti că urmau să treacă în curând de la apa dulce la cea sărată.

— Tot mergem, zise stăpânul fără speranță. Oareunde, poate chiar acu, mai rămas vreun orașul tare populat.

Creohan se ridică în picioare, rezemându-se cu o mână de umărul lui Chalyth ca să poată sta drept în barca legănată.

— Noi vă putem conduce la un pământ unde n-ați mai fost niciodată, rosti el solemn. Vă putem arăta drumul spre o coastă pe care n-ați explorat-o!

Stăpânul, căruia nu-i plăcea să se uite *în sus* la Creohan și, totuși, se temea să se ridice la rândul său ca să nu-și piardă echilibrul pe incomodele sale încălțări de tip catalige, se foi greoi pe locul său.

— Păi, unde noi trebe mergem? întrebă el.

Creohan arată în sus, spre ceea ce-i dăduse neașteptata inspirație: un cârd de lumini grăbindu-se spre refugiile lor, după ce părăsiseră în faptul zorilor orașul pustiu.

— Știți voi toate locurile unde ajung luminile astea? întrebă el, iar stăpânul scutură din cap.

Creohan povesti în fugă despre turmele de carne ale lui Hoo și Arrheeharr și ale rubedeniilor lor, despre felul cum erau expediate zilnic animalele de-a lungul diverselor cărări ce plecau din valea aceea. Fu gata-gata să se trădeze că mai devreme mințise spunând că el, unul, nu provenea dintr-un oraș, dar își reveni la vreme și se concentrează la esența argumentului său. Poate că luminile aveau și ele un loc de prăsilă, își spusese, iar stolurile lor zburau în fiecare noapte spre *ambele* țărmuri ale aceluia mare ocean. Prin urmare, era de-ajuns să fie găsit terenul de prăsilă; războinicii bruni puteau astfel urmări un stol pornit în vreo direcție nouă, ajungând – cine știe? – în orașe noi la capătul călătoriei.

— Tu crede lumina venim din steaua unde mergi tu, îl provocă stăpânul. Faci cercare folosești la mine să cărat la voi acolo!

Creohan nu se osteni să nege sau să corecteze o asemenea impresie.

— Dacă știți că nu puteți câștiga nimic colindând în sus și-n jos coasta asta, ripostă el, n-aveți nimic de pierdut căutând în altă parte. Am dreptate sau nu?

Fața stăpânului oglindea o puternică luptă interioară: refuzul de a accepta o sugestie venită de la oamenii mai înalți pe care-i capturase începea să fie învins cu încetul de perspectiva ademenitoare de a fi el însuși primul rege al neamului său după douăsprezece lungi generații.

În cele din urmă, cu o privire ucigașă care contrazicea cuvintele pe care le însoțea, el strigă:

— Drept dar! Cum tu propui, noi urmărești luminile.

Fusesse un moment plin de neliniște pentru Creohan, care se întreba dacă sugestia sa va fi stârnit îndeajuns ambițiile stăpânului încât să-i demoleze neîncrederea în oamenii mai înalți decât el. Ceea ce învinsese trebuie să fi fost lăcomia și frustrarea; nu putea spera că el și cu Hoo dobândiseră vreun dram de respect doborând singuri treisprezece războinici. Iar îngrijorarea, în chip evident, nu se sfârșise. Teama de trădare urma să-i preocupe continuu. Dar ar fi scăpat măcar de lungi și zadarnice căutări într-o parte și-n alta a ținutului pe care îl părăseau acum.

Nu avusese nici o posibilitate de a discuta cu tovarășii săi de călătorie, cerându-le astfel acordul pentru ceea ce intenționa să facă. Stăpânul aținea asupra lor priviri dintre cele mai vigilente.

Bărcile săltau și se clătinau printre brizanți, chiar la vărsarea râului în mare. Zorii se revărsau plini de strălucire peste o întindere de apă imensă, lipsită de margini. Cu mâinile făcute pâlnie la gură, stăpânul porunci flotei să urmeze direcția luată de lumini și nimeni nu-i puse la îndoială hotărârea.

Ignorându-și pasagerii, stăpânul se întinse apoi pe ultima banchetă, se ghemui ca un copil și se sili să doarmă. Strâmtorați, lipsiți de confort, dar mulțumiți, cei trei călători făcură la fel pe fundul bărcii.

Când se treziră, pământul nu se mai zărea și nici n-aveau să mai vadă alt țărâm vreme de paisprezece zile.

Creohan nu înceta să se mire de ușurința cu care oamenii aceia se angajau în călătorii lungi și grele, pe lângă care mult lăudata expediție a lui Glyre spre insulele lui pustii pălea. Ei își priveau bărcile ca pe un cămin; dormeau, mâncau și beau fără să-și părăsească posturile, cu vâslele pe genunchi. Când se simțea lipsa hranei, un grup primea poruncă să se scufunde în apele din jur, cu harpoanele în mână. Rareori se întâmpla să nu se întoarcă aducând pești mari, sau moluște, caracatițe sau, în cel mai rău caz, mănunchiuri de alge plutitoare zemoase, care – după ce călătorii își

învinseră greața de a mânca ceva ce încă mai trăia când îl duceau la gură – potoleau repede foamea.

În ziua a doua, când flota se răspândise pentru o asemenea expediție de pescuit, Chalyth se alătură înotătorilor, lucru apreciat de Creohan drept o aventură riscantă, din pricina permanentei neîncrederi pe care le-o arăta stăpânul. Dar ea le câștigă tuturor admirația, revenind cu un pește de două ori mai mare decât cei pe care reușiră să-i captureze omuleții. Creohan o privi cu destulă invidie, simțindu-se străin și pierdut pe întinderile mării.

Lucrul cel mai rău era că încă nu avuseseră prilejul să vorbească deschis între ei, întrucât trebuiau să se limiteze la spațiul cel mai apropiat de coada bărcii; îi despărțea de stăpân abia o lungime de braț.

Totuși, la adăpostul agitației ce însoțea întoarcerea fetei împreună cu captura ei, Creohan reuși să schimbe câteva vorbe cu Hoo. Bărbatul smolit tăcuse mereu de când urcaseră la bord, ca și cum orice scop al vieții i-ar fi fost șters de amintirea orașului mort către care atâția strămoși de-ai lui asudaseră să trimită hrană nefolositoare.

— Hoo! șopti Creohan. Ce crezi tu de oamenii ăștia?

Hoo își înălță sprâncenele stufoase și scuipă în apa mării.

— Eu îi suport, continuă Creohan. Nu-și răscumpără oare faptele sălbatice și de violență ducându-ne în siguranță peste ocean? Deja ne-au scutit de mult timp risipit fără rost și de osteneală.

— Pe *voi* v-a scutit, corectă Hoo fără chef. Eu nu înghit treaba asta lăudăroasă, că ești dator să abați din drum o stea. Ce-mi doresc, de-o să ajung să fiu iar liber, e să mă întorc acasă și să le spun fraților mei cât de proști am fost toată viața. Și încă ceva! După ce trecem oceanul, și să zicem că găsim alte orașe pe malul celălalt, cum o să-ți liniștești sufletul când omuleții ăștia ucigași s-or pune la treabă să le pustiască, hai?

Creohan nu putu răspunde, iar Hoo, aruncându-i o ultimă privire disprețuitoare, reveni la tăcerea lui posacă.

Curând Chalyth, râzând fericită, reveni la bord și, cu părul lung stors de apă, se sprijini goală, de copastie, să se usuce în briza caldă.

— Creohan! îl strigă. Trebuie să înveți să înoți și să vii cu noi – e minunat acolo, jos! Nici nu seamănă cu apele puțin adânci pe care le știu de mai demult.

Realizând brusc că entuziasmul ei nu i se transmitea și lui, se întrerupse și întrebă ce se întâmplase de arăta atât de abătut. Creohan îi relată pe scurt spusele lui Hoo, dar nu mai apucă să afle ce gândea ea, fiindcă stăpânul,

care supraveghease pescuitul, își reluase locul și striga la vâslași să-și înceapă iarăși vâslitul ritmic.

După aceea, Chalyth ieși în mod obișnuit cu pescarii și, pe când încruntarea stăpânului creștea, supușii ajunseră s-o accepte drept șefă. Lui Creohan îi fu limpede că numai stăpânul nutrea cu adevărat o invidie patologică pentru captivii mai înalți decât el, aceștia reprezentând simbolic imposibilitatea lui de a ajunge rege plin; conducătorii bărcilor îl imitau, însă războinicii simpli erau destul de dispuși să recunoască talentele acolo unde le găseau, iar Chalyth poseda în mod categoric unul admirat de ei. Putea să înoate până departe fără să obosească, se scufunda mai adânc și aducea la suprafață prăzi mai mari. Cu fiecare zi ce trecea, avea tendința să rămână mai mult dincolo de bord, abuzând de răbdarea stăpânului până la ultima limită, încât într-o dimineată acesta amenință că va pleca mai departe fără ea, dacă va continua în același fel. Arătându-și deschis pocăința, fata nu-și putu ascunde un zâmbet pe când se întorcea, dar numai Hoo și Creohan îl văzură.

Ca întotdeauna, Hoo rămânea tăcut, dar pe Creohan îl cuprinsese îngrijorarea. Problema pe care i-o pusese Hoo era cât se poate de reală și, într-adevăr, dacă descopereau orașe noi pe țărmul îndepărtat al oceanului, iar războinicii bruni le pustiau, ar fi fost o povară teribilă pe conștiințele lor. Își frământa mereu mintea în căutarea unei soluții care să nu implice riscul de a-l supăra pe stăpân, determinându-l să-i arunce peste bord din pricina cutezanței lor. Lucrul cel mai bun pe care ar fi putut să-l spere era să rămână vii și să improvizeze ceva la momentul potrivit; dar dacă, eventual, Chalyth îi provoca stăpânului o izbucnire de mânie, această indispensabilă condiție preliminară ar fi căzut de la sine.

Cârdurile de lumini zburau zilnic pe deasupra capetelor lor, ca dovadă că bărcile se aflau pe drumul stabilit, iar timpul se scurgea. Chiar dacă încerca să nu-și arate starea de spirit față de oamenii lui, stăpânul era din ce în ce mai încordat, iar Creohan descoperea mereu priviri suspicioase îndreptate spre el. Simți o ușurare imensă când, în cele din urmă, presupunerile i se dovediră adevărate; la două-trei ore după zorii zilei a cincisprezecea, numeroase lumini cu aspectul lor palid-cenușiu de peste zi fură văzute coborând pe cocoașa unei insule ivite de sub orizont.

O mare agitație cuprinse bărcile; până și Hoo ieși din apatie, să le privească îndreptându-se spre o plajă rotundă, plină de verdeață, unde lumini ce puteau fi numărate cu milioanele se adunau în grămezi și formau

ciorchini, zburau de ici-colo, se cocoțau, iar uneori făceau ceva despre care Creohan nu știuse până atunci că erau în stare: scoteau țipete și cârâituri.

— Tu dreptate avut pân-aci, vorbi stăpânul de la locul lui din spatele bărcii. Eu dorință multă tu dreptate ai *tot* drumul!

— De aici încolo, trebuie doar să urmărim oricare șir de lumini ce trec peste mare în direcția opusă, declară Creohan și se simți cât se poate de stânjenit de privirea tristă a lui Hoo, îndreptată iarăși spre el.

Acostară la malul unui golfuleț adăpostit și grupuri de războinici înarmați dispărură în recunoaștere, întorcându-se cu două informații: că insula era lipsită de fapte umane și că luminile păreau să fie bune de mâncat. În consecință, traseră bărcile pe nisip, așezară tabăra și primiră poruncă să rămână acolo până când aveau să vadă la ce intervale și în ce direcții urmau să plece luminile spre coasta mai îndepărtată.

Până și stăpânul fu atât de încântat de această dovadă a faptului că mai existau pământuri necunoscute poporului său, încât supravegherea călătorilor slăbi mult. La un moment dat, Chalyth dispăru și fu văzută din când în când, după aceea, plutind printre stâncile presărate prin mare, nu departe de plajă. Așa cum își închipuise Creohan, Hoo se plimba de unul singur, într-o dispoziție foarte proastă; cât despre el însuși, nu găsi nimic mai bun de făcut cu timpul său decât să afle câte ceva despre modul de viață al ciudatelor creaturi care se înmulțeau acolo.

Ce află era însă prea puțin față de lucrurile ghicite încă din vremea când se afla în propriul său oraș. Luminile își făceau cuibul pe terase înalte, de unde puii se lansau șovăitori, încercându-și aripile ce nu luminau încă. Își procurau hrana lăsând să cadă din înălțimi, pe stânci, scoici cu cochilii grele, ori prinzând peștișori destul de nechibzuiți încât să iasă la suprafață. Dar zborurile precis reglate spre niște orașe care aveau acum prea puțină nevoie de iluminarea adusă de ele – acestea rămâneau o enigmă, confirmând afirmația lui Molichant despre talentele trecutului, dispărute pentru totdeauna. Fără îndoială, intervenția omului era răspunzătoare de acțiunile lor instinctive; și tot neîndoielnic era faptul că acel proces fusese elaborat cu atât de multă vreme în urmă, încât puține ipoteze mai puteau fi formulate în privința mijloacelor puse în cauză.

Obosit, se întoarse la capătul zilei pe plaja unde poposise trupa și acceptă la cină o porție de lumină friptă. Așa cum presupuseseră cercetașii, carnea lor era delicioasă. Chalyth nu se vedea niciunde și el începu să se neliniștească. Deși ar fi vrut nespun să se culce o dată cu tovarășii lui,

rămase treaz multă vreme, până când fata se furișă dinspre plajă, păstrând în păr ceva din fosforescența valurilor.

— Pe unde-ai umblat? întrebă Creohan. Am fost foarte neliniștit din pricina ta!

— Am făcut niște explorări, firește, îi răspunse Chalyth cu un aer cât se poate de degajat. Știi cât de mult mă fascinează marea, mereu.

— Într-o împrejurare ca asta, mai poți...

Creohan își dădu seama că vorbea prea tare și, aruncând în jur o privire precaută, să vadă dacă nu se trezise cumva vreunul dintre războinicii bruni, continuă în șoaptă:

— Într-o împrejurare ca asta mai poți să-ți permiți să te distrezi? o muștră el. Chalyth, nu pricepi că Hoo are perfectă dreptate și că, prin jocul meu prost făcut, aş putea aduce pe coasta vreunui alt continent aceeași molimă care a devastat atâtea orașe lăsate de noi în urmă?

Gândul acesta îi tortura cumplit mintea și își petrecuse toată vremea cât o așteptase pe Chalyth revăzând prima lor întâlnire cu omuleții bruni; căuta și nu reușea să găsească o soluție alternativă care să fi asigurat atât supraviețuirea lor, cât și pacea ipoteticelor orașe întâlnite în cale.

— La ce ne servește să discutăm despre asemenea subiecte? zise Chalyth, ridicând din umeri. Ca să-i întâlnim pe oamenii ăștia, am fi pierdut luni și ani întregi de rătăcire dintr-un loc în altul, neaflând nimic altceva decât semnele unor dezgustătoare cuceriri mărunte. Cât despre ei, sunt destul de simpatici, însă ambiția care-l conduce pe stăpânul lor îmi displace profund.

— Desigur! fu de acord Creohan. Atunci, cum poți fi atât de nepăsătoare la gândul că vor cădea pe neașteptate asupra unor biete victime din cealaltă parte a mării?

— Poate fiindcă, așa cum ți-am mai spus-o cândva, o simt pe Mama Terra de partea noastră, întrucât cauza noastră e bună.

Asta părea să fie o atitudine atât de irațională, încât Creohan fu pe punctul de a exploda de mânie. Dar Chalyth își puse un deget avertizator peste buze, arătând cu capul într-o parte, iar el văzu pe unul dintre paznici apropiindu-se până la o distanță de unde puteau fi auziți.

Fu ultima ocazie de a sta de vorbă înainte ca, dimineața devreme, bărcile să fie lansate încă o dată pe valuri, în urma unor lumini care, așa cum prevestise Creohan, porneau regulat spre celălalt țărm.

Un singur lucru părea diferit în această etapă a călătoriei, exceptând faptul că dispoziția sufletească a lui Creohan se înrăutățea. Marea era la fel de întinsă, ritmul vâslașilor doar cu ceva mai puțin regulat în ciuda unei delăsări progresive, apărută o dată cu trecerea zilelor, iar opririle pentru pescuit la fel de frecvente. Schimbarea venea din faptul că, ori de câte ori se uita în urmă, vedea ceva în adâncuri, de forma unei stânci boante și întunecate, înaintând cu o viteză cel puțin egală cu a bărcilor. Dar nimeni nu raporta nimic deosebit la întoarcerea din expedițiile de pescuit, așa încât în final el puse totul pe seama unei iluzii cauzate de faptul că privise prea mult în apa limpede și luminoasă.

16

— Suntem foarte aproape de țărm, șopti Chalyth, pe când se cățăra în barcă după o altă scufundare cu pescarii, în cea de-a douăsprezecea zi a etapei secunde a călătoriei lor, și își recupera de pe banchetă hainele zdrențuite.

— De unde știi? vru să afle Creohan. Am ajuns în apele mici?

— Nu după asta mă iau.

Chalyth își adună părul negru într-un mănunchi și stoarse apa din el.

— Atunci, cum ți-ai dat seama? vorbi repede Creohan.

De când părăsiseră insula luminilor, încercase mereu să afle motivul optimismului ei, aparent neîntemeiat, sau măcar s-o facă să priceapă de ce-l nelinișteau pe el atât de mult evenimentele pe care se temea că le declanșase. Fata ocolise în chip enervant discuția, până când Creohan fu pe jumătate convins că ea pur și simplu nu înțelegea ce putea să însemne năvala războinicilor oacheși asupra unui oraș neprevenit. Părea cu desăvârșire lipsită de imaginație. În discuțiile pe care le purtau, această problemă devenea un paradox dezarmant.

Înainte ca el să mai poată rosti ceva, Hoo interveni de alături.

— Încă puțin și ți se duce tihna conștiinței! zise el.

Chalyth îi aruncă o privire plină de o inocență senină.

— Ce crezi că-i stă lui Creohan pe conștiință? întrebă ea.

— Știi tu prea bine! se răsti Hoo.

— Ah, am găsit deja o soluție pentru povestea *aia*, zise Chalyth, de parcă abia atunci ar fi realizat la ce se referise el.

O speranță sălbatică se aprinse în Creohan la auzul acelor vorbe. Dar, ca de atâtea ori pe parcursul călătoriei, după o clipă stăpânul reveni la locul său și, astfel, dispăru orice șansă de a afla amănunte.

Misterul îl frământă toată ziua, până când soarele apuse și fură ajunși din urmă încă o dată de un stol de lumini care prinseră să se rotească în

jurul lor, în zbor planat, înainte de a dispărea dincolo de orizont. Pe măsură ce sporea bezna, deveneau tot mai strălucitoare.

Imaginea îl făcu pe stăpân să sară în picioare, cu toată legănarea bărcii.

— Colo un oraș! strigă el. Colo oraș nou pe care noi să-l atacăm!

Un zvon de bună dispoziție veni din toate bărcile, iar vâslașii își puseră iarăși mușchii la treabă. Stăpânul se așează la loc, aruncând pasagerilor priviri ciudate. Degetele lui începură să mângâie coada securii preferate.

Creohan avu o tresărire: oare n-avea de gând să-i lase să ajungă vii la țărm? Chalyth, în schimb, nu părea deloc speriată și chiar îi puse stăpânului o întrebare provocatoare:

— Nu-i periculos să te apropii de un țărm necunoscut în amurg? O să fie prea întuneric ca să poți ocoli stâncile submarine.

— Oaminii mei prea dibaci la stânci și pe întuneric, zise stăpânul pe un ton lipsit de griji. Ei, lungilor, voi plătit preț la treispe luptători care-mi datorați. La noi nu mai trebuieți.

— Așa, spuse Hoo liniștit și se ridică în picioare.

Inima lui Creohan zvâcni; intenția stăpânului putea fi citită fără greutate în zâmbetul lui batjocoritor, de triumf. Dar Chalyth era la fel de calmă ca înainte, singurul ei gest fu acela de a-și înghionti tovarășii, șoptindu-le în așa fel încât să nu audă stăpânul:

— Acum va *trebui* să deprindeți înotul!

Ar fi fost un miracol, gândi Creohan, dacă stăpânul le-ar fi îngăduit să ajungă în apă apți pentru înot, chiar dacă ar fi știut cum s-o facă. Dar în clipa următoare Chalyth se aplecă înainte fulgerător și înhăță una din securile de pe banca de la pupa – nu ca s-o întrebuințeze, ci ca s-o arunce peste bord, unde căzu cu un plescăit zgomotos.

— Acum! strigă ea și plonjă în mare.

Stăpânul se ridică, roșu de furie; vâslașii își apucară săbiile și se pregătiră să-i ia în primire pe călătorii rămași... dar barca se cutremură îngrozitor, pe când două din scândurile ei plesneau chiar la mijloc. Un val de apă le udă picioarele, iar mânia stăpânului se transformă în panică.

Hoo avu reacții mai rapide decât Creohan. Îl apucă în brațe și-l împinse peste bord după Chalyth, urmându-l îndeaproape, înainte ca omuleții bruni, luați prin surprindere, să-și fi revenit din șoc, Chalyth le ieși în întâmpinare, cu corpul sclipind alb pe sub apă.

Într-un vârtej de stropi și destul de speriat, fiindcă puțina lui pricepere la înot nu-l putea feri multă vreme de înec, Creohan își regăsi totuși

stăpânirea de sine și se conformă sfatului ei de a-și scoate hainele, pentru mai multă libertate de mișcare, și o urmă. O altă barcă se răsturna acum și se părea că fiecare, la rândul său, era atacată de o forță nevăzută care fie o găurea, fie îi azvârlea ocupanții în valuri.

Abia avuseseră răgaz să realizeze întâmplarea aceea extraordinară, când un chip se ivi din apă alături de ei. Era o față uriașă, largă cât pieptul unui bărbat, și avea întipărită pe ea un fel de expresie zâmbitoare. Creohan descoperi imediat că era plantată chiar pe unul din trupurile acelea întunecate, cu aspect de stâncă, pe care le văzuse urmărind bărcile.

Chalyth înotă spre strania apariție, făcând semne și adresându-i cuvinte de laudă; aceasta se zvârcoli ca apucată de o încântată sfială, iar Creohan aproape că se așteptă s-o vadă roșind. Fata îi chemă și, îndrumați de ea, se agătară de înotătoarele musculoase ale creaturii, câte unul de fiecare parte, iar Chalyth la coadă. Îndată ce-și găsiră o poziție sigură, animalul începu să înoate prin undulări ale corpului și, în ciuda poverii reprezentate de pasagerii săi, îi lăsă foarte repede în urmă pe omuleții bruni.

Strălucirea luminilor de pe cer crescuseră. Apa deveni destul de mică încât putură atinge fundul, iar în punctul acela Chalyth le ceru să se desprindă. În clipa când o făcură, creatura care le sărise în ajutor se avântă într-un cerc strâns și se opri pentru un moment dinaintea fetei. Ea mângâie cu simpatie masivul cap cu trăsături grosolane, apoi animalul dispăru.

Stăteau în apă până la piept și priveau spre țarm. Era într-adevăr un oraș sub aglomerarea de lumini, dar nu unul de felul celor cu care era familiarizat Creohan. Foarte aproape, un număr oarecare de bărci mici erau trase pe un banc de nisip, iar pe țăruși de lemn stăteau întinse la uscat plase de pescuit. Totul dovedea prezența vieții umane, iar Creohan, după atâta amorțire, își simți sufletul renăscând dintr-o dată.

— Cum ai făcut minunea asta? o întreabă Hoo pe Chalyth.

Părea că-și revenise și el din accesul de muțenie de până atunci.

— Cândva, demult, faptele din neamul lui erau însoțitorii și slujitorii oamenilor, răspunse fata. Am întâlnit mulți înainte – și tot unul ca el, Creohan, mi-a adus coiful de aur din insulele lui Glyre. Îți amintești?

— Îmi amintesc, răspunse Creohan.

I se părea că trecuse un secol de când îi povestise ea lucrurile acelea.

— Era așa de bucuros că mă întâlneau pe mine, prima ființă umană care, după multe generații, revenea între cei asemănători lui și le vorbea, încât a acceptat pe loc să înoate în urma noastră și să stea de veghe. I-am cerut ca,

în momentul când dau semnalul aruncând o armă peste bord, să lovească în bordajul bărcilor cu botul.

— Mi-ar fi plăcut să-i putem mulțumi, spuse Creohan sincer.

— E îndeajuns de răsplătit, spunea el, căci va avea prilejul de a povesti la întoarcere o istorie minunată.

Chalyth își miji ochii și scrută câteva clipe largul mării.

— Hai să nu zăbovim aici. Omuleții bruni ne vor urma curând. Le-am luat-o doar cu puțin înainte și, chiar dacă nu-s înotători prea rapizi, vor face tot ce știu ca să ajungă la țarm și să-și salveze viețile. Trebuie să-i avertizăm pe oamenii de aici...

— Uite-i că vin încoace să afle ce vrei să le spui, o întrerupse Hoo, întinzând brațul de pe care picura apa.

Spre malul mării cobora un grup de bărbați și femei cu pielea galbenă ca aurul vechi și ochi de un negru lichid. Unii erau îmbrăcați în robe fâlfâitoare, albastre sau albe, dar cei mai mulți purtau fuste scurte și uneori uzate, iar în picioare sandale cu talpă de lemn. Erau de toate vârstele; cel mai înalt dintre ei l-ar fi întrecut pe Creohan cu o jumătate de cap, dar era o excepție. Vorbeau aprins în vreme ce se apropiau și Creohan descoperi cu o strângere de inimă că nu putea înțelege nici un cuvânt din cele rostite de ei.

Totuși, înaintă greoi spre plajă, întrebându-se cam ce fel de priveliște puteau oferi călătorii: complet goi, el și Hoo cu părul și bărbile abundente, dar curați, cel puțin, după baia involuntară pe care o făcuseră.

Un bărbat ce părea conducătorul oamenilor galbeni îi cercetă pe nou-veniți din cap până-n picioare, gânditor, apoi li se adresează într-un straniu limbaj muzical pe care ei nu-l mai auziseră niciodată. Nici el și nici ceilalți din grup nu erau înarmați, încât Creohan se întrebă încă o dată dacă puteau fi ei în stare să țină piept războinicilor bruni.

— Vorbește careva dintre voi limba noastră? întrebă în cele din urmă.

Un bărbat și o femeie îmbrăcați la fel, în robe albastre, răspunseră în același timp, cu un accent mult mai bun decât al războinicilor bruni:

— Da, unii dintre noi o vorbesc.

— Atunci, luați aminte! Deși vin înot, nu în bărci, așa cum au sperat s-o facă, o ceată de tâlhari cruzi, cu pielea oacheșă, se apropie dinspre mare!

— Niște omuleți? întrebă femeia cu rochie albastră.

La încuviințarea lui, spre marea uimire a celor trei, zâmbi cu bună dispoziție. Bărbatul se întoarse să traducă pentru ceilalți, în vreme ce femeia vorbea mai departe cu Creohan.

— Mă cheamă Liang-liang și studiez istoria. Știu că de multe ori în trecut niște oameni scunzi și bruni, venind dinspre est, au tăbărit asupra noastră, dar nu ne-a fost niciodată prea greu să-i respingem. Acum, că ne-ați prevenit, va fi mai simplu ca oricând.

— Oamenii bruni au mai fost pe aici? întrebă Creohan surprins. Păi, n-au recunoscut niciodată, spunând chiar că în partea asta a oceanului nu-s decât pământuri nelocuite!

— E cu puțință ca generația actuală să nu mai știe, acceptă Liang-liang cu o ridicare din umeri. Pe cât le sunt trupurile de mici, pe atâta le e de mare lăudăroșenia, și întrucât îi respingeam fără greutate de fiecare dată, ei născociau de bună seamă minciuni convenabile, preferând să uite umilitoarea întâlnire cu noi. Sunt trei generații de la ultima lor aventură pe coasta noastră.

Umerii lui Creohan căzură la gândul îndelungatei agonii lăuntrice pe care o trăise fără rost. Liang-liang interveni cu înțelegere.

— Asta nu înseamnă că nu apreciem nenorocirile prin care ați trecut ca să ne preveniți, zise ea. Veniți cu noi în oraș și-o să vă dăm să mâncați, vă îmbrăcăm și vă lăsăm să vă odihniți.

Grupul se risipi; tinerii și tinerele cu fuste se îndepărtară în fugă în lungul plajei, iar conducătorul lor, pe care povestea lui Creohan, așa cum îi fusese tradusă, părea să-l amuze, chicoti pe tăcute, gata și el de plecare. Liang-liang îi invită s-o însoțească.

Merseră o vreme peste nisipul fin și neted, apoi printre dunele presărate cu iarbă aspră, de primăvară. După încă o sută de pași, ajunseră în oraș, trecând printre case deosebite de cele pe care le văzuseră Chalyth și Creohan până atunci, întrucât erau făcute în întregime de mâna omului și nu se iveau din semințe. Erau simple și scunde, pătrate, și în jurul fiecăreia exista o parcelă de teren unde plante încărcate de rod creșteau în rânduri drepte și ordonate. Creohan pricepu că, acolo, comunitatea nu semăna deloc cu a sa și începu să se întrebe dacă oamenii aceia nu vor fi ajuns cumva la cunoștințe care le-ar fi îngăduit să facă eventual ceva – orice – spre a evita sfârșitul Pământului. În orice caz, încercă el să se convingă, probabil că l-ar fi ascultat măcar cu simpatie.

— Creohan! zise Chalyth pe neașteptate. Uită-te acolo!

Văzu, și avu o tresărire disperată. Profilată clar sub lumina plutitoare din înalt, în mijlocul unui mic spațiu deschis se înălța, turtită și masivă, o Casă a Istoriei exact așa cum erau cele din crângul ce domina propriul lor

oraș. Prin minte îi fulgeră gândul că și pe oamenii aceia îi preocupa trecutul dispărut mai mult decât problemele unui viitor încă neprefigurat.

— Și aici... spuse cu glas stins și nu avu putere să-și sfârșească fraza.

Fură conduși într-una din case, unde li se dădură robe dintr-o țesătură albă, moale, și sandale împletite. Liang-liang însăși le pieptănă părul și reteză bărbile lui Hoo și Creohan, reducându-le la o lungime rezonabilă. Între timp, un tânăr aduse niște tăvi mici cu trepied și așeză câte una dinaintea fiecăruia; aveau pe ele cești cu o fiertură hrănitoare și aromată, jimble înfoiate, umplute cu tocătură de crustaceu, și fructe roșii, mărunte și acrișoare, date prin miere. Mâncarea și băutura le îmbroscătară forțele.

Gazdele încă nu-i luaseră la întrebări despre legăturile lor cu războinicii bruni, părând mulțumite să aștepte ca nou-veniții să abordeze singuri subiectul, dar Creohan nu putea fi sigur dacă asta era o formă de politețe, ori pur și simplu lipsă de curiozitate.

După un timp, alt tânăr intră în casă și spuse ceva în limba lui; vorbele acelea lăsaus impresia că-l amuză, căci rânjea larg, iar după ce Liang-liang le traduse, vizitatorii înțelesesă de ce.

— Dacă nu sunteți obosiți, zise ea, poate că vă interesează să reveniți pe plajă. Prietenul meu îmi spune că primii oameni bruni înoată aproape de țărm și cred că primirea pe care le-am pregătit-o are să vă distreze.

— Obosită sunt, spuse Chalyth, ridicându-se de pe pernele pe care șezuse în timp ce mânca. Dar ce-o să faceți voi cu omuleții ăia oacheși e un spectacol pe care, cu nici un chip, nu vreau să-l scap.

— Atunci, veniți! îi invită Liang-liang și toți trei o urmară.

Îi conduse la țărm pe o altă cale, ce sfârșea pe o înălțime acoperită cu un pâlcc des de arbuști înfloriți, reprezentând o ascunzătoare perfectă. Fata dădu la o parte crengile, privi cu atenție, apoi începu să chicotească și le făcu celorlalți loc să privească și ei.

Din locul acela puteau supraveghea întreaga porțiune de plajă pe care sosiseră ei înșiși. La o sută de pași mai încolo, un grup de războinici bruni se rânduise în formă de potcoavă, vreo douăzeci în total. Creohan deduse că

aceștia erau puținii care avuseseră grijă să-și ia cu ei armele, pe care le țineau în cumpănă, cercetând prudent împrejurimile.

Sub protecția acestei avangarde înarmate, alții, epuizați de înotul prelungit, vărsau icnind apă, ori își întindeau membrele cu mușchii înțepeniți, ori se masau unii pe alții. Sub privirile celor ce stăteau la pândă, alți doi-trei războinici apărură, târându-se pe brânci și genunchi prin apa puțin adâncă, iar tovarășii lor îi ajutară să iasă la mal. În zonă erau mai puține lumini acum decât fuseseră înainte; întrebând-o în șoaptă despre acest lucru pe Liang-liang, Creohan primi confirmarea faptului că nu greșise presupunând că, în chip deliberat, creaturile fuseseră dirijate în altă parte.

— Amenințarea unor lucruri percepute vag în amurg reprezintă cheia planului nostru, adăugă Liang-liang.

— Ce altceva mai aveți în vedere? întrebă Creohan.

— Undeva, dincolo de câmpul nostru vizual, printre copaci și tufișuri, stau vreo cincizeci de oameni de-ai noștri. Veți vedea imediat ce-or să facă – ah, deja simt mirosul de fum!

Fumul le pătrunse în nări, înțepător, iar peste câteva secunde ajunse și la omuleții cu pielea brună, care se agitară suspicioși. Cei ce erau fricționați părăsiră mijlocul cercului și se alăturară grupului exterior. Încetul cu încetul, toată marginea apropiată a orașului fu ascunsă de un fum compact. Brusc, o nălucă apăru prin fum, de cinci ori mai înaltă decât un om, cu un coif crestat pe cap și ținând în sus o uriașă sabie încovoiată.

După o frântură de clipă, un alt uriaș asemănător prinse contur prin norul de fum, și altul, și altul, avansând cu o încetineală înspăimântătoare spre omuleții bruni. Pe măsură ce veneau mai aproape, se putu vedea că ochii le străluceau într-un roșu diavolesc, iar gurile le erau pline de colți imenși, de o fosforescență verzuie.

Speriat de monștri, Hoo scăpă o exclamație bâiguită, dar Liang-liang îl liniști.

— Nu-s decât păpuși articulate, purtate prin fum, șopti ea. Au felinare în ochi, iar dinții le sunt dați cu un lichid preparat din solzi de pește.

Creohan încuviință. Era cam ceea ce-și închipuise și el. Dar când, imediat după aceea, o voce colosală, tunătoare, începu să facă ocolul plajei, nu-și putu reține un început de uluire. Era ca și cum o sută de oameni ar fi vorbit deodată, într-un singur strigăt: „Vă văd, piticilor, vă văd!”

— Asta-i Tran-niong, cel mai mare cântăreț al nostru, îl lămuri Liang-liang. Vorbește printr-un tub lung de lemn, care-i amplifică vocea. Priviți cum smintiților ăstora îngâmfați li se duce de râpă tot curajul!

Într-adevăr, câțiva căzuseră deja în genunchi sau își aruncaseră armele și fugeau bezmetici către adăpostul întunericului. Unul dintre ei, despre care Creohan își închipui că era stăpânul, redus însă la înălțimea normală după ce-și pierduse în mare încălțările-picioaroase, urla furios și-și croia drum cu lovituri de pumni și picioare. Când puterile îl părăsiră, înșfăcă o sabie căzută și lovi în cel mai apropiat ins considerat de el drept laș. Omul căzu urlând, cu o tăietură de la umăr până-n șold, iar asta fu ultima picătură. Până și cei mai neclintiți din mica trupă nu suportară să-și vadă propriul stăpân atacându-i, așa că o luară la sănătoasa, unii spre mare, alții afundându-se printre tufișuri, unde localnicii îi făceau cu ușurință prizonieri. În câteva minute, stăpânul rămase singur pe plajă, aruncând sfidări siluetelor monstruoase apărute din fum, care acum își lăsaseră în jos săbiile și, sprijinindu-se în mânere, îl cercetau cu un soi de îngăduință amuzată.

— Luptat! țipa micul stăpân. Luptat, spun!

În loc să lupte, uriașele figuri se priviră între ele, înălțară toate odată din umeri și-i întoarseră spatele, îndepărtându-se. Era mai mult decât putea suporta stăpânul. Făcând spume la gură de furie neputincioasă, întoarse sabia, îi potrivi vârful sub bărbie și se azvârli înainte pe nisip, luându-și viața.

Urmă un lung moment de tăcere, ca și cum pe învingători i-ar fi îngrozit propriul lor triumf, încât n-aveau suflet să dea glas strigătelor de bucurie. În cele din urmă, Hoo zise cu seriozitate:

— Să fi fost eu unul dintre *ei*, aș fi gândit că asta-i țara diavolilor!

— N-au văzut altceva decât propria lor spaimă, ca într-o oglindă, spuse Liang-liang. De n-ar fi rătăcit aiurea, să atace străini pașnici, nu le-ar fi fost rușine de statura lor mărunță, fiindcă printre ai lor sunt toți la fel. Invidia unor astfel de oameni n-are temei și nu-i deloc greu să-i faci să se distrugă ei înșiși. Dar nici nu-i ceva plăcut. Mulți dintre noi au să-și cam piardă somnul cel bun de azi înainte.

Hotărâtă, întoarse spatele la spectacolul oferit de corpul însângerat și se înclină ușor dinaintea lor.

— Sunteți obosiți, fără îndoială, zise. Ne întoarcem la locuința voastră?

O urmară cu toții și nimeni nu mai rosti nimic până când trecură pe lângă locul acela deschis pe care-l văzuseră mai înainte, și unde trona Casa

Istoriei. Atunci Creohan întrebă:

— Spune-mi, Liang-liang, asta nu-i o Casă a Istoriei?

— Un Arbore al Istoriei, ripostă Liang-liang. Da, un instrument pentru cei ca mine, interesați să studieze trecutul speciei noastre. Ați mai văzut așa ceva pe unde ați umblat, presupun...

— Voi, aici, nu faceți decât să acumulați cunoștințe? insistă Chalyth.

— Bineînțeles, răspunse Liang-liang surprinsă. Arborii ăștia, la ce altceva ar mai putea servi?

— În orașul nostru... Începu Creohan și-i vorbi despre concetățenii săi historiciști.

Liang-liang urmărea cu oroare cele povestite de el.

— Dar asta-i ceva josnic! exclamă ea. Arborii noștri nu-s deschiși pentru nici un ins care dorește să-și petreacă viața în visare! Vă puteți închipui un... un artist lăsându-și picturile la îndemâna oricărui copil dispus să mâzgălească pe ziduri? Acestea sunt uneltele muncii noastre și le prețuim. În plus, ele-s periculoase în mâini lipsite de experiență, la fel ca un cuțit cu lama tăioasă. Aici, în oraș, lucrăm la un proiect important. Analizăm și aranjăm într-o succesiune coerentă toate amintirile împărtășite de Arborii noștri, încercând să schițăm întreaga istorie a neamului omenesc. Când modelul va fi gata, sperăm să creștem un ultim Arbore, plănuit în așa fel încât un om, o dată intrat pe ușă, să poată trece încet prin el, revăzând întreaga panoramă imensă a istoriei umane.

— Vă pricepeți voi să faceți așa ceva? întrebă Creohan mirat.

— Sperăm să ajungem la priceperea asta, recunosc Liang-liang. Acești Arbori pe care îi avem n-au fost crescuți de noi – au fost aduși aici în epoca Restaurării Umane, acum o mie de ani, iar comunitatea noastră lucrează la proiectul său de vreo trei secole. Dar zi de zi adunăm datele necesare. Am cernut deja și am analizat faptele până la nivelul Imperiului Lymarian, cu paisprezece mii de ani în urmă.

— Totuși, Arborii există de mai mult timp decât dublul acestei perioade, zise Creohan.

Aflase asta de la Molichant.

— Mă tem că da, acceptă Liang-liang. Dar într-o bună zi vom dobândi cunoștințele necesare, asta-i sigur. Uite c-am ajuns!

Se opri dinaintea ușii uneia dintre casele acelea scunde, tipice, și-i conduse în interior.

— Locuința voastră, câtă vreme o să stați la noi... Mă întreb dacă vă este pe gust...

Intrând, Creohan se văzu într-o încăpere largă și aerisită, având dispuse pe lângă pereți mormane înalte de perne țesute în culori foarte vii. Din tavan atârnav diverse elemente de decor: suluri de hârtie pictată, executate cu îndemânare, structuri sunătoare din sârmă și clopoței, flori proaspete în niște mici vase de porțelan. Într-un colț al încăperii, un șuvoi de apă caldă se vărsa într-un larg bazin de sticlă de un albastru profund, înalt până la genunchi și deschis deasupra. Dinspre el adia, o dată cu aburul, un parfum delicat, ca de fructe pârguite. Chalyth dădu fuga de-a dreptul acolo, își scufundă mâna în bazin și izbucni în exclamații mulțumite, pe când Hoo – zdrobit de oboseală – se lăsă greoi pe una din grămezile de perne și se întinse pe spate, fără vlagă.

Creohan, însă, dădu puțină atenție ambianței, iar Liang-liang se interesă neliniștită dacă era ceva în neregulă. El se însufleți, cu un oarecare efort.

— Nu, eram doar distrat! Locul ăsta-i minunat. Mă gândeam cât de puține șanse sunt să puteți sfârși proiectul acela important pe care ni l-ai descris.

— De ce? întrebă Liang-liang pe un ton în care se făcea simțită o undă de jignire. Te asigur că nu ne lipsește stăruința pretinsă de el.

— Nu, nu, m-ai înțeles greșit.

Creohan respiră adânc.

— Te-ai întrebat cumva cum de-am ajuns să cădem în mâinile războinicilor cu pielea brună, cum de am hotărât să călătorim atât de departe de orașul nostru de baștină?

— Sigur că da. Însă noi nu obișnuim să le cerem vizitatorilor să ne vorbească despre ei decât după ce se bucură din partea noastră de mai multă ospitalitate.

Iarăși o neînțelegere! Dar Creohan era prea obosit ca s-o mai pună la socoteală. Se mulțumi să relateze, în termenii cei mai seci, despre descoperirea înfiorătoare ce determinase plecarea lui și a lui Chalyth în acea călătorie făcută la voia întâmplării.

— Asta-i o problemă foarte serioasă, spuse Liang-liang la sfârșit. Îmi cer scuze pentru că nu ți-am înțeles exact aprecierile făcute mai înainte. Trebuie să-i duc imediat vestea lui Kiong-binu, conducătorul nostru, pe care l-ai întâlnit pe plajă îndată după ce-ați ajuns la țărm. Iar mâine, sau imediat ce vom putea aranja asta, va trebui să supunem această știre discuției

întregii comunități! Vă las prin urmare să vă odihniți fără griji, convinși că problema va fi luată urgent în studiu.

Înclinându-se, ea se retrase. Creohan își privi însoțitorii.

— Ei bine? întrebă. Ce spuneți? Țăstia par oameni serioși și hotărâți – să fie oare capabili să înlăture dezastrul?

— Au o grămadă de cunoștințe folositoare, vorbi Hoo în timp ce căscă. Mai mult decât atât nu putem spune deocamdată.

Se răsuci pe o parte și se întinse pe pernele clădite sub el; adormi aproape instantaneu.

— Chalyth? întrebă Creohan, întorcându-se.

Dar ea își dezbrăcase rochia și se vârase în bazinul cu apă, profitând de șansa de a-și curăța pielea de sarea depusă pe ea ca o crustă. După un moment de reflecție, Creohan hotărî că lucrul cel mai bun era să facă la fel, și se vâri alături de ea.

Dimineața, devreme, îi trezi același tânăr care le adusese cu o seară în urmă mâncarea, purtând de astă dată tăvi cu chifle asemănătoare între ele, de mărimea pumnului, dar care, odată rupte, scoteau pe rând la iveală alt conținut: fie dulce, fie acru, fie sărat, toate de o calitate excelentă. Îndată după aceea fură căutați iarăși de Liang-liang, care avea întipărite pe chip semnele neodihnei. Nu se grăbi, totuși, să-i incomodeze și participă la o discuție relaxată în vreme ce mâncau, spunându-le câte ceva despre originile comunității respective și demonstrând între altele că, fără îndoială, cultul historiciștilor nu putea să fi fost răspândit doar prin locurile de unde veneau Creohan și Chalyth; căci, spunea ea, atunci când propriii săi înaintași – o familie de barzi rătăcitori și de inși înzestrați cu calitatea prezicerii, vreo sută la număr – veniseră în locul acesta și hotărâseră să se așeze în jurul Arborilor Istoriei, găsiseră în câțiva dintre ei oase înălbite, ca dovadă a forței cu care ademenitoarele viziuni ale unui trecut măreț stăpâniseră mințile neștiutorilor și ale celor lipsiți de disciplină.

Cu intenție sau fără, neplăcuta relatare îi sili să-și sfârșească masa înainte de a fi epuizat bucatele; după care Liang-liang le aduse la cunoștință că, neîntârziat, erau invitați să-și discute noutățile cu Kiong-binu.

Vrând să nu pară lipsiți de politețe față de șeful acelor oameni care-i primiseră cu generozitate, și dornici totodată să afle dacă lumea din partea locului se putea mobiliza cu adevărat în fața incredibilei provocări constituite de steaua ce dădea năvală asupra tuturor, se conformară imediat. În drum spre casa lui Kiong-binu, Creohan o hărțui pe Liang-liang cu întrebări privitoare la societatea din care făcea parte. Observase, bunăoară, că aproape jumătate din populație purta robe lungi, unii albastre, alții albe, pe când restul oamenilor purtau fuste, iar dintre aceștia mulți le aveau uzate sau murdare.

— Robele, explică Liang-liang, sunt un semn distinctiv al implicării în marele proiect despre care v-am vorbit aseară. Albastrul arată că purtătorul său se pregătește să intre în Arborele Istoriei și, acolo, să încorporeze amintirile extrase din creier de niște stimuli neurali subtili – dar nu-i cazul să vă explic eu asta, de vreme ce veniți dintr-un loc unde cresc Arborii Istoriei, chiar dacă-s folosiți în mod greșit. Iar robele albe îl arată pe cel care se ocupă cu analiza stocului de informații, însumându-le, amintindu-și cu precizie unde și de către cine au fost adunate. Cât despre fustele purtate de restul populației... păi oamenii pot să umble și goi, dacă vor, dar se consideră în general că, îmbrăcându-te, îți exprimi sprijinul pentru proiect, indiferent cum arată îmbrăcămintea: lungă, sau curată, sau în vreun alt fel anume.

Un sistem atât de rigid nu prea era pe gustul lui Creohan; totuși, el își reprimă îndoielile.

— Cei ce poartă fuste, întrebă, ce fac ei în fond?

— Aceștia prestează serviciile datorită cărora savanții comunității își pot duce mai departe munca, răspunse Liang-liang indiferentă. Serviciile respective trebuie să fie cam aceleași în orice parte a lumii: tânguieți, transport, gătit, igienizare, cules de fructe și pescuit – treburi din astea, prea grosolane și rutiniere ca să aibă parte de atenția unui intelectual.

— Prin urmare, ne-ați făcut o cinste nemeritată, îmbrăcându-ne în robele astea?

— Presupun că nu e tocmai nemeritată. La urma urmei, și călătorul adună și prelucrează informația, nu-i așa? Iar în particular, după cele spuse aseară, e limpede că dumneata ești un prezicător, ca și strămoșii noștri de pe vremea când duceau o viață nomadă. Ei, am ajuns la casa lui Kiong-binu; vă rog să așteptați până vă anunț.

— Prezicător! pufni Creohan. Nu, eu nu...

Dar Liang-liang deja intrase. Cuprins de frământări, el rămase împreună cu Chalyth și Hoo lângă ușa casei lui Kiong-binu, examinând cu un oarecare interes clădirea. Era mare, de bună seamă avea mai multe camere, și stătea între doi Arbori ai Istoriei, cum fuseseră numiți ei acolo, ale căror ramuri superioare o umbreau în chip plăcut. Cornișele îi erau ornamentate cu numeroase simboluri stranii, dintre care Creohan își aminti că văzuse unele la el acasă, purtate de historiciști; cele mai multe îi erau necunoscute, aparținând pesemne unor epoci din trecut, unde historiciștii nu prea aveau acces.

Chemați înăuntru, fură conduși într-un hol spațios la capătul căruia Kiong-binu ședea pe un fotoliu înalt, capitonat. Era singurul de acest fel pe care îl văzură, încât presupuseră că onoarea se lega de vârsta lui înaintată sau de funcție. Lor li se aduseră niște scaune scunde, așezate dinaintea gazdei, iar Liang-liang își luă unul pentru ea, și la fel făcură alte două persoane aflate de față: un bărbat de vârstă mijlocie care se prezentase sub numele de Neng-idu și o fată cu ochi ageri și cu o expresie nemulțumită – Kiong-la, nepoata lui Kiong-binu.

Conducătorul comunității îi întâmpină printr-o serie de întrebări formale privitoare la sănătatea lor, la felul cum își petrecuseră noaptea, dacă erau mulțumiți sau nu de ospitalitatea de care avuseseră parte, toate acestea fiind traduse de Liang-liang. Kiong-binu abordă apoi subiectul important, dar dintr-o perspectivă care îl lăsă pe Creohan consternat, deși remarcă făcută de Liang-liang cu ceva mai devreme îl pregătise întrucâtva pentru ea.

— Înțeleg că ești un prezicător de mare forță, spuse Kiong-binu, și afirmi că o stea va cădea din cer, împiedicându-ne să ne încheiem lucrarea. Prorocirea, din păcate, e o artă pe care noi aproape că am pierdut-o – probabil din pricină că o cercetare atât de adâncă a trecutului nu poate face casă bună cu predicția – dar e firesc ca lucrul acesta să ne privească foarte direct, astfel încât am dori să știm mai multe.

Creohan își umezi buzele cu limba și se uită mai întâi la însoțitorii săi, constatând că erau tot atât de decepționați ca și el, apoi îi privi pe localnici. Neng-idu își luase o înfățișare curtenitoare, de parcă vestea despre sfârșitul iminent al lumii n-avea nici o legătură cu el, dar pe fața lui Kiong-la citi un interes real.

— Păi, nu-i tocmai corect să-mi spuneți prezicător, vorbi el, și nici nu-mi stă în obicei să cercetez și să prevăd viitorul. Voi încerca să explic în ce fel am ajuns la convingerea mea.

*

Cu asta, începu cea mai încâlcită zi din viața lui, depășind în acest sens timpul petrecut în frământări ale minții înfierbântate, la bordul bărcii omuleților bruni, sau experiența chinuitoare prin care încercase să trezească interesul concetățenilor săi. Pentru că aici – fără a mai socoti cauza chinuitoare impusă de faptul că trebuia să aștepte ca Liang-liang să traducă fiecare frază – mai avea și teribila, torturanta senzație că o prăpastie de

netrecut se deschidea între ceea ce spunea el și ce înțelegeau ceilalți, inclusiv Liang-liang.

... Și nu din cauză că ei n-ar fi cunoscut adevărata natură a stelelor; numeroase culturi, ale căror realizări oamenii aceia le examinaseră, aveau o astronomie avansată, dar unele cuvinte ca „telescop”, de pildă, nu sunau familiar pentru urechile lui Kiong-binu și trebuiau să-i fie explicate amănunțit; el cunoștea informațiile acumulate, chiar dacă nu-i trecuse vreodată prin cap să cerceteze mijloacele ce serviseră la adunarea lor. Populația orașului nici măcar nu trăia exclusiv pentru clipa prezentă – o comunitate dedicată proiectului menit să evalueze o sută de mii de ani de istorie omenească nu putea fi nici pe departe atât de mărginită. Peste toate acestea, ei declarau că poartă respect capacității de a prevedea viitorul manifestată de strămoșii lor și dovedeau o atitudine deferentă față de vizitatorii de pretutindeni, văzând în aceștia niște posesori de cunoștințe noi, tot atât de importanți ca și cercetătorii trecutului.

Totuși, în vorbele și în gesturile lor nu se vedea nici urmă din reacția manifestată de Chalyth, de Creohan și chiar de Hoo: acel sentiment al tragediei care îi pusese pe drumul unei mari căutări. Tonul întregii discuții era atât de lipsit de emoție, încât ai fi zis că vorbeau despre un eveniment prevăzut pentru o dată situată cu zece mii de ani în urmă.

Poate mai mult decât ceilalți trei, Kiong-la părea să fi înțeles sensul celor spuse de el, dar nu vorbea aproape deloc, iar Creohan deduse din puținele sale intervenții – în propria-i limbă, căci Liang-liang nu le mai tradusese – că fata era doar tolerată acolo, poate din pricină că insistase pe lângă bunicul său să-i îngăduie să vadă străinii.

Trecu amiaza; fură aduse diferite mâncăruri; discuția își urma cursul cu o scrupulozitate înnebunitoare, diverse observații fiind făcute mereu și mereu, din dorința gazdelor de a fi sigure că anumitor cuvinte li s-a atribuit înțelesul corect, că referirile făcute de Creohan la „telescop”, la „stele”, la „ani” și „coliziune” corespundeau cu ceea ce alte culturi răspândite în ultimele paisprezece milenii înțelegeau prin termenii corespunzători din limbile lor. Tot mai iritat, Creohan o privi pe Kiong-la și se simți ușurat când o văzu clătinând din cap și țuguindu-și buzele, ca spre a-i arăta că-și dă prea bine seama cam ce sentimente putea să încerce el atunci.

Hoo, însă, găsi că progresul lent al discuției era mai mult decât putea el să suporte. În cele din urmă luă cuvântul, străduindu-se să fie politicos, dar cu mușchii feței încordați la maximum de efortul făcut ca să se controleze.

— Te rog să-l întrebi pe Kiong-binu, îi ceru el lui Liang-liang, dacă-i de acord cu ce spune Creohan și, dacă da, când are de gând să facă ceva.

Liang-liang se holbă la el, nedumerită.

— Să *facă* ceva? îngână ea, de parcă vorbele acelea ar fi fost obscene.

Brusc, mintea lui Creohan se luminează, dar ar fi vrut să nu fi nimerit nicidecum peste secretul acela cumplit.

— Da, să facă ceva în privința asta! intră în vorbă Chalyth.

— Dar v-am spus, zise Liang-liang cu un aer de nesfârșită răbdare. Convocăm o adunare generală și-o să discutăm problema cât se poate de amănunțit.

— Și nimic în plus? întrebă Chalyth.

— Păi... ah! începu Liang-liang, părând încurcată. Ce-ar mai fi cu puțință de făcut?

— Habar n-avem, zise Hoo. Dar poate că unii dintre voi știu.

— Asta rămâne de văzut, spuse Liang-liang, râsuflând ușurată. Da, se înțelege de la sine că unii dintre noi ar putea avea cunoștințe utile, așa că vom fi fericiți să vi le împărtășim. Cunoștințele să fie mereu împărtășite – asta-i un principiu de bază al comunității noastre.

Hoo, Chalyth și Creohan schimbă priviri între ei.

— Și asta-i tot ce puteți face? întrebă Creohan în cele din urmă.

— Voi ne-ați făcut părtași la cunoștințele voastre; noi o să vă facem părtași la cunoștințele noastre, dacă le avem.

În acel moment, Kiong-binu interveni cu ceea ce Creohan deduse că era o pretenție de a i se traduce, după care avură iarăși de așteptat. Când cei doi își terminară discuția, Chalyth, arzând de nerăbdare, se interesă:

— Iar în caz că există asemenea cunoștințe, n-o să acționați pentru a le pune în aplicare?

Liang-liang o privi șocată, vrând parcă să-i răzbească până în străfundul sufletului.

— Să *acționăm* pentru a le pune în aplicare? reluă ca un ecou.

— Bineînțeles! Dacă se va vedea că se poate face ceva care...

— Ne cereți să *ne murdărim mâinile* muncind?

— Păi, evident, dacă...

— Nimic nu-i evident! răbufni Liang-liang. Mi-e teamă că vă depășiți drepturile de oaspeți. Mai întâi, îmi vine să cred că puneți la îndoială hotărârea întregii adunări; în al doilea rând, mi se pare că ne cereți să executăm munci manuale; în al treilea, dacă punctul doi e greșit, atunci

pretindeți oamenilor noștri munci manuale în folosul vostru, iar noi suntem o comunitate mică și nu putem risipi energia nimănui pentru obiectivele altora.

Năucit, Creohan spuse:

— Dar nu-i vorba de ceva făcut pentru noi, ci ca să salvăm Pământul cu toți cei ce trăiesc pe el, inclusiv voi! Sigur, dacă se întâmplă să fie printre voi cineva care știe o cale de a salva planeta, Kiong-binu ar conduce...

— Destul! se răsti Liang-liang. N-are nici un rost să mai continuăm discuția. Ce spuneți voi ține – asta am gândit-o mereu – de trecutul barbar. Să ți-l închipui pe Kiong-binu dând *ordin* savanților să-și murdărească mâinile e un lucru fără rușine, asta e!

Sări în picioare, clocotind, și lansă o șarjă de cuvinte spre Kiong-binu și Neng-idu. Chipurile lor păreau ca de stâncă; se ridicară la rândul lor, schițând fiecare, cu răceală, o înclinare în direcția vizitatorilor, înainte de a părăsi încăperea. Aruncându-le o ultimă privire încruntată, Liang-liang îi urmă. Rămase acolo doar Kiong-la.

În jurul lui Creohan, aerul părea înghețat. Nu fu în stare să se clintească din loc secunde în șir, cu mintea năpădită de o imensă disperare. Când reuși în cele din urmă să se ridice și să se îndrepte spre ușă, o văzu pe Kiong-la nemișcată; însă, departe de a fi cuprinsă de supărare, zâmbea.

— Nu vă faceți griji din cauza lor, zise ea. Bunicul e teribil de conservator și niciodată, în toată viața lui, n-a putut să vadă lucrurile decât de azi pe mâine, așa că s-a înconjurat de oameni de același soi. Noi, însă, nu semănăm toți cu el. Prietenul meu, Paro-mni, știe să conducă extrem de abil emoțiile adunării generale a comunității. Cred că un subiect precum acesta va permite talentului său să se desfășoare în voie. O să vedeți dacă am sau nu dreptate. Până atunci, cum v-am spus: nu vă faceți griji!

Surâse ștrengărește și ieși.

19

— Oamenii ăștia n-au nici cap, nici coadă, mormăi Hoo indispus, pentru a zecea oară.

Creohan oftă.

— V-am spus care-i părerea mea. Cred că-i de vină doar faptul că și-au petrecut atâtea generații dedicându-se până la orbire cercetării trecutului, încât au ajuns să piardă din vedere banalitatea, care stă la baza tuturor lucrurilor. N-au ezitat să acționeze când a fost vorba să-i alunge pe războinicii bruni, fiindcă au mai făcut treaba asta de mai multe ori; însă, confrunțați cu o situație fără precedent, bat în retragere. Adunarea de astăzi trebuie că le pretinde un efort înfiorător.

— Orice se va întâmpla, nu cred că, din punct de vedere practic, oamenii ăștia ne vor fi de vreun ajutor, spuse Chalyth.

— Mi-e teamă că ai dreptate. Dar, așa cum observa Hoo în seara sosirii noastre aici, ei au acces la un incredibil rezervor de cunoștințe. Chiar dacă ei înșiși se feresc să întreprindă ceva de teamă că-și vor „murdări mâinile”, ne pot pune în contact cu altcineva, care să nu fie atât de... delicat.

— Chiar așa! zise Chalyth, înviorându-se. Nu m-am gândit la asta.

— Ei bine, vom afla îndată, bombăni Hoo. Uite-l pe Kiong-binu că vine!

Se aflau pe o platformă înaltă de lemn, în mijlocul unui mic amfiteatru natural, nu departe de centrul orașului. Pe laturile sale se adunaseră vreo două-trei mii de oameni în robele lungi, albe sau albastre, ale „studioșilor” privilegiați, dintre care cei mai tineri ședeau de-a dreptul pe iarba crudă care acoperea pantele, iar vârstnicii pe taburete ori pe perne gonflabile, sub paravane din trestie menite să-i apere de soare. Nestudioșii comunității, din câte li se spusese, aveau voie să asculte, dar nu dispuneau de drept la cuvânt, și li se permisesese cu condiția să nu fie reținuți în altă parte de

treburile lor zilnice, astfel încât încă vreo mie de localnici stăteau chiar pe buza amfiteatrului, echipați cu fustele lor scurte.

Creohan își spuse că viața acelor oameni se desfășura după regulile unei plăcute simplități naturale. Îi era însă teribil de teamă că, pe de altă parte, cultura lor suferea de rigiditate, și auzise de nenumărate ori de la Molichant că, în cele din urmă, o societate inflexibilă nu putea avea decât un singur sfârșit: s-ar fi destrămat, iar cineva ar fi trebuit să ostenească mult ca să-i adune laolaltă fragmentele într-un alt aranjament, înainte de a se putea produce o înnoire oarecare.

Kiong-binu își ocupă locul în partea din față a platformei, învrednicindu-i pe călători cu o rece înclinare a capului. Odată cu el veniseră Liang-liang și Neng-idu, care se purtau și mai distant. De la sfârșitul întâlnirii din ziua precedentă, Liang-liang îi evitase, îngrijindu-se doar să se asigure că-și vor găsi calea spre locul unde stăteau acum și că nu le lipsea hrana. Ei speraseră că avea să-i caute Kiong-la, făcându-le cunoștință cu Paro-mni, cel despre care fata afirmase că i-ar fi putut ajuta să schimbe opinia adunării, dar ea nu venise să-i vadă.

Toți trei priveau cu pesimism rezultatul acelei discuții. Căutând cu privirile prin mulțime, Creohan încercă s-o descopere pe Kiong-la, însă nu reuși. Trebuie că ședea mult prea departe de acolo ca s-o poată el recunoaște prin mulțimea de chipuri relativ asemănătoare ale acelor oameni cu pielea galbenă.

Dezbaterile începură printr-o lungă și amănunțită relatare a lui Kiong-binu, făcută cu vocea sa nu foarte puternică, dar impunătoare; Creohan își închipui că omul avusese de atâtea ori prilejul să vorbească în amfiteatrul acela, încât își adapta automat fiecare cuvânt la rezonanța naturală a arcului de piatră. Vorbi, evident, în limba lui, însă Liang-liang se așezase aproape de călători și le traducea, cu un glas lipsit de emoție. Creohan se întrebă dacă femeia le oferea o traducere exactă și hotărî că, procedând altfel, ar fi contrazis caracterul propriului ei neam.

Cu excepția slăbiciunii pe care n-avea nici o șansă să și-o corecteze – convingerea că oricine anticipează ceva trebuie să fie un prezicător, ca strămoșii celor de față – sumara expunere a lui Kiong-binu fu corectă. Describe sosirea călătorilor, se referi pe parcurs la steaua cea amenințătoare și sfârși prin a repeta părerile lui Creohan privitoare la urmările iminentei sale apropiieri de Pământ.

După asta, mai mulți vorbitori din incinta amfiteatrului intrară în detalii; aceștia, deduse Creohan, erau specialiști în diverse perioade ale istoriei și erau familiarizați cu descrierea unor instrumente de felul telescoapelor și cu concepte precum distanțele interstelare, care păreau să fie străine unei părți din asistență. Luările lor de cuvânt fură calme și rezonabile, iar speranțele lui Creohan începură din nou să crească.

Urmă un răstimp rezervat dezbaterilor din public, pe parcursul unei ore întregi, iar la sfârșit Kiong-binu se întoarse curtenitor spre călători și le oferă cuvântul înainte de încheierea discuțiilor formale și de luarea deciziei. Creohan se ridică nervos, iar din mulțime, răspândite la distanțe strategice, persoanele desemnate de Liang-liang ca interpreți se ridicară și ele, gata să traducă pentru cei ce nu vorbeau limba sa.

— Când am pornit la drum, zise el, n-aveam în minte altceva decât să găsim oameni care să ne împărtășească spaima pricinuită de pieirea Pământului – tovarăși de doliu, dacă vreți. Pe măsură ce mergeam, ne-a devenit tot mai limpede că lucrul acesta n-are sens. Trebuia căutat mai degrabă un mijloc de acțiune ca să evităm catastrofa. Nu știm dacă a fost vreodată un timp când oamenii au avut priceperea și puterea de a interveni în traiectoria unei stele, dar ni se pare că voi, care v-ați adâncit în istorie mai mult decât a făcut-o cineva vreodată, puteți avea cheia unei astfel de învățături, în caz că aceasta există.

Făcu o pauză până când interpreții își îndepliniră treaba și, înainte de a fi reușit să-și reia cuvântarea, cineva strigă:

— Are dreptate! Trebuie s-o facem! Pot să vorbesc, Kiong-binu?

Bătrânul șef se încruntă.

— Nu-i cazul să întrerupi discursul oaspetelui nostru Paro-mni!

Tresărind ușurat când recunosc numele, Creohan spuse în grabă:

— Renunț bucuros în favoarea lui.

— Foarte bine, atunci, suspină Kiong-binu.

Paro-mni se ridică. Cu privirea îndreptată acum în direcția bună, Creohan reuși s-o descopere pe Kiong-la așezată chiar lângă vorbitor, un bărbat înalt cu o chică de păr negru și neîngrijit care-i cădea mereu în ochi.

— Prieteni, ne-am legat pe deplin viețile de un proiect însemnat, analiza întregii istorii omenești. Vă asigur că toată munca noastră nu va avea nici o valoare dacă se va produce dezastrul acela. Iată de ce trebuie să ne abatem pentru o vreme de la traseul stabilit. Trebuie să descoperim cunoștințele necesare, să le aplicăm și...

Izbucni un val de proteste. Cu chipul fără nici o expresie, Liang-liang traduse unele din ele: „Nu ne putem abandona munca, murdărindu-ne mâinile cu treburi de corvoadă! Nu ne putem condamna copiii la sclavie!”

Creohan privea consternat. Oare oamenii aceia erau chiar nebuni?

— Vreau să-i răspund lui Paro-mni, zise de pe platformă Neng-idu, cu fața zâmbitoare, iar la încuviințarea lui Kiong-binu continuă: Dimpotrivă, Paro-mni, părerea mea e că avem de-a face cu o soartă implacabilă. În acești două sute optzeci și opt de ani care ne mai rămân, ne vom sfârși cu bine proiectul. Iar când studiul realizărilor umane va fi gata, împlinit va fi și scopul speciei noastre. Nu trebuie să abandonăm. Să ne ducem până la capăt misiunea, așa cum ne-am plănuit-o, iar ce va fi după aceea nu mai contează.

Încuviințări energice și strigăte de aprobare îi întâmpinară declarația, în vreme ce Hoo scăpă un geamăt destul de sonor. Chalyth apucă degetele lui Creohan într-o strânsoare dureroasă.

Pe timpul întreruperii, Paro-mni rămăsese în picioare.

— Kiong-binu, încă n-am terminat. Pot să vorbesc mai departe? Întrebă în vreme ce rumoarea se potolea.

Kiong-binu îi îngădui în silă.

— Eu nu-s de acord cu părerea lui Neng-idu! Dacă e să tragem vreo concluzie din studiul făcut de noi în istorie, ea ne arată că așa-zisa „soartă implacabilă” este de fapt cauza și efectul răspunzător pentru slăbiciunea omenească. Nu cred că suntem atât de nevrednici încât să ignorăm faptul că urmașii – acei copii ai noștri pe care mulți dintre voi vă grăbiți să-i vedeți „sclavi” – riscă să fie arși de vii! Asta ne-ar face de rușine dinaintea acestor trei străini cărora poate că le lipsesc cunoștințele, poate că le lipsește puterea, dar în mod precis nu le lipsește curajul!

Își ridică sfidător bărbia și se așeză, dezlănțuind un vârtej de intervenții pe care Kiong-binu reușea să le țină sub control tot atât de puțin pe cât izbutește pluta undiței să stăpânească valurile ce-o aruncă încoace și încolo. Ele durară până când Liang-liang se plictisi să mai traducă tot ce se spunea, până când mulțimea păru să se sature de vorbărie și, exact în momentul psihologic, o voce calmă întrerupse rumoarea: vorbea Kiong-la.

— Propun un compromis, i se adresă ea bunicului său. Vreți să-l auziți?

— Da, să-l auzim, zise bătrânul, însoțindu-și încuviințarea printr-o ridicare din umeri.

— După cum se vede, opiniile sunt diferite și situația nu poate fi rezolvată într-o singură adunare. Cred că divergențele pleacă din două

moduri specifice de gândire, care s-au ivit între noi. Hai să procedăm în consecință! Cei care vor, n-au decât să le procure acestor străini informațiile necesare, dacă le pot descoperi; iar restul, cei ce nu doresc să se implice, să facă așa cum cred ei de cuviință.

Urmă o pauză încărcată de tensiune. Rând pe rând, oamenii începură să-și clatine capetele în semn de aprobare, iar unii se ridicară să plece, mulțumiți. Fără tragere de inimă, Kiong-binu declară că soluția aceea era singura posibilă și închise adunarea.

Îndată ce el și Neng-idu plecară, Paro-mni și Kiong-la veniră lângă platformă și li se adresară călătorilor, cel dintâi tremurând din pricina unei furii abia stăpânite.

— Ei? le aruncă el. Ce părere aveți de minunata noastră comunitate de învățați?

Hoo, care și el abia își păstra cumpătul, se grăbi să-i răspundă:

— Dacă toți ar avea pe planeta asta vederea la fel de scurtă, aş spune: n-au decât să se prăjească, nu merită să miști un deget pentru ei. Își închipuie că o stea poate fi abătută din drum cu niște umbre, ca sălbaticii ăia mititei cu piele brună?

— Nu te condamn pentru ce spui, zise Paro-mni. Nu, nu!

— Dar tot am realizat ceva cu adunarea asta, observă Kiong-la. L-am scos pe bunicu-meu din balamale, și la fel pe prostănacul ăla de Neng-idu. Ați mai văzut vreodată atâta înfumurare? Nici măcar glorioșii gerynți nu îndrăzneau să-și prezinte ideile drept o culme de netrecut a căutărilor umane!

— Dar ce-am câștigat de fapt? întreba Chalyth pe un ton ezitant. Mi-e teamă că am fost atât de zăpăcită...

— Păi, nu vezi? interveni scurt Paro-mni. Acum aveți acces liber la toți Arborii Istoriei din orașul nostru, ajutați și călăuziți de cercetătorii care gândesc altfel decât Neng-idu, și puteți căuta în ei orice informație v-ar putea sugera o cale de acțiune. Evident, asta-i abia începutul, așa că va trebui să aflăm prin alte părți oameni dispuși să ducă la bun sfârșit treaba asta – aici putem fi fericiți dacă vom găsi vreo douăzeci de simpatizanți.

Creohan își aminti de propria lui aventură dezastruoasă într-un Arbore, sau Casă a Istoriei, la el în oraș. Neliniștit, întrebă:

— O să facem și noi călătorii mentale în trecut?

— Va trebui să vă antrenăm, observă Paro-mni. Ca să înțelegi amintirile învălmășite pe care le evocă un Arbore al Istoriei, e nevoie de

multă disciplină interioară. Așa cum v-am spus, va fi cazul să contăm pe toate ajutoarele ce ne pot sta la dispoziție.

— Dacă tot vorbim de ajutoare, zise Hoo, oare or fi *cu adevărat* pe undeva oameni care să poată trece la treabă după ce descoperim noi ce-i de făcut?

— N-ați dat peste ei în drumurile voastre? se interesă Kiong-la.

— Dacă dădeam, am mai fi aici? veni răspunsul îndreptățit al lui Hoo.

— Nu, îmi închipui că nu... Ei bine, cred că nici pe-aici n-o să-i găsiți – pe coasta asta, vreau să zic. Spre sud se întinde doar o insulă uriașă, unde trăiesc fiare sălbatice de temut. Spre vest, însă, pătrundem în continentul pe care au înflorit numeroase epoci mari din istoria omenirii, și nu-i deloc de necrezut ca undeva pe acolo... În fine, e prea devreme să vorbim despre asta. Fără să împărtășesc repulsia concetățenilor mei față de munca înfăptuită cu propriile lor mâini, cred totuși că n-are sens să recrutăm forțe pentru o întreprindere ce s-ar dovedi imposibilă. Să ne așternem pe treabă cât de repede, ca să vedem dacă există șanse sau nu. Până acum n-am mai avut prilejul de a pregăti adulți pentru analiza amintirilor din Arborii Istoriei; îmi închipui însă că, dată fiind hotărârea cu care vă urmăriți scopurile, nu veți întâmpina prea multe dificultăți.

— Sper să ai dreptate, suspină Creohan. Prin urmare, cu cât începem mai repede, cu atât mai bine!

Spre marea ușurare a lui Creohan, aici Arborii Istoriei erau cu totul diferiți de rubedeniile lor din orașul său de baștină – probabil, își spuse, din cauză că în decursul secolelor precedente fuseseră solicitați să servească unor obiective diferite. Aveai la îndemână până și hărți, foarte detaliate până în epoca Imperiului Lymarian și schițând în mare încă zece milenii de dinaintea acestuia, cu indicații de felul: în care Arbore și în ce punct din hățișul coridoarelor interioare ar putea niște persoane de un anumit tip mental să răspundă în modul cel mai adecvat subtililor curenți neurali. În ciuda tuturor exercițiilor și testelor la care îi supuseseră anticipat Paro-mni și Kiong-la, lui îi fu teamă când se aventură pentru prima dată, cu adevărat, într-un Arbore. Descoperind apoi că nu-l mai copleșea tumultul confuz al amintirilor, ci își putea păstra pe deplin luciditatea, uită de teamă și se abandonează experienței. Ajunse chiar să simtă ceva din fascinația pe care o încercase Molichant, deși nu reușise să i-o explice prea bine. Dar urgența scopului lor se împotrivi cu succes și înlătură tentația de a se lăsa îmbătat de vălmășagul viziunilor procurate de Arbore.

^ai Chalyth trăi desfătarea infinitelor coridoare ale trecutului deschise dinaintea ei, dar ea fusese de-a lungul întregii sale vieți o persoană a zilei prezente, ceea ce îi conferea imunitate la obsesii; modul principal de a răspunde, în cazul lui Hoo, părea încă temperat de amărăciune, întrucât el nu putea uita că rubedeniile sale ajunseseră într-o fundătură a existenței.

Totuși, nu-și propunea să le elibereze de acolo. Avea destul spirit practic încât să-și închipuie că, exceptându-se pe sine, nici unul din familia lui n-ar fi fost fericit în absența acelei rutine vechi, de generații întregi, care le umplea zilele. Consecințele problemei respective trebuiau lăsate în seama inevitabilei acțiuni a timpului. Respectând zbuciumul pe care o asemenea înțelegere trebuie să-l fi declanșat în mintea lui, Creohan și Chalyth nu-i vorbeau niciodată de familie, ori de Madal, a cărei intervenție în realitatea

statică din valea în formă de castron aruncate – teoretic măcar – sămânța unei eventuale evadări.

Astfel, după numeroase zile de exersare și de pregătiri, începu cel mai spectaculos studiu al trecutului întreprins vreodată de ființele umane.

*

Înainte Imperiului Lymarian, așa cum știau, fuseseră glorioșii gerynți, care își încorporaseră însă populația într-o singură hoardă uniformă. Creohan își amintea cu neplăcere de urmările unui asemenea act.

Înainte lor trăiseră lucothizii și pretascanii, care își împărțiseră întreaga planetă între ei și extrăgeau energia din circuitul atmosferic pentru a o folosi în orașele plutitoare de care se foloseau pentru a cultiva oceanele; epoca aceasta, descoperi Chalyth cu emoție, era chiar timpul când creaturile subacvatice cu care se împrietenise ea făceau pentru prima dată cunoștință cu oamenii, dar aceștia nu alcătuiau populația ce lăsase în urmă orașele moarte vizitate de Glyre. Aceia țineau de o decadentă târzie, în ciuda elogiilor aduse de historicist marilor lor realizări.

Înainte lor fuseseră tymoletrii, și gwamii, și tidwelionezii, care semănau și totodată nu semănau cu o mie de alte culturi; iar înainte lor, populația minogovaristo. Oamenii aceștia concentraseră norii într-o cortină pentru jocuri de umbre acoperind toate continentele, dar domeniul lor de acțiune, ca și al urmașilor lor, se oprea în marginea spațiului.

Înainte lor domniseră populațiile dos, și glygly, și ngrotor; înainte lor, neamul chatrik, ale cărui hotare *nu* se opreau acolo unde se sfârșea aerul – însă ei se mulțumiseră să planteze mari păduri de licheni mutanți pe suprafața acum pieritei Luni, care în cele din urmă s-au sălbăticit și au asimilat întreaga substanță a satelitului, transformând-o în materie organică, împrăștiată și semănată aiurea, încât doar un nor de particule mai stătea mărturie faptului că odinioară existase acolo un corp astral solid. Tot astfel, construiseră pe solul arid al lui Marte clădiri nelocuibile în formă de piramidă, sau poate temple, într-un scop pe care-l înțelegeau doar ei. *Ei* n-ar fi putut abate din drum o stea...

Trecu o jumătate de an. Creohan, Hoo și Chalyth abia mai țineau socoteala timpului scurs, fiindcă zburdau de-acum la fel de sprinten ca Paro-mni și Kiong-la prin amintiri ce acopereau secole întregi, reținând una de aici, alta de colo și renunțând la tot ce era nesemnificativ. Când te trezești pentru o anume epocă și aluneci în somn din viziunea alteia, clipa de față

începe să pară neînsemnată, încât descoperiră că nu-i mai judecau atât de aspru ca odinioară pe oamenii aceia care refuzaseră să se dedice vreunui obiectiv al prezentului.

Înainte neamului chatrik fuseseră pledowzii, a căror problemă principală fusese să împiedice prădăciunile unei rase de oameni-șopârlă ce ieșiseră din ruinele scufundate într-un ocean imens și încercaseră să ia în stăpânire Pământul. Înclinați spre toleranță, pledowzii trudiseră cinci secole ca să transforme mediul fierbinte de pe Venus într-un spațiu potrivit creaturilor, apoi le deportaseră acolo cu forța. Să fi existat în cazul lor vreo posibilitate? Toți cinci cercetară perioada aceea vreme de o săptămână, după care admiseră că pledowzii nu erau în stare să abată de pe traiectorie nici măcar o planetă, necum o stea.

Se adânciră astfel din ce în ce mai mult în trecut, întâlnind kinkakanii, dwygii, populațiile combara, comita și thnab – mici societăți care lăsau în urmă, fiecare, cel mult câte un basm și niște case măcinate de putreziciune. Apoi îi găsiră pe umftitiți, ale căror cămine creșteau ca acelea știute de Creohan și care manipulau plantele cu o artă neînțeleasă nici măcar de ei înșiși pe deplin, ca și cum o genă a sensibilității față de vegetal ar fi rodit brusc în stratul uman extins la scară planetară, fără să realizeze însă nicicând necesara relație cu conștiința rațională. Astfel, după dispariția umftitiților, copacii lor trebuiră să aștepte douăzeci și nouă de mii de ani, pentru ca în perioada Restaurării Umane avantajele oferite de asemenea culturi să fie redescoperite.

^ai tot umftitiții concepuseră pentru prima dată Arborii Istoriei, dar ei nu fuseseră capabili să-și controleze invenția, iar succesorii lor, populația thnab, nu înțeleseseră nimic din ea; așa că și aceasta rămase abandonată vreme de douăzeci și nouă de mii de ani.

Creohan se întreabă dacă nu cumva lor le aparținuse orașul ale cărui ruine, presărate acum cu acele oribile ciuperci globulare, transparente, se datorau meteoritului ce produsese valea unde neamul lui Hoo își păstora carnea. Dar, fără îndoială, o asemenea catastrofă nu putea avea supraviețuitori, prin urmare totul risca să rămână un mister.

Scurgându-se de-a lungul și de-a latul planetei, valul umanității puneă în evidență un model: o epocă a mașinismului făcea loc uneia în care munca era depusă de ființele vii, până când tentația de a corupe însuși omul devenea mult prea puternică, după care cultura degenera în violență și urma întoarcerea la mașini. Secvența nu se desfășura rigid; uneori colapsul unei

culturi biologice reverbera prin două, trei sau chiar mai multe epoci succesive. Dar modelul de bază funcționa perfect. O îmbinare a celor două tendințe fusese încercată, mai aproape în timp, de lucothizi și pretascani, dar drumul lor pe această cale durase destul de puțin, înainte de a se lăsa seduși ca atâția alții de o singură preferință, obsesivă – ceea ce condusesese în cele din urmă la distrugerea lor.

Începând să se simtă cuprinși de disperare, cercetătorii făcură salturi peste perioade din ce în ce mai mari. Existau și breșe – unele reale – când un continent nu putea fi evocat. Asta se întâmpla de regulă în epocile în care o cultură pierdea, iar întâmplarea îi înlătura descendenții pe rând, până când nu mai rămânea nici unul. Indiferent ce forță ar fi fost aceea care stârnea viziuni ale timpurilor trecute în mințile contemporanilor, ea părea să depindă în chip hotărâtor de supraviețuirea în prezent a unei rădăcini ce conducea îndărăt spre epoca dorită. Din pricina asta, se putea ca societăți întregi să fi rămas în afara posibilităților exploratorii.

Se consolau însă cu gândul că ținta căutărilor lor trebuia să se afle într-o cultură cu înclinații tehnice și, întrucât acestea se răspândiseră în general pe întreg Pământul, era prea puțin probabil ca ele să se fi pierdut.

Cu cincizeci de mii de ani în urmă nimeriră peste societatea muve, care se străduise să schimbe orbita planetei Mercur ca să-l ferească pe conducătorul său despotic de o conjuncție astrologică nefavorabilă. Părea destul de promițător! Atâta doar că oamenii muve eșuaseră în misiunea lor, iar efortul îi descurajase în așa măsură, încât se prăbușiseră într-un război dezastruos ce schimbase conturul munților și pricinuisse scufundarea totală a multor insule. Frustrați, cercetătorii trecură mai departe.

Amintirile erau de-acum tot mai șterse, tulburate de numeroase rezonanțe parazitare. Era clar, se apropiau de limita variabilității de care era capabilă rasa umană. Un eveniment detectat într-o străfulgerare amăgitoare se putea dovedi penetrat de ecouri din culturi aflate la o mie, cinci mii, douăzeci de mii de ani distanță, încât era cu neputință să extragi de acolo un singur grup de fapte necontaminate. Câteva culturi mari se detașau cu strălucire, chiar și așa: cele produse de cursili, de populațiile lomril și slarf. Cu toții încercaseră să ajungă la stele, dar nimeni nu reușise cu adevărat.

*

Trecu un an și veni momentul în care, la cină, când obișnuiau să compare informațiile acumulate peste zi, Paro-mni spuse:

— Am ajuns în impas! Densitatea datelor poate zădărnici astăzi eforturile concentrate ale întregii noastre comunități, dacă ar fi eventual dispusă să se implice! Suprapunerea asta de evenimente despărțite prin milenii e o problemă pe care n-am prevăzut-o.

— De ce trebuia s-o fi prevăzut? interveni Kiong-la. Vreme de o mie de ani, am împins granița investigației abia până dincolo de Imperiul Lymarian. Noi am ajuns la șaptezeci-optzeci de mii de ani distanță.

— Așa-i. Numai că acum găsim nu doar una, ci mai multe civilizații ce ar fi putut deține cheia puterilor de care avem noi nevoie. Și nu-i oare înnebunitor să le descoperi învăluite în ceață?

— De ce tocmai oamenii aceia, și nimeni după ei? întrebă Hoo. Te poți gândi chiar că a existat cândva un... un neam de oameni, ca să spun așa, pe care îi chemau stelele, dar chemarea asta a pierit, lăsându-ne pe noi, toți ceilalți, să ne mulțumim cu o singură lume...

— Nu se poate să fi pierit cu totul, zise Creohan. Altfel nu ți-ai fi lăsat de bunăvoie căminul de o viață, ca să vii cu noi.

— Ce mă preocupă pe mine, cugetă Kiong-la, e faptul că studiul comportamentului materiei anorganice a devenit, în mod progresiv, un obiectiv tot mai puțin urmărit. Tendința cealaltă, spre o înțelegere a omului însuși, o vedem ilustrată și de propria noastră comunitate, cu proiectul ei ce durează de o mie de ani.

— Nu poți despărți cele două tendințe, declară Paro-mni cu fermitate. Așa am crezut mereu, iar veștile despre steaua care ne amenință dovedesc că am dreptate. Ce-o să se aleagă de marea noastră încercare de a înțelege omenirea, atunci când nu va mai fi nici un om s-o aprecieze?

— Miroase a zădărnicie, zise Chalyth cu un aer obosit. În întreg fluxul memoriei istorice nu găsești nici măcar cunoștințe vagi prin care am putea să salvăm Pământul. Și chiar dacă ele s-ar afla, între cei vii nu-i nimeni capabil să le folosească...

— Asta refuz s-o accept, o întrerupse Creohan. Nu vi se pare straniu că ciclul reluat, a cărui existență am acceptat-o, s-a fixat asupra unui singur nivel, începând din epoca Restaurării Umane? Am avut parte de un mileniu de liniște și consolidare. O perioadă statică mai lungă decât asta pare să contravină naturii omului. Chiar așa: dacă nu cumva ciclul s-a rupt, risc să afirm că undeva pe Pământ oamenii *trebuie* să învețe să folosească uneltele și să proiecteze mașini. Nu pot fi cu toții obsedați de trecut, și nici niște sălbatici degenerați ca omuleții bruni...

— Cât de mult trăiesc Arborii Istoriei? întrebă Hoo pe neașteptate.

Smuls dintr-un șir de gânduri personale, Paro-mni îi aruncă o privire derutată.

— Păi... cine poate spune? Arborii originali ai umftitiților s-au tot înmulțit în dumbrava lor vreme de douăzeci și nouă de mii de ani, dar nimeni dintre martorii unui asemenea proces n-a fost în stare să-l fixeze în amintiri.

— Atunci să ne întoarcem în perioada umftitiților, ceru Hoo. Oare nu-i cu puțință ca, în vremea aceea, vreun om să fi venit la un Arbore și să privească într-un trecut unde se învălmășeau amintiri mai puține, din numai treizeci de mii de ani? sugeră el și, pe măsură ce cuvintele își făceau efectul, ceilalți începură să râdă ca niște condamnați cărora li se anunță grațierea chiar în ultima clipă.

Într-adevăr, exista un astfel de om. Nu-i puteau pronunța numele – era exprimat aproximativ printr-un plescăit de limbă și o grimasă – iar modul său de viață și felul în care vorbea erau tot atât de ciudate. Fusesse preotul unui cult ce-și alesese drept zeități un animal ulterior dispărut; omul îmbrăcase pielea jupuită a fiarei, iar părul de pe țeastă îi era uns cu lut. Dar el credea în adevărul celor pe care Arborii puteau să i le arate, într-o vreme când se credea că amintirile lor erau viziuni stârnite de spiritele rele. Omul acela pătrunsese în trecut până la cele mai îndepărtate limite ale sale.

Îi văzuse pe cursili, văzuse neamurile lomril și slarf, dar aceștia reprezentau foarte puțin din lucrurile la care fusese el martor. Slarfii, ultima cultură umană ce năzuise spre stele, reușiseră după modul lor de a înțelege reușita, însă obiectivul le fusese mai degrabă acela de a se convinge pe ei înșiși că stelele erau cu adevărat niște sori asemeni celui ce lumina Pământul, așa cum susținea o tradiție încă de pe atunci antică; iar după o singură călătorie care, spre a confirma faptul, îi luase unui ins întreaga viață și mințile, oamenii aceia își îndreptaseră atenția spre altceva.

Fusesse, totuși, o epocă extrem de stranie, când circulasera nu numai frânturi de dogmă științifică precum afirmația că stelele sunt sori, devenită un fel de folclor al timpului, ci și tehnici incredibil de elaborate. Un ucenic dintr-o fierărie sătească nu cunoștea poate conturul propriei sale țări, dar era capabil să topească, să toarne în formă și să finiseze într-o singură zi metalul unui tub de forță suficient pentru încălzirea și iluminatul unei case familiale mari. Cel mai sărac dintre săraci dormea într-un confort fără egal, pe interconexiunea concavă a două volume de aer, caldă și uscată în ciuda ploii înverșunate ce-i bătea în acoperiș, înghețând în țurțuri la ieșirea din streășină. Un tânăr despărțit de iubita lui îi lăsa acesteia ca amintire o păpușă umblătoare și vorbitoare, care putea rosti vorbe de iubire chiar cu vocea lui.

Licărul unor astfel de minunății îi împinse pe cercetători, cu frenezie, din ce în ce mai departe în trecut, arzând de nerăbdare să afle ce cultură unică în felul ei avansase atât de mult încât lăsa în urmă, drept biete fărâme, asemenea miracole. Întrucât moștenirea sa dispăruse cu destulă vreme înainte de ascensiunea populației muve, era limpede că în vremea cursurilor doar o parte din masa originală a cunoștințelor mai putuse supraviețui; în consecință, admiseră că locuitorii unui oraș atât de mic puteau fi în stare să construiască nave spațiale și să le trimită în Lună după minereurile de care aveau nevoie.

Cu toate cercetările lor din ce în ce mai profunde, nu întâlneau sursa vreunora din minunile acelea – ci doar o serie de șapte culturi succesive în care construcția și conducerea unei nave cosmice ținea de domeniul cunoștințelor publice și foarte mulți se ocupau cu așa ceva. Fură de acord că era așa cum sugerase Hoo: părea să fi existat cândva un neam de oameni fascinați în asemenea măsură de imensul vid neumblat de dincolo de pătura aerului, încât îi acceptaseră cu bucurie sfidarea. Ce anume, oare, înlăturase o asemenea atitudine? Zborul spațial, devenit rutină, încetase cumva să mai stimuleze imaginația? Părea un lucru incredibil. Galaxia era mult prea mare, iar motivele găsite de cele șapte culturi pentru a explora mărunțul sector local aflat la îndemâna lor nu erau puține.

Încă o dată, viziunile prinseră a se scufunda în ceață. Amintirile aflate în memoria Arborelui sufereau o deformare din cauza lipsei de înțelegere cu care le trata receptorul lor din epoca umftitiților; după nici o lună sau două, cercetătorii aveau să se găsească din nou în impasul întâlnit ceva mai devreme.

Refuzară, totuși, să accepte imediat eșecul. Nimeriseră peste o sugestie chinuitoare privindu-i pe cei ce lăsaseră acea fantastică moștenire tehnică spre a fi exploatată de succesorii lor, și pe care ei o făcuseră inițial înfloritoare. Exista un munte, un munte înalt și inaccesibil, în jurul căruia se adunaseră mănunchi legende, ca fructele coapte într-un pom. Cultura următoare celei a zborurilor spațiale cunoscuse un basm ce susținea că orice asalt reușit al stelelor trebuia să pornească din acest singur loc între toate locurile de pe planetă. Atât de mare era puterea acestei credințe asupra minților din epocile de mai târziu, încât vreme îndelungată, navele ajunse la un pas de reușita decolării s-au tot zdrobit de piscurile din jur. Uriașe eforturi au fost dirijate spre nivelarea munților, fără să se atingă însă *muntele*; apoi, noua dispunere a greutateii din scoarța Pământului a produs o

ridicare a magmei și erupția mai multor vulcani, iar în perioada slarf tradiția a fost în cele din urmă uitată.

... Uitată, altfel zis, până când omul acela din timpurile umftitiților hotărî să se exileze dintre ai lui și să călătorească departe spre apus, cu gândul de a găsi muntele respectiv. În ciuda superstițiilor și a faptului că ignora complet mașinile mai complicate decât pârghia și roata, și asupra sa vechea legendă exercita o atracție irezistibilă. Călătoria o plătise, după câte se pare, cu o viață trăită în afara societății umane, prin rătăcirii pe care ei nu le puteau înțelege.

Fără să fi discutat deschis subiectul, aceeași pornire se ivi în mod spontan în mințile celor cinci cercetători, iar în seara când se referiră pentru prima dată direct la ea, cu prilejul obișnuitei lor discuții nocturne, cu toții fură surprinși să constate că și ceilalți ajunseseră la o concluzie asemănătoare.

Gândiseră același lucru, iar descoperirea asta produse în încăpere o descărcare aproape palpabilă.

— E cât se poate de clar, spuse Paro-mni. Greu de crezut că ar exista undeva în lume vreun loc unde explorarea trecutului cu mijloacele Arborilor Istoriei să se fi făcut într-un chip mai desăvârșit decât aici. O mie de ani de studiu meticulos au condus tehnica asta până la limitele ei, iar dacă noi am atins aici un punct din care nici o altă informație clară nu se mai poate obține, așa o fi peste tot. E cazul să căutăm o alternativă. De acord?

— De acord, zise Creohan. Deși eu unul nu-mi fac mari speranțe că o călătorie până la muntele acela ne va aduce soluția problemei. Dar n-are nici un rost să ne cramponăm de umbre: treaba asta-i zadarnică prin definiție.

— Prin urmare, mâine o să-i vorbim bunicului de plecarea plănuită, spuse Kiong-la. Îmi închipui că nu va fi prea trist că ne vede luând-o din loc...

— Nimeni dintre cetățenii voștri nu va fi, observă Hoo. Nu-și doresc decât să uite de dezastrul ce atârnă asupra Pământului, și atâta vreme cât noi suntem aici, li-l reamintim fără întrerupere.

Așadar, în ziua următoare, îl vizitară pe Kiong-binu, care era însoțit ca de obicei de Neng-idu și de Liang-liang. În parte, Kiong-la avusese dreptate. Bătrânul nu păru întristat de perspectiva de a-și pierde musafirii veniți cu destul timp în urmă. Aflând că nepoata sa intenționa să-i însoțească, se tulbură totuși. În lunile petrecute acolo, călătorii își

câştigaseră deprinderea de a vorbi cu uşurinţă limba locului, aşa că nu mai aveau nevoie de interpret care să le traducă schimbul de replici dintre cei doi.

— Ai tu destulă minte, nepoata mea? strigă Kiong-binu.

— Am, răspunse ea ferm.

— Dar în ce scop faceţi călătoria asta? o încolţi bătrânul. Vă închipuiţi pesemne că, în drum, veţi nimeri peste un neam făuritor de maşini care, în două secole, ar putea să născocască şi să producă un mijloc capabil să abată din calea ei o stea?

— În mod sigur nu vom găsi astfel de oameni dacă rămânem aici, spuse Kiong-la pe un ton muşcător.

— Tot aşa poţi să nu-i găseşti nici în călătoria asta! Iar dacă nu-i găseşti, chiar ajungând la muntele tău fermecat, ce-o să te faci? Îţi vei distruge restul zilelor răscolind continentele în căutarea unor oameni care pot foarte bine să nu existe niciunde?

— Dacă nu-i nimeni destul de curajos încât să facă un lucru ce pare imposibil, va trebui să privim soarta Pământului cu resemnare, aprecie Kiong-la cu o ridicare din umeri.

— Un lucru ce pare imposibil? Câtă vreme vă făceaţi cercetările, iarna a venit şi a trecut; iar în toate aceste luni încă n-aţi aflat informaţia după care umblaţi?

— Din păcate, nu, admise Kiong-la, iar Neng-idu chicoti batjocoritor.

— Eu am ştiut de la început că n-au să ajungă la nici un rezultat. Şi ce dacă-i vor găsi pe închipuiţii lor constructori de maşini, din moment ce niciodată în trecut n-a existat tehnica necesară?

— Pesemne o asemenea întâmplare nu s-a mai produs niciodată până acum, ripostă Creohan iritat.

— Neng-idu nu crede în lucruri care se petrec pentru prima oară, zise Paro-mni. N-a avut nicicând vreo idee originală, în toată viaţa lui. Dar nu poţi susţine în nici un caz că acea cunoaştere n-a existat. Ea are mari şanse să fie realizată, dar noi n-am putut s-o atingem din exact aceleaşi pricini pentru care dumneata, Neng-idu, greşeşti în legătură cu proiectul oamenilor de aici. E absolut imposibil să analizezi şi să prezinţi întreaga istorie a omului, iar scumpa dumitale întreprindere nu se va împlini niciodată, indiferent dacă Pământul va fi sau nu transformat în cenuşă de steaua care se apropie.

Cuprins de o furie subită, Neng-idu se ridică greoi în picioare.

— Cum îndrăznești să-ți bați joc de lucrul pentru care au trăit și au murit strămoșii tăi? Cum îndrăznești să-ți râzi de noi, care le călcăm respectuoși pe urme, așa cum și-ar fi dorit-o? Ești un... ești...

Nu-și găsea cuvintele și, fără nici un avertisment, se repezi la Paro-mni, apucându-l pe tânăr de gât cu mâinile lui dolofane și răsturnându-l pe spate de pe taburet. Datorită violenței impactului, Kiong-binu scoase un strigăt ascuțit, de alarmă, iar ceilalți săriră în ajutorul lui Paro-mni, dar Hoo fu acela care-l imobiliză pe Neng-idu, contând pe vechea lui pricepere de a se lupta cu creaturile pentru carne. Cât ai clipi din ochi, înhăță mâinile namilei, o trânti la picioarele lui și-i încleștă cu degete de oțel gura și nasul. Cu ochii măriți de spaimă, Neng-idu se zbatu ca turbat să se elibereze. Lipsa aerului îl slăbi curând, iar când fața îi deveni purpurie, Hoo murmură:

— Dacă vrei să răsuflă, poartă-te cuviincios! Te las să tragi aer în piept o dată – așa, binișor – dar dacă încerci iar, sau îți mai bați gura, îți închid nările pentru totdeauna!

Kiong-binu se holbă la ajutorul său de nădejde cu atâta groază, încât îi trebuiră câteva momente bune până să-și regăsească vocea.

— De ce a trebuit să facă asta? întrebă într-un sfârșit.

— Fiindcă nu suportă să i se spună adevărul, răspunse Paro-mni, frecându-și gâtul pe care urmele lăsate de degetele lui Neng-idu se puteau vedea cu ușurință.

Găsi apoi câteva cuvinte liniștitoare pentru Kiong-la, care voia să știe dacă se simțea bine, apoi continuă:

— Tare mi-e teamă că tot ce am spus e adevărat. Există o barieră dincolo de care Arborii noștri nu ne mai îngăduie să explorăm. E de cinci ori mai departe în trecut decât investigațiile voastre amănunțite de până acum, dar avem convingerea că o veți întâlni în cele din urmă și voi, așa cum ni s-a întâmplat nouă. Se comportă de parcă ar fi o limită în gama variabilității umane, iar între clipa de azi și epoca aceea extrem de îndepărtată se interpun destule culturi asemănătoare, făcând ca diverse tonalități dezordonate din perioadele ulterioare să interfereze cu imaginile mai vechi. Asta ne-a dat peste cap cercetările, dar nu cred că ne poate acuza cineva că ne-a lipsit voința, și nici inteligența.

Urmă o pauză lungă. În timpul ei, Neng-idu încercă să vorbească, dar fu împiedicat iarăși de înnoita apăsare a degetelor lui Hoo. Exasperat, abandonează ideea.

În sfârșit, cu o expresie resemnată, Kiong-binu i se adresă din nou lui Kiong-la.

— În cazul ăsta, du-te cu bine, nepoată! Adevărul trebuie privit în față, oriunde s-ar afla, iar eu admit că spusele lui Paro-mni sunt adevărate. Mai mult, într-un fel voi ne-ați făcut un serviciu mai mare decât acela de a ne fi arătat un simplu fapt nou. Îmi umbla prin minte să-l numesc pe Neng-idu ca succesor al meu, închipuindu-mi că devotamentul lui pentru cauza noastră era totodată și un devotament pentru adevăr. Mi-am dat seama că am greșit. Lasă-l să plece, prietene Hoo! Fiți siguri că n-o să-mi mai plec urechea la vorbele lui, de azi înainte.

Hoo se supuse, iar Neng-idu, arătând de parcă abia se abținea să nu izbucnească în plâns, se grăbi să iasă din încăpere.

Încă o dată, Kiong-binu făcu o pauză, ca și cum și-ar fi cântărit cuvintele.

— Mi s-a spus că uneori v-ați exprimat disprețuitor la adresa oamenilor noștri, zise el în cele din urmă.

Îi privea acum pe călători: Hoo, Chalyth și Creohan.

— Acum înțeleg de ce. Aveți în voi o flăcără pe care mulți dintre noi n-o au; mai-mai că mă minunez s-o descopăr la Kiong-la și la Paro-mni. Nu-i ușor de crezut, dar e posibil ca voi să fiți instrumentul care ne salvează de propria noastră orbire. Iertați-ne că v-am făcut sarcina mai grea decât trebuia să fie. Cereți tot ce doriți pentru călătorie și-o să am grijă să vi se pregătească. Vă urez toate cele bune, din străfundul inimii mele bătrâne și neghioabe...

Cu tot disprețul savanților și al conducătorilor pentru oricine accepta să-și păteze mâinile punându-le pe materiale și pe mașinării, comunitatea pe care o părăseau includea destui artizani competenți, iar grupul călătorilor, conform promisiunii lui Kiong-binu, fu bine echipat și aprovizionat pentru următoarea etapă de marș.

Drumul lor ducea spre vest, prin teritorii pe care le cunoșteau bine acum, de parcă le-ar mai fi străbătut și până atunci, fiindcă multe dintre civilizațiile trecute ale Pământului înfloriseră și decăzuseră prin locurile acelea, fără să schimbe în mod semnificativ aspectul ținutului. Câmpiile și munții peste care trebuiau să treacă aveau răbdare; puteau dormi în liniște un milion de ani – ca să nu mai vorbim de plăpânda istorie a omenirii, transmisă prin o sută de milenii – fără să se clintească, în vreme ce deplasarea imperceptibilă a pulberii și calma descompunere a frunzelor în lut ștergea urmele omului, pregătind o altă suprafață goală pe un palimpsest întins cât întreaga lume.

Caracterul nemilos al procesului îl deprima pe Creohan. El putea să-și închipuie foarte ușor un timp când, chiar dacă temerara lor căutare avea să fie răsplătită, oamenii vor uita din nou până și faptul că a existat cândva o stea amenințătoare ce trebuia abătută din drum. Imensitatea fenomenelor naturale făcea ca întreprinderile cele mai spectaculoase ale omului să pară mărunte, mai ales când erai obosit, la capătul unei zile întregi de umblet pe jos. Înaintau în primăvară, după ce petrecuseră iarna în așezarea lui Kiong-binu, iar Creohan încerca să se consoleze cu gândul că unele dintre minunatele flori policrome îmbobocite în jur puteau mărturisi despre înțeleapta intervenție a omului iubitor de frumuseți. Dar asta nu era de prea mare ajutor. Admițând că lucrarea acelor culturi care modificau lumea vie mai dura o vreme, putea fi și ea ștearsă de îngheț, sau de boli, sau de convulsiile suferite din când în când de Pământ, ca atunci când un gigant

adormit e deranjat de o muscă. Cu fiecare pas făcut, avea senzația că-și înfinge picioarele printre cioburi sparte din visele înaintașilor, iar elementele palpabile pe care să se bazeze simțământul acesta abundau: o movilă întrerupând linia câmpiei și care închidea în ea o frântură de zid ca un dinte măcinat, ca să arate că acolo fusese cândva un oraș; resturi de plastic și piese din metal găurit de rugină zăceau aruncate pe malurile râurilor umflate până la limita revărsării după topirea zăpezilor din interiorul ținutului; trecură printr-un loc unde terenul nisipos era străpuns de un soi de iarbă deasă, prea alunecoasă ca să poți umbla pe ea, în forma unui pentagon regulat – și al cărui rost nici unul dintre ei nu reuși să-l ghicească.

Locul acela n-avea să rămână așa, probabil, pentru multă vreme. Ciclul căldurii și al frigului îi produsese crăpături dintr-o margine în alta, iar miceliile ciupercilor ajunseseră deja la solul ascuns, trăgându-și hrana pentru măciuliile lor mărunte, de un verde pal.

Aflându-i gândurile sumbre, Chalyth îi spuse însă, bine dispusă:

— Creohan, e mult prea devreme să devii pesimist! Poate atunci când o să fii bătrân și țeapăn și cu ochii slabi, dar nu acum! Îmi pare că ne-am înhămat la un lucru fără precedent, așa încât se vede treaba că puterea de a inventa ceva nou n-a părăsit cu totul rasa noastră. Și cine știe către ce alte înălțimi se va putea ridica iarăși, după înlăturarea dezastrului?

Văzând că nu prea reușise să-l consoleze, adăugă:

— Oricum, am făcut progrese mari.

*

Asta da, era adevărat. Creohan își dorise mereu ca el și Chalyth să fi fost tot așa de bine pregătiți pentru prima etapă a călătoriei lor cum erau pentru aceasta din urmă. Nu numai că meșterii cei mai buni ai lui Kiongbinu îi înzestraseră cu corturi ușoare, cu paturi pliante și cu utilajele necesare bucătăriei zilnice – în care Madal, era sigur, ar fi trebăluit cu multă bucurie – ci, în plus, puteau instala tabăra pentru noapte, spunându-și fără ezitare: „Mâine, după un marș de o oră, ajungem la o râpă nu prea adâncă ce trebuie să fie de-acum uscată, așa că vom putea trece dincolo”; sau: „De aici înainte nu mai putem merge drept, fiindcă zona a devenit deșert cu trei mii de ani în urmă și e, probabil, stearpă și stâncoasă”; sau: „Copacii de colo nu cresc niciodată departe de apă, prin urmare trebuie să marcheze cursul râului pe care-l căutăm”.

Puține incidente, în fond, veniră să tulbure călătoria. În trecutul pe care-l exploraseră, de două-trei ori fiare flămânde și oameni sălbaticiți bântuiseră regiunea, dar animalele pierduseră de multă vreme lupta cu niște oameni care – în repetate rânduri – coborâseră la nivelul fiarelor și le trataseră în propria lor manieră feroce.

Totuși, câteva animale supraviețuiseră, descendenți ipotetici ai acelor ce nu intrau în competiție cu omul. Unele aveau urechi lungi și erau blânde, sperioase și dădeau buzna prin lăstărișuri când se apropia cineva de ele prea mult; altele aveau corpul suplu, cu membre subțiri pe care săltau cu agilitate, trăind în turme îndeajuns de mari încât să nu le mai pese de prezența oamenilor; mai erau și niște creaturi dolofane, cu cozi umflate și boturi boante cu care scurtau în pământ după rădăcini suculente.

De la aceste animale învățară ce rădăcini, lăstari și frunze se puteau mânca, iar un monstru plinuț, ajungând cu umărul până la talia lui Creohan – prea gras și leneș ca să-și caute singur mâncarea – învăță la rândul său ceva: că oamenii nu-și mâncau rădăcinile așa cum le dezgropau, ci le lăsau în grămezi, așteptând să le gătească. O invenție ce economisea osteneala, având însă un singur inconvenient: ceea ce ajungea pentru ei cinci era abia o gustărică pentru el.

O vreme îi răbdară prezența greoaie prin preajmă, închipuindu-și că-i va conduce la terenurile cu cei mai buni tuberculi, dar după câteva zile deveni evident că animalul aștepta ca ei să-l conducă pe el, și nu invers, astfel încât în cele din urmă trebuiră să-l alunge, aruncând după el cu tăciuni aprinși. Mormăitul și schelălăitul lui jalnic putu fi auzit ore în șir, pe când se întorcea, greoi, în teritoriul său de baștină.

Văzând atât de multă carne, Hoo deveni imediat visător, dar lui Kiong-la și Paro-mni nu le stătea în obicei să ucidă animale sălbatice, deși le pescuiau pe cele cu sânge rece. Era o deosebire pe care el o găsea nesemnificativă, la fel Chalyth și Creohan, dar, în numele ajutorului substanțial acordat de noii lor tovarăși, acceptară să le facă pe plac.

Dacă țineau cont de abundența permanentă a animalelor, ceea ce li se întâmplase oamenilor care locuiseră odinioară în ținutul acela rămânea un mister. Nu găsiră nici o urmă de trecere recentă, doar vestigii ale unor populații de mult dispărute. Totuși, nu se întristară. Îi încerca o certitudine calmă – până și pe Creohan, care își începuse călătoria într-o dispoziție pesimistă – și, fără să se plângă, între fiecare răsărit și apus de soare lăsau în urma lor mile întregi.

Uneori, pe Creohan îl intriga faptul că-și asumaseră cu atâta ușurință corvezile unei călătorii dificile, fără să aibă despre ceea ce se putea afla la căpătul ei o imagine mai clară decât cea rezultată dintr-o poveste amăgitoare cu un munte care făcea ca aventurile spre stele să fie mereu încununate de succes. Dar acțiunea în sine era mai indicată decât să aștepți, frângându-ți mâinile. Pentru moment, justificări erau suficiente. Temeiuri mai serioase aveau să apară, poate, mai târziu.

Până una alta...

După o sută de zile, parcurseseră mai mult de jumătate din drumul spre țintă. Străbăteau acum o regiune din cale-afară de bogată, cu vegetație luxuriantă, dar cu nopți foarte reci chiar și în miezul verii. Acolo nimeriră, pentru prima dată, peste ceva complet schimbat față de perioada din care își extrăseseră ei informațiile privitoare la zonă.

Barându-le calea, dintr-o zare în alta se întindea o pădure cu arbori de un verde întunecat, având trunchiurile prinse într-o rețea de liane și lăstărișuri care o transformau într-o barieră uriașă și înspăimântătoare.

La început avură intenția să intre în ea fără prea multe ezitări, încercând s-o străbată de-a dreptul. Totuși, după câteva sute de pași descoperiră că lumina soarelui nu mai răzbătea prin coroanele arborilor, și cu atât mai puțin se vedeau stelele după care Creohan trebuia să-și schițeze, noaptea, traseul de a doua zi. Făcură cale întoarsă și urcară în vârful celui mai înalt deal din împrejurimi, cercetând dacă nu exista cumva vreo urmă de spărtură prin uriașul zid verde. Nu exista. Atât de dreaptă încât părea artificială, deși explicația cea mai verosimilă trebuia să fie aceea că urma linia vreunei discontinuități geologice – poate limita unei suprafețe bogate într-un element indispensabil – marginea pădurii le întrerupea drumul spre destinație.

Soarele era deja dincolo de zenit. Părea mai înțelept să rămână până a doua zi dimineața acolo unde se aflau. Cât timp dăinui lumina, făcură scurte incursiuni în pădure și se convinseră astfel că era cu adevărat de netrecut, așa că a doua zi trebuiau s-o cotească fie spre nord, fie spre sud, după cum ar fi stabilit. Hotărârea stârni numeroase discuții, Hoo și Creohan susținând că era mai bine spre nord, întrucât un climat mai rece ar fi stopat luxurianța pădurii, pe când căldura sudului ar fi sporit-o. Paro-mni și Kiong-la întrevedeau riscul de a fi surprinși de iarnă dacă făceau un ocol prea mare, încât aleseseră sudul lipsit de zăpadă. Chalyth n-avea nici o părere proprie,

dar cântări atent ambele puncte de vedere și admise că fiecare era demn de luat în seamă.

În cele din urmă obosiră să tot discute fără nici un rezultat și se întinseră în culcușuri, instalați în vecinătatea focului căruia abia îi percepeau căldura. Corturile și celelalte lucruri le erau bine protejate contra temperaturilor înalte, prin urmare n-aveau a se teme de pericolul scânteilor rătăcite. Cât despre alte riscuri, de multă vreme traversau ținuturi lipsite de pericole, în care până și animalele mai mari decât omul se speriau și se ascundeau la apariția străinilor.

Deși știa toate acestea, lui Creohan nu-i venea somnul, și n-ar fi putut spune de ce. Ca să nu-și deranjeze tovarășii cu foșnetele pe care le-ar fi iscat răsucindu-se de pe-o parte pe alta, se sili să stea nemișcat, lucru ce înrăutăți situația. În fine, sperând să-și liniștească mintea dacă privea pădurea înecată în beznă – sursa prezumtivă a alarmei sale inexplicabile – și se convingea că era calmă, își trase pe el hainele și ieși din cort.

Puse pe foc alte câteva crengi uscate, luate din pădure, iar acestea începură să trosnească în vreme ce el ieșea din bătaia flăcărilor, apărându-și ochii ca să-și sporească acuitatea privirii. Cerul era complet lipsit de nori, iar steaua aceea cumplită strălucea într-un albastru viu printre vecinele ei inofensive.

Iar și iar, frământă în minte problema de care se ocupaseră ceva mai devreme: mâine aveau să pornească spre nord, sau spre sud? Ajunse la o învoială cu sine însuși, știind bine că era o superstiție, dar lipsindu-i orice alternativă. În conformitate cu...

— Creohan! S-a întâmplat ceva?

^aoapta îl făcu să tresară.

— N-am somn, răspunse el tot atât de încet. Du-te înapoi la culcare. Vin și eu imediat... Nu, stai o clipă. Spune-mi, crezi cumva că-i o nebunie să aleg direcția drumului de mâine după un meteorit și să cad de acord cu Kiong-la și Paro-mni, dacă dâra lui arată spre sud?

Chalyth chicoti.

— Sunt și soluții mai rele cu care să ieși dintr-un impas! Ce te-a făcut să te gândești la asta?

— Cuvintele rostite de tine mai demult, și anume că Pământul ar fi de partea noastră deoarece cauza pe care o reprezentăm e dreaptă.

— Încă mai susțin părerea asta, murmură Chalyth. În ciuda îngrămădirii de copaci, fir-ar ea blestemată, care ne blochează trecerea...

Ei, în cazul ăsta o să veghez alături de tine. Stăm spate în spate și, după partea în care apare pentru prima dată un meteorit, decidem.

Amuzat de promptitudinea cu care fata îi acceptase ideea copilărească, Creohan o îmbrățișă ușor, apoi se întoarce în poziția propusă de ea. Îi simți capul înclinându-se în așa fel încât să i se sprijine pe ceafă.

— Va trebui să așteptăm mult? întrebă Chalyth. Nu-i prea cald aici, departe de foc.

— Doar puțințel, o asigură Creohan. Spațiul apropiat e plin de fragmentele rămase după distrugerea Lunii, parcă așa ți-am spus în noaptea când ne-am întâlnit.

— Cât de departe mi se pare acum plaja aceea! oftă ea. Și cât de aproape suntem de... Ah, uite unul!

În aceeași clipă strigă și Creohan:

— Acolo!

^ai rămase mut, minunându-se. Deasupra, aproape de zenit, nu unul, ci un întreg mănunchi de meteoriți izbucni în câmpul lor vizual, cinci, zece, cincizeci, un șuvoi de lumini fără număr și fiecare se îndrepta nici spre nord, nici spre sud, ci spre vest, chiar peste nedeslușitul și întunecatul mister al pădurii.

Un zgomot ca un sâsâit. Creohan se trezi brusc din somnul superficial prin care în cele din urmă reuşise să-şi învingă oboseala, şi nu din pricină că prevestirea aceea a meteoriţilor, ciudată şi absurdă, i-ar fi adus vreo uşurare.

Zgomotul continua. Un iz de fum îi ajunse în nări şi, dintr-o dată, recunoscuse sunetele: un foc care era stins cu apă. Dar nu ploua – foaia de cort, etanşă, ar fi răpăit sub picături.

Cortul?

Buimac, înţelese că nu era nici un cort între el şi cer. Se făcuse nevăzut, ca sub bagheta unui scamator. Umbre negre şi tăcute le invadaseră spaţiul taberei, iar sclipirea slabă a stelelor nu le arăta altfel decât drept nişte caraghioase caricaturi de om – gheboase, poticnite, lăţoase – cu nişte braţe atât de lungi că nu era nevoie să se aplece mult înainte ca să-şi pună dosul palmelor pe pământ. Atâta reuşi să distingă în ultimele licăriri ale focului aproape pierit, pe care trei dintre creaturile acelea urinau ca să-l stingă de tot.

Pipă cât putu de tare şi dădu să sară în picioare. În aceeaşi clipă, o plasă încurcată îi căzu pe cap, alunecându-i până în talie, şi-l înhăţă atât de strâns încât se rostogoli din pat şi căzu pe jos în totală neputinţă. Înainte de a reuşi să-şi revină, acelaşi tratament fu aplicat tuturor însoţitorilor săi, aşa că se treziră legaţi cobză cât ai clipi din ochi.

Zăpăciţi, călătorii se holbară la – animale? Nu, trebuia să le spui *oameni*, gândi Creohan – aşadar: la oamenii în captivitatea cărora căzuseră. Trăsăturile umane ale acelor fiinţe erau atestate de deprinderile lor; dintre toate făpturile apărute în răstimp de o sută de mii de ani pe suprafaţa planetei, doar omul putea să îndeplinească lianele în plase, să poarte veşminte, arme şi să ia prizonieri. Nu că hainele sau armele erau prea complicate... Când, treptat, i se mai potoli vânzoleala din creier, reuşi să observe că purtau doar nişte pieptare şi jambiere din frunze împletite,

așezate asemeni unor solzi, și erau înarmați cu sulițe. Acestea aveau însă niște vârful înfiorătoare, iar faptul că un asemenea obiect stătea foarte aproape de gâtul său reușea să-i descurajeze orice intenție de rezistență.

— Creohan! i se adresa Chalyth cu vocea înăbușită de o șuviță de păr ce-i acoperise din întâmplare fața când îi căzuse plasa în cap. Creohan, nu pot vedea! Ce se întâmplă?

— Sunt aici... vreo doi'spe sau cin'spe inși, mormăi Creohan, cu ochii aproape încrucișați în efortul de a urmări amenințătorul vârf de lance. Paro-mni, tu te descurci în niște limbi de-ale locului, nu-i așa? Încearcă să le vorbești!

Paro-mni făcu întocmai, cu vocea tremurând de o groază cu greu stăpânită, dar răpitorii nu-l luară în seamă. În vreme ce câte unul îl amenința pe fiecare călător cu sulița iar un altul ținea strâns capătul plaselor, cei trei care mai rămâneau fără ocupație – între ei și cel mai înalt, pe care Creohan îl luă drept șef – cercetau locul de tabără cu o vizibilă curiozitate; răsturnau corturile cărora le retezaseră frânghiile de ancorare, ridicau fornăind paturile pliante, scotoceau prin numeroșii lor saci, prin ranițe. Dar nu se auzi nici o vorbă, cu excepția disperatelor frânturi de salut articulate de Paro-mni în vreo douăsprezece limbi.

— Mai bine oprește-te, spuse Kiong-la pe un ton resemnat. Nu cred că pot să te audă. Uită-te la ei, par să n-aibă urechi!

Uluit, Creohan trebui să-i dea dreptate. Claia de păr zburlit de pe capetele lor îl împiedicase la început să vadă lucrul acesta, dar, îndată ce se mai calmă și putu să-i studieze mai bine, observă mai multe amănunte: în mod cert urechile lipseau de pe capetele acelea țuguiate și tuciurii. În compensație, aveau ochii mari, cu mult alb în jurul mijlocului negru ce putea fi în întregime o pupilă, având în vedere cât de bine se mișcau prin întunericul cel mai adânc.

Paro-mni încetă să li se mai adreseze.

— Peste ce drăcovenii am nimerit? întrebă el.

— Destule culturi din trecut au intervenit în ereditatea umană, bombăni Creohan. Poate că ăștia-s descendenții vreunui experiment doar pe jumătate reușit.

— Dar de unde or fi apărut? strigă Chalyth.

Îi răspunse Hoo:

— Eu știu câte ceva despre adaptare și evoluție. Cam așa s-a întâmplat și în familia mea... Au ieșit, cred, din blestemata aia de pădure. Așa brațe

lungi nu le-ar fi de folos decât în vârful copacilor.

— Ei bine, îmi pare c-o să aflăm cât de curând, zise Kiong-la cu un umor înfiorător de sumbru.

Terminându-și inspecția, acela pe care Creohan îl socotise conducătorul grupului făcu un gest repezit, arătând înspre pădure, apoi îi săltară așa cum erau, înfășurați în plase, cu picioarele atârând prin ochiuri. Sulițele fuseseră trecute prin ele ca niște prăjini, iar ceata tâlharilor de noapte se lansă la vale într-un pas săltat, purtătorii întrebuițându-și frecvent brațele libere ca pe un fel de al treilea picior în porțiunile mai anevoioase.

— Prevestirea ta, Creohan, pare să se adeverească! observă Chalyth.

— Ce prevestire? întrebă grăbit Hoo.

— Am încercat să aflu în ce direcție s-o luăm, ca să ocolim pădurea, după un meteorit care să ne arate cu dâra lui: nord sau sud, explică Creohan. Și-au apărut nu unul, ci zeci și zeci de meteoriti, arătând cu toții spre *pădure*.

— Ridicol! spuse Paro-mni pe un ton neobișnuit de înalt. E curată superstiție!

— Superstiție sau nu, ăștia ne duc în pădure, ripostă Kiong-la.

Fără îndoială, pădurea era teritoriul acelor oameni. În clipa când pătruseră printre copacii de un negru profund, părură să se destindă, uitând de prudența care-i făcuse atât de ursuzi câtă vreme se aflaseră în câmp deschis. Chiar dacă nu vorbeau, arătau destul de veseli pe când dădeau la o parte cu trosnete puternice crengile și stârneau foșnete prin frunzișuri, deranjând somnul altor locuitori ai junglei. Răsunară chemări de animale, un urlet înalt și pătrunzător, un boncăluit de bas profund.

Din pricina comportamentului plin de siguranță manifestat de purtătorii lor, odată reveniți în locurile ce le aparțineau, Creohan nici nu observă când se desprinseseră de pământ; înțelese abia într-un târziu că-l duceau pe o cale înclinată, destul de lină pentru ca înaintarea grupului să nu aibă de suferit, din creangă în creangă și din copac în copac. La un moment dat fu ridicat pe neașteptate, vertical, nu se știe unde, balansat într-o parte și trântit fără menajamente, împreună cu tovarășii săi, pe o platformă de peste trei metri pătrați, iar stelele apărură încă o dată deasupra lor. Sub coroanele arborilor, pădurea era tot atât de întunecată ca un tunel subpământean.

Se răsuși și se săltă în capul oaselor tocmai la vreme ca să vadă cum ultimul purtător făcea un salt fantastic peste o prăpastie de beznă neagră,

spre vârful unui copac îndepărtat, unde apucă o ramură înaltă și, din balansul ei, trecu la alta, dispărând din raza privirilor lor.

Erau singuri, puteau să-și scoată membrele din încâlcitura plaselor și să analizeze situația. Creohan se eliberă mai întâi, apoi se grăbi s-o ajute pe Chalyth, care-l asigură că n-avea nici o rană serioasă, în afară de câteva julituri lăsate de funiile plasei pe pielea ei fină.

Paro-mni își scrântise încheietura mâinii, în rest erau cu toții nevătămați. Cu multă prudență, neștiind pe ce anume stăteau, se ridicară în picioare.

— Ce-i aici, ce-i platforma asta? întrebă Kiong-la. Se mișcă, nu pare prea sigură.

Creohan se întinse și explorează cu degetele.

— E o împletitură de crengi, comunică el. Pare să reziste bine la greutatea noastră, dar poate că-i mai înțelept să stăm la mijloc.

— Chiar așa, murmură Chalyth. Când mă uit spre margini, mi se și înfioară pielea. Să privești *în jos* – ah!

— Da, copacii ăștia trebuie să aibă cam vreo treizeci de metri înălțime, zise Creohan. Și îmi vine să cred că nu ne putem aștepta să găsim crengi destul de puternice încât să ne susțină. N-ați văzut cum săreau indivizii care ne-au adus aici?

— Ce-a fost *asta*?

Strigase Kiong-la. Din întuneric, ceva descrisese un arc de cerc, poposind cu o bufnitură la picioarele ei. Fata se dădu înapoi. Încă un obiect veni după primul, și încă unul, cinci la număr. Hoo adulmecă zgomotos.

— Cred că-i de mâncare! exclamă el.

Ridică unul din lucrurile acelea și-l examinează cu băgare de seamă.

— Da, niște merinde unsuroase, învelite în frunze!

Paro-mni era vizibil îngrozit, dar se silea din răsputeri să se controleze.

— Asta... uf!... Asta înseamnă că n-au de gând să ne facă rău, nu-i așa?

— Nu-i sigur, zise Hoo ridicând din umeri. Poate că doar ne îngrașă pentru un ospăț de mai târziu.

Izbucni un cor de proteste, însă din pur reflex; perspectiva de care vorbea el era demnă de luat în seamă, căci desfăcând pachetele cu mâncare descoperiră în ele un terci cu bucăți de carne, aromat cu niște ierburi amărui. Hoo gustă din porția lui, o găsi ciudată dar bună și o mănăcă fără mofturi, însă dintre ceilalți nimeni nu se simți în stare să-i urmeze exemplul.

Curând, un alt obiect căzu între ei, bubuind în platforma elastică de crengi împletite. De astă dată, venea din cu totul altă direcție. Noul cadou era coaja unei nuci cât capul unui om, găurită într-o parte și astupată cu un cep de lemn ros în așa fel încât să se potrivească – pe care descoperiră urmele dinților. Coaja conținea apă proaspătă, iar ei o băură cu un entuziasm incomparabil cu acela rezervat mâncării.

Târându-se pe burtă, Creohan se aventură până la marginea platformei și privi în jos. Sub ei se căsca un gol întunecat, a cărui adâncime nu putea fi apreciată. Cu un oftat, abandona gândul de a risca o coborâre, chiar dacă vigilența răpitorilor lor ar fi slăbit – iar faptul că le fusese dată mâncare și apă dovedea cât se poate de limpede că erau supravegheați fără întrerupere din copacii și mai înalți care-i înconjurau.

Poate că, totuși, oamenii aceia duceau o viață exclusiv nocturnă; deduse asta după ochii lor enormi și după iscusința cu care se descurcau fără altă lumină decât cea a stelelor. Era extrem de important să aștepte zorii, înainte de a lua o decizie.

Ceilalți fură de aceeași părere și, la mijlocul platformei, se așezară în cerc, cu fețele îndreptate spre exterior. Tremurau în aerul încă rece al nopții. Amuțiră treptat, chiar dacă acum se convinseseră că acei oameni lipsiți de urechi erau absolut surzi. Orice și-ar fi spus, părea că n-ar fi făcut decât să își adâncească sentimentul înfrângerii, împărtășit de toți.

Trecu astfel cam vreo oră. Stelele dinspre răsărit păleau și piereau, pe măsură ce soarele începea să coloreze cerul. Apoi, prin copacii din vecinătate se auzi un freamăt puternic, însoțit de trosnete, ca și cum i-ar fi agitat furtuna, dar nu bătea decât un vânt slab, așa că după câteva clipe Hoo găsi explicația corectă:

— Aștia mișună prin toată pădurea!

Fortându-și privirile, călătorii fură nevoiți să-i dea dreptate. Pe crengile înalte ale copacilor, arcuite periculos, mai mult de o sută de oameni ai pădurii gesticulau straniu și în același timp cu brațele libere. În lumina tot mai puternică, se putu vedea cum își mijeau ochii, încât printre pleoape apărea abia o crăpătură de pupilă. De ce ieșeau oare de la adăpostul umbrelor verzi când era limpede că nu puteau suporta lumina zilei?

După încă o clipă, avură explicația. Atârnând de niște liane împletite, o păpușă monstruoasă, alcătuită în formă umană din ramuri vopsite în roșu și galben, având ochii albaștri, fu ridicată la nivelul platformei. În capul acelei alcătuirii sclipeau colți oribili și o limbă din frunze proaspete, lucioase, al

căror sens simbolic fu cât se poate de limpede chiar mai înainte ca o suliță să fi şuierat prin aer peste umărul arătării, înfigându-se adânc în platforma pe care stăteau călătorii.

— Ai ghicit numai pe jumătate, Hoo, zise Creohan, căutând să-și ascundă tulburarea. Nu ne-au adus aici ca să ne mănânce. Ne-au adus pentru a ne sacrifica acestui... acestui zeu, presupun că altceva nu poate fi.

— Ce-i aia, zeu? întrebă Hoo. Ceva cum am văzut la omul din vremea umftitiților?...

— Priviți! strigă Chalyth. *Acolo* ce-o mai fi?

Își smulseră ochii de la idolul hidos și se răsuciră să urmărească mișcarea brațului său îndreptat spre cer. În depărtare, peste marea de un verde întunecat a pădurii ce se întindea până la orizont în orice direcție ai fi privit, o *ciudățenie* de dimensiuni apreciabile, umflată obscen, tocmai ieșea din noaptea îngânată cu zorii; pe pânțele avea dungi țipătoare, albe și verzi, iar dedesubt niște gheare încovoiate.

Cu atenția îndreptată spre cei cinci prizonieri și spre propriul lor idol, incapabili să audă zgomotele monstrului care se apropia, ori indiferent ce alt sunet, oamenii pădurii își dădură seama abia într-un târziu de pericolul ivit din cer. Între timp, o altă sulită zbură către ei, dar cel ce-o aruncase era fie neîndemânatic, fie prea ațâțat pentru a ținti bine, deoarece nici de astă dată arma nu pricinui vreo pagubă. Totuși, se terminase cu liniștea lor, aprecie Hoo și, din dorința de a face ceva acum, când se părea că aveau de înfruntat un dublu pericol, ceru celorlalți să se întindă pe jos, ca să fie o țintă mai greu de atins. Cu excepția lui Creohan, toți îl ascultară.

Acesta, după ce rămase împietrit un moment, făcu exact invers: începu să sară în sus și-n jos, agitându-și mâinile cu frenezie – apoi își schimbă brusc gândul: se aplecă să desfacă una din crengile înfrunzite ce alcătuiau platforma și o folosi imediat ca pe un fel de steag de semnalizare, legănând-o grăbit încoace și încolo.

— Creohan! O să te vadă! îi răspunse Chalyth. N-avem destule necazuri aici?

— Asta și vreau, să mă vadă! îi răspunse Creohan. Nu vă dați seama ce-i aia? O aeronavă! O... *Aiiii!*

Creanga îi zbură din mână, iar el se îndoi, văitându-se. Ultima sulită aruncată în direcția platformei își atinsese ținta, iar crestele vârfului ei i se înfipseseră adânc în biceps. Din rană țâșniră picături de sânge, ca niște boabe coapte în mod miraculos.

— Păzea! răcni Hoo, răgușit.

Se aruncă într-o parte, s-o apere cu corpul său pe Chalyth de pericolul unei alte lănci. Dar acum, în sfârșit, oamenii pădurii observară apariția de pe cer și, încetându-și gesturile ritmice, priveau temători în direcția ei.

Paro-mni ridică ramura scăpată de Creohan și începu s-o agite la rândul său. Aeronava părea să-și vadă mai departe de drumul ei maiestuos – dacă

nu cumva își schimba cursul pe neobservate. N-avea oare axa orientată mai clar spre locul acela?

Oricum ar fi fost, aruncătorii de sulițe se potoliseră. Hoo o abandonă pe Chalyth și sări la prima suliță care căzuse pe platformă, o smulse și își căută cu grijă o țință potrivită. Cea mai promițătoare o constituiau oamenii care înălțaseră idolul, trăgând de funii; stăteau ciorchine pe o singură creangă groasă, încât chiar și o aruncare mai slabă putea să-l nimerească pe vreunul din grămadă.

Se săltă într-un genunchi, cumpăni sulița și aruncă. Mai mult cu surprindere decât cu satisfacție o văzu împlântându-se în stomacul celui din marginea șirului, luat prin surprindere, întrucât era atent doar la aeronavă. Omul căscă gura, împrôșcând sânge purpuriu, dădu drumul funiei sale și se rostogoli în gol. Vecinul lui se sperie atât de tare încât scăpă și el funia din mâini, iar idolul greu balansa periculos. Hoo sări la cealaltă suliță aflată la îndemână și o expedie după prima, grăbit să nu scape prilejul pe care i-l oferea acel moment de demoralizare, când indivizii cu funiile înțeleseseră cine-i ataca, dar nu și cum ar fi putut să reacționeze. În vreme ce a doua suliță şuiera prin aer spre ei, săriră care încotro, căutându-și salvarea, iar idolul căzu și se sfărâmă în contact cu pământul.

Hoo dădu drumul unui hohot sălbatic. Nu știa prea multe despre obiceiurile zeilor, dar era puțin probabil că acesta, părăsindu-și poporul într-o situație de criză, ar fi insuflat curaj adoratorilor săi. Următoarele câteva secunde îi confirmară părerea, căci toată suprafața învecinată a junglei începu să clocotească asemeni unei oale cu supă verzuie aflată pe punctul de a fierbe: panicați, uitând de sacrificiul plănuit, oamenii pădurii își căutau salvarea la adăpostul umbrelor din frunzișuri.

Se întoarce spre Creohan, care se prăbușise în genunchi și gemea, cu sulița ieșindu-i printre degetele pe care și le ținea apăsate peste rană ca să oprească pierderea de sânge. Chalyth, Kiong-la și Paro-mni se adunaseră în jurul lui, însă nu-i prea erau de nici un ajutor.

— Dă jos zdreanța aia de pe tine! strigă Hoo către Kiong-la.

Stânjenită, ea își duse mâna la piept și în priviri i se citi o întrebare mută; n-avea pe ea decât cămașa de noapte.

— Repede! insistă Hoo și-l împinse pe Paro-mni în lături, ca să-și facă loc lângă Creohan.

Îndepărtându-i degetele, cercetă cu atenție rana. Întrucât folosisse și el o suliță asemănătoare cu puține clipe înainte, știa că vârfurile crestăte nu

puteau fi extrase fără mari dureri. Totuși, mai avusese de-a face acasă cu tăieturi infectate și era convins că sulița trebuia scoasă repede, iar sângele lăsat să se scurgă o vreme, o dată cu murdăria pătrunsă în rană.

— Ține-țe tare, Creohan! porunci el și, fără să-i dea răgaz, își încheștă maxilarele pe brațul prietenului său.

Pielea se sfâșie, la fel și mușchiul; țâșni sângele, iar Creohan țipă ca un copil înfricoșat – dar vârful suliței ieși atunci când Hoo trase de coadă și rana, deși mai largă, era acum curată.

Goală, Kiong-la îi întinse în tăcere cămașa. El o luă și o sfâșie, făcând din ea un tampon absorbant și două bandaje pe care să-l țină aplicat pe rană. Lucră repede, așa încât într-un minut sau două treaba fu gata.

— Asta-i! zise, bătându-l pe Creohan peste umărul sănătos. Nu-i mai rău ca atunci când mă mușcau pe mine creaturile pentru carne. Ai să trăiești!

Privi în sus când o umbră trecu peste ei, și încremeni. Nu mai văzuse niciodată așa ceva, iar imaginile întrezărite prin mijlocirea Arborilor Istoriei nu-l pregătiseră prea bine pentru ce-i oferea realitatea. Părea că întregul cer era acoperit de pântecul verde și alb al aeronavei, iar atunci când din interior o voce le vorbi într-o limbă asemănătoare cu a lui Kiong-la și Paromni, mintea lui refuză la început să accepte ceea ce auzea.

*

Dar totul era real, iar în nacela de sub balonul umflat – un coș de nuiele legat cu frânghii de un galben palid – stăteau un bărbat și o femeie, de bună seamă foarte pricepuți la conducerea ciudatului lor mecanism de navigație aeriană, căci se folosiseră doar de vânt ca să ajungă la platforma din vârful copacilor, apoi își fixaseră nava deasupra cu ajutorul unor corzi prevăzute cu ancore la capete. După ce o opriseră în deplină siguranță, aruncară scări și coborâră, privind în jur cu prudență, ca să se asigure că nici un om al pădurii nu mai pândea pe acolo, gata să arunce cu sulița.

— N-am putut veni mai repede, spuse bărbatul pe un ton de scuză. Avem un motor destul de slab și trebuie să-i suplimentăm acțiunea prin forța vântului. Dar mă bucur să vă văd pe toți în viață.

— Cercetam prin ocheane jungla și am văzut tot ce s-a întâmplat, interveni femeia. Ne-am dat seama imediat că era cazul să intervenim, însă credeam că sunteți unii dintre ai noștri. Oamenii pădurii reprezintă pentru noi o permanentă amenințare, pentru că în anumite ocazii ne răpesc

concitadinii și-i sacrifică zeului lor absurd, încumetându-se să rămână în lumina zilei până când își ucid victimele cu sulițele. În restul anului nu ne prea dau bătaie de cap, se ascund în străfundurile hățișului.

— Te simți destul de în putere încât să te putem transporta în oraș? îl întreabă bărbatul pe Creohan.

— În putere sau nu, vreau să scap cât mai repede de aici! exclamă Creohan. Voi ați construit aeronava asta?

— Da, da, bineînțeles, zise femeia. Ori mai degrabă nu noi înșine, ci prietenii noștri. E ultima invenție a bărbatului meu, Roff.

— Însă fără imaginația soției mele n-ar fi fost posibilă, spuse bărbatul. O cheamă Zayla. Dar pe voi? Presupun că aveți nume neobișnuite, din moment ce veniți de dincolo de pădure, dinspre est, unde-i un ținut pe care nu l-am explorat nicicând, și nici n-am învățat limbile vorbite acolo.

— Nu venim cu toții din același loc, vorbi Creohan, ridicându-se cu greutate, ajutat de Chalyth, după care își sprijini brațul rănit cu cel sănătos.

Rosti numele fiecăruia, apoi continuă:

— Ne puteți lua pe toți în nava voastră? Dacă-i proiectată să transporte doar două persoane... În plus, mai există și pericolul ca oamenii pădurii să-și revină din spaimă și să găurească balonul cu sulițele. Mai ales dacă le trece prin cap să folosească așchii aprinse!...

Roff rămase cu gura căscată.

— Vorbești de parcă ai fi obișnuit cu aeronavele! constată el.

— Nu, n-am văzut nici una până azi, mărturisi Creohan.

— Atunci cum se face că?...

Roff se întrerupse, dar Zayla preluă întrebarea abandonată.

— Chiar așa! Până și oamenii de la noi din oraș, care au asistat la construcția navei, abia după ce li s-a explicat au ajuns să priceapă cât de periculos e focul pentru aparat, sau că un balon atât de mare, plin cu gaz, poate transporta atât de puțin!

Călătorii schimbară priviri între ei. Roff și Zayla își prezentaseră cu atâta mândrie invenția, încât ar fi părut cel puțin lipsit de tact să încerci să explici că lucrul acela nu era deloc nou, ci fusese realizat de o mie de ori de-a lungul istoriei schimbătoare a omului pe Pământ. Fură scutiți însă de o continuare a discuției, deoarece Creohan se clătină și fața îi deveni albă ca varul, iar Zayla reacționează prompt.

— Trebuie să plecăm imediat de aici! Da, putem să vă luăm pe toți, așa cred. Pe drumul spre casă avem vânt din față, ceea ce ne va întârzia, dar

avem și niște aripi plane pe care le putem întinde ca să ne sporim plutirea când zburăm în bătaia vântului, și presupun că astfel vom naviga tangent cu vârfurile arborilor. Iar odată scăpați dincolo de pădure, cui îi mai pasă unde coborâm?

Cu agilitate, se cățăără pe scara din apropiere în nacelă și se întoarse să-l ajute pe Creohan. Amețit întrucâtva de durerea continuă pricinuită de rană, acesta urcă la bord în vreme ce ea supraveghea urcarea lui, Chalyth, Kiong-la și a celorlalți, Roff rămânând să se îmbarce chiar la urmă. Între timp, Creohan avu răgaz să-și cântărească din priviri salvatorii, comparându-i mental cu toate varietățile umane întâlnite fie în viața reală, fie prin mijlocirea Arborilor Istoriei.

Dacă Roff și Zayla erau tipici pentru grupul lor, atunci era vorba de un neam de oameni deosebiți și foarte îndemânatici. Amândoi zburătorii erau înalți și bine clădiți, cu pielea de nuanța bronzului, culoare aflată între cea a populațiilor de pe coastă de felul lui Kiong-la și brunul micilor și ferocilor războinici cu care traversaseră ei oceanul. Purtau îmbrăcăminte rezistentă, constând în niște tunici cu buzunare încăpătoare la nivelul taliei și pantaloni strâmtați în partea de jos, ca să intre în cizmele înalte până la genunchi. Țesătura din care erau făcute hainele arăta excelent, mai bună decât tot ce văzuse Creohan în peregrinările sale. Amândoi își legaseră părul lung și negru la ceafă, Roff cu o panglică albă, Zayla cu una verde. Purtau inele de argint pe degetul arătător, singurele lor podoabe.

Toate aceste amănunte de suprafață puteau să fi fost preluate în amestec de la o duzină de culturi diferite. Pe Creohan îl tulbura însă faptul că îndrăzneța lui profeție, făcută cu multă vreme în urmă și la mare distanță de locul acela, se dovedea adevărată: pe planetă existau într-adevăr, iarăși, oameni care prelucrau materia și născociau mașini. Înțelese că era posibil să fi ajuns la capătul căutării lor nebunești, iar gândul acesta aproape că-l zgudui.

Odată urcat în nacelă, Roff se apucă, împreună cu Zayla, să ușureze aparatul pentru a compensa astfel greutatea pasagerilor suplimentari. Procedară fără nici o milă: tot ce nu era neapărat necesar fu aruncat afară, inclusiv hainele lor. Nu păreau să considere goliciunea arătată de Kiong-la, și nici a lor, drept ceva neobișnuit, iar Creohan fu de acord cu o astfel de atitudine pragmatică, își sfârșiră treaba tăind, în loc să elibereze și să le tragă la bord, funiile cu care ancoraseră aeronava.

Brusc, săltară în sus, clătinat, mai multe zeci de metri. Cu un nod în gât, Hoo se agăță de marginea nacelei, în schimb Chalyth fu încântată și își bucură din plin ochii cu imaginea pădurii văzute din văzduh, cuprinzând protector talia lui Creohan. Când ascensiunea încetă, Roff deschise prin răsucire o valvă și aburul dintr-un mic cazan aflat în spatele nacelei năvăli suierând în paletele unei turbine. Niște zbat-uri de la pupa se învârtiră cu atâta repeziciune încât paletele lor se pierdură ca într-o ceață, iar Zayla trase de manete și se aplecă peste o cârmă ce obligă aeronava să se angajeze pe o curbă largă, refăcând în sens invers drumul pe care venise.

Așteptarea lui Creohan devenise acum de-a dreptul dureroasă; nu îndrăzne-a să rostească vreun cuvânt de teamă că dorințele lui s-ar fi putut dovedi fără acoperire. Cât timp pădurea aluneca în urmă pe sub ei, rămase tăcut, cu stomacul suferind din pricina balansului cu care nu era obișnuit, dar cu mintea prea concentrată ca să-i mai pese de asta.

Apoi, în fine, în raza privirii apăru marginea îndepărtată a junglei, iar dincolo de ea zăriră câmpuri cultivate cu grijă, drumuri conducând spre un oraș cu case construite din cărămidă, un râu lângă care o moară de apă își învârtea de zor roata, mulți oameni conducând vehicule zbârnâitoare și care, oprindu-se o clipă să privească în sus, făceau cu mâna semne spre aeronavă.

Abia atunci își îngădui să ia din nou în seamă durerea din braț și se aplecă recunoscător înainte, întâlnind sânul lui Chalyth.

Cei la care nimeriseră călătorii într-un chip atât de neașteptat erau niște oameni sobri și harnici. Fără înclinație spre acțiuni făcute la întâmplare, ci dimpotrivă, cu răbdare, gândite profund și prevăzător, ei lăsară o impresie extrem de favorabilă asupra vizitatorilor. Chiar confrunțați cu o intruziune bruscă a celor cinci inși complet străini, veniți din cine știe ce capăt al globului să-și întretaie calea cu a lor – cum considera Zayla, acceptând că o invenție atât de radicală ca aeronava nu putea să nu antreneze, în dezvoltarea ei, consecințe neprevăzute – își întâmpinaseră cu bucurie oaspeții, găsiseră o îngrijitoare pricepută pentru rana lui Creohan, îi hrăniseră, îi îmbrăcaseră și-i găzduiseră necondiționat.

Cu amintirea violentelor dispute provocate de veștile lor printre oamenii galbeni de pe coastă, care se arătaseră atât de potrivnici renunțării la milenara lor misiune de a studia istoria, călătorii simțiră pe de-o parte o mare ușurare, dar pe de alta socotiră necesar să pună cât de multe întrebări fără să pară indiscreți. Fuseseră salvați dintre oamenii pădurii de o aeronavă. Deși era abia a treia de acest fel, constituia un aparat sigur și controlabil; de la locul aterizării fuseseră purtați în vehicule huruitoare de-a lungul unui drum pavat cu piatră sfărâmată, fixată într-o pastă de clei vegetal; fuseseră cazați într-o casă care lui Creohan și Chalyth le părea incredibil de primitivă, fiind asamblată laborios, după un plan anume, dintr-un morman de cărămizi din lut ars, dar care era caldă, solidă și ușor de adaptat pretențiilor formulate de ocupanți; în consecință, fără să se fi consultat între ei, ajunseseră cu toții la concluzia că doar acolo și nu altundeva exista o comunitate care, pe parcursul a două secole, putea avansa într-atâta încât să accepte provocarea celestă.

Nu se grăbeau însă să anunțe secretul deținut de ei. Mai mult de o treime din planetă îi despărțea de casă – Creohan pierduse socoteala trecerii lor de la o linie de longitudine la alta, lipsindu-le un sistem de măsurare a

timpului într-un totu vrednic de crezare, dar puteau fi făcute niște estimări generale după informațiile furnizate de Arborii Istoriei. La o asemenea distanță și dată fiind știuta imensitate a șirului de posibile societăți umane, era foarte lesne să-și indispuă gazdele prin vreun cuvânt neprevăzător.

Bunăoară, cum ar fi reacționat Roff, inventatorul orgolios, la adevărul conform căruia aeronava lui, socotită prima în genul său plutind pe cerurile Pământului, fusese precedată de peste un milion de altele asemenea ei, din moment ce numai populația minogovaristo construisese jumătate din acest număr ca să-și pregătească și să-și execute spectacolele de umbre proiectate pe ecrane de nori?

Cât despre îngrijitoarea lui Creohan, adăugând fișei sale de observație nu doar valorile privind pulsul, presiunea sanguină, eficiența respiratorie și alte funcții ale corpului pacientului său, ci și pe cele ale tovarășilor lui de călătorie – întrucât străinii puteau extinde șirul variabilității cunoscute – cum ar fi reacționat ea dacă i s-ar fi spus că toate acestea fuseseră folosite de medicii fiecărei societăți pe care Arborii Istoriei erau în stare s-o reveleze omului modern?

„i, ca să formuleze întrebarea cea mai importantă dintre toate, cum de putuse să se nască acolo o cultură orientată spre mecanică, ignorându-și total predecesorii?

Subiectul acesta amenința să devină foarte delicat, socotiră ei și, prin urmare, se apropiară de el pe o cale ocolită.

Mai întâi, apelară în mod deliberat la emoționantele sentimente ale lui Roff și Zayla, care se considerau personal răspunzători de buna dispoziție a celor salvați de ei de la tratamentul neîndurător al oamenilor pădurii, și acceptară cu bucurie să facă, însoțiți, un tur al comunității. Fiecare găsi la gazde ceva legat de propria specialitate, ori măcar ceva ce-i stârnise în mod deosebit interesul pe parcursul multelor luni cât se ocupaseră cu explorarea trecutului. Cum rana lui Creohan se vindeca rapid după intervenția promptă a lui Hoo, care înlăturase pericolul infecției, el putu să-și însoțească prietenii fie în plimbări pe jos, fie într-un scaun pe roțile, de frica slăbiciunii cauzate de sângele pierdut; astfel, înregistrează totul foarte clar, descoperind la Paro-mni, Kiong-la și chiar la Hoo lucruri pe care nu le văzuse în zilele lungi cât călătoriseră împreună.

— El e prietenul nostru Schrap, spuseră Roff și Zayla, prezentându-le un ins cu barbă deasă și neagră care oficia peste mai mulți discipoli de ambele sexe într-o încăpere boltită, plină cu un miros greu de sulf. Noi

avem calea tăiată – pe uscat, cel puțin – spre teritoriile învecinate. Jungla, după cum știți, ne barează înaintarea spre est, fiindcă oamenii pădurii întind intrușilor capcane și-i sacrifică în zori de zi aceluia zeu închipuit, de la care așteaptă să-i ferească de razele directe ale soarelui. Nordul aparține ghețurilor și zăpada nu se topește acolo niciodată, sudul e închis de un deșert fără strop de apă, iar spre apus se înalță un șir de munți bântuiți de cutremure, din care curge rocă lichidă, încinsă până la roșu.

Amintindu-și cu îngrijorare de obiectivul lor – muntele acela dinspre vest, de unde, conform legendelor, aventura stelară avea întotdeauna sorți de izbândă – călătorii ascultau neliniștiți.

— De aceea, Schrap caută soluții prin care să putem evita pericolele ce ne pasc în locurile acelea: izolatoare cu care omul să poată traversa zăpezile veșnice, aparate de produs apă, indispensabilă când traversezi deșertul, și așa mai departe.

Era același Roff, cu gesturile sale atotcuprinzătoare.

— Când Zayla are vreo idee nouă folositoare navelor mele, Schrap e cel la care venim să ne transforme imaginația în realitate.

Aici se despărțiră pentru o vreme de Paro-mni, pe care intenția oamenilor pădurii de a-l sacrifica îl afectase mai mult decât lăsase el atunci să se înțeleagă, iar acum îl copleșea pe Schrap cu întrebări privitoare la șansele de a deschide drumul spre est, către orașul său se baștină.

Tot astfel, când fură conduși într-o încăpere din vârful celui mai înalt turn al orașului:

— Iat-o pe Lugya!...

O femeie în vârstă, zbârcită, cu ochi luminoși și o expresie amuzată.

— ... stâlp al comunității noastre, responsabilă cu apa, combustibilul, aprovizionarea clădirilor, alimentele, cu tot ce ne trebuie ca să trăim așa cum ne este pe plac.

Acolo o pierdură temporar pe Kiong-la, a cărei ambiție fusese mereu – sau cel puțin așa credea Creohan – să exercite o influență asupra ființelor umane, facilitându-le rezolvarea pretențiilor materiale.

Așa ceva nu putea fi deprins într-un loc precum orașul ei natal, unde problemele pur materiale treceau drept nedemne de savanții care explorau trecutul.

Existau și artiști: un băiat abia trecut de adolescență o ținu pe Chalyth de vorbă ceasuri întregi, explicându-i de ce își meșterise fluierile, harfele, tobele și clopotele exact *așa* cum erau, și Creohan se gândi la Madal,

întrebându-se cât de mult îi putuse invidia Chalyth tihna din frumoasa ei casă năpădită de flori galbene, unde cânta toată ziua, iar asta chiar în momentul când viața i se schimba cu desăvârșire, întrucât fata fusese convinsă să înfrunte câmpia lipsită de drumuri și cu iarbă înaltă, unde iubitul ei Vence era dispărut fără urmă. De-abia în clipa aceea înțelese el minunata iubire de Pământ pe care o implica decizia luată de Chalyth și își simți inima grea din pricină că nu fusese în stare să-i spună cât de mult o admira pentru hotărârea luată.

Mai exista acolo o mână de oameni care studiau toate aspectele posibile ale materiei organice, având teorii proprii privitoare la originea oamenilor pădurii și fiind gata să miște soarele din loc de dragul ideilor lor. Deși știa că multe din teoriile acelea erau greșite – căci prin intermediul Arborilor Istoriei văzuse o mulțime de culturi experte în chestiuni de biologie – Hoo ședea ascultător la picioarele lor, iar uneori oferea câte o sugestie pe care Creohan o trecea în contul unei vieți întregi de observare a creaturilor pentru carne păstorite de Hoo odinioară și trimise departe, să-și întâlnească moartea.

Aici așa ceva nu exista, să-ți vină carnea zilnic acasă, și nici horele de lumini, care să le amintească oamenilor despre înaintași; ce putea Hoo să le spună erau, pentru ei, lucruri uluitoare.

Cât despre Creohan, avea ocazia să-și găsească prieteni noi. Roff și Zayla îi făcură cunoștință cu un bărbat pe nume Yade, care-și dedicase viața unui telescop cu refracție, modest, dar folosit cu abilitate, căruia îi șlefuiseră cu propriile sale mâini lentilele; știa că Pământul era rotund, însă nu-i măsurase dimensiunile, presupunea că stelele sunt sori, dar nu determinase distanța până la ele. Pe Creohan îl impresionase devotamentul omului și, totuși, ceva îl împiedica să-i acorde lui Yade încredere deplină.

Dar, în eventualitatea că oamenii aceia ar fi acceptat să renunțe la presupusa lor prioritate în diverse chestiuni tehnice, de la aeronave la telescoape, era de-acum limpede că doar o comunitate ca a lor deținea potențialul după care alergaseră atâta vreme călătorii.

*

La nouă zile după sosire, frământările lor mentale sfârșiră într-o criză. Ca de obicei, Roff și Zayla – care nu aveau copii și puteau astfel petrece, zilnic, oricâtă vreme în compania vizitatorilor – veniseră să ia împreună cina alcătuită din pateuri încă aburind, abia scoase din cuptor, și prăjiturile

cu miere. Erau manierați și nu se arătaseră niciodată deranjați de faptul că oaspeții le-ar fi ascuns unele lucruri, vorbind în limba lui Chalyth și Creohan, pe care Paro-mni și Kiong-la o știau binișor, în loc să folosească limba acestora din urmă, înțeleasă și de localnici dacă era rostită destul de rar.

De data aceea însă, Roff și Zayla păreau încordați, iar motivul ieși la suprafață când, pe neașteptate, Roff vorbi cu aerul că nu mai putea răbda.

— Prieteni! Iertați-mi franchețea, dar e o problemă care mă chinuie încă din prima clipă când am dat cu ochii de voi, în pădure. Ați vorbit acolo cu o anumită pricepere despre aeronavă, susținând totuși că a noastră era prima pe care o vedeți! Știm de la amicii noștri că la fel ați procedat cu fiecare dintre ei, picurând nedumeritoare aluzii la cunoștințe improbabile, după care vă cuprindea muțenia, de parcă gurile v-ar fi înghețat. Amânarea nu mai poate fi suportată. Trebuie, *trebuie* să vă întreb deschis: veniți cumva din vreun oraș îndepărtat unde realizările noastre au fost de multă vreme întrecute, încât ne tratați ca pe niște copii rămași la nivelul jocurilor?

Călătorii schimbă între ei priviri stânjenite. Înțelegând că nimeni nu se grăbea să răspundă, Creohan își luă sarcina asta și, pe când vorbea, își dori să fie în stare să spună ce avea de spus fără să ofenseze pe nimeni.

— Nu, nu v-am tratat astfel nicicând. Vă admirăm grozav de mult realizările, dintr-un motiv pe care voi încerca să-l explic la timpul potrivit. Mai întâi, dă-mi voie să fiu tot atât de sincer și să vă întreb: ce știți despre originile comunității voastre și ale tuturor celor cu care ați intrat în legătură, de pildă oamenii pădurii?

— Puține lucruri! spuse Zayla pe un ton tranșant. Documentele noastre scrise merg în urmă cam trei-patru sute de ani, dar presupunem că includ frânturi de informație mult mai vechi. Tot ce putem spune este că strămoșii noștri au venit dinspre vest, pierzându-și bunurile și chiar pierind o mare parte dintre ei, pe când traversau lanțul vulcanic despre care v-am mai vorbit. Împiedicați de pădurea ce nu poate fi străbătută, s-au așezat aici din lipsa unei alternative, iar din clipa când ei, resemnați, au numit locurile acestea patrie, am făcut tot ce-am putut ca să ne eliberăm de constrângerile artificiale ce ni s-au impus. Așa arată, comprimată la maximum, istoria neamului nostru.

— Oamenii pădurii erau deja aici? întrebă Creohan.

— Credem că da. Cu siguranță că nu numai densitatea copacilor i-a împiedicat pe strămoșii noștri să meargă mai departe.

— Și nu știți nimic despre locul de unde veneau?

— Mai nimic, aprecie Zayla. De ce, știți voi ceva?

— Probabil, zise Creohan oftând. Un lucru, cel puțin, devine clar – de ce poate comunitatea voastră să ignore în asemenea măsură trecutul. Un popor alungat de pe teritoriul său din pricini neștiute, apoi decimat la trecerea printr-un ținut ostil, poate să-și uite cu multă ușurință o mare parte din cunoștințele mai vechi. Însă voi ați păstrat ceva, iar lucrul ăsta poate salva Pământul. Aveți față de faptele existenței umane o atitudine practică, hotărâtă, nelipsită de sens și pe care, așa cum v-am declarat, o admirăm foarte mult.

Privi spre tovarășii lui de călătorie.

— Ei bine, să le spun? Întrebă el.

Mai întâi încuviință Chalyth, apoi și ceilalți.

— Aș fi vrut să nu trebuiască să vă spun asta, zise Creohan sincer, întorcându-se spre Roff și Zayla. Dar cred că o să mă iertați după ce vă explic ce-i în joc. Aeronava voastră, ca să încep cu ea: ați vrut să știți cum de-am putut vorbi cu atâta exactitate despre caracteristicile ei fără să fi întâlnit vreuna mai înainte. Ei bine, asta-i din pricină că au existat într-adevăr milioane de aeronave în vechime. La fel, știu că prietenul vostru Yade, astronomul, își roade unghiile preocupat de observațiile mele întâmplătoare, referitoare la stele. Cunoștințele acelea provin din faptul că o viață întreagă am studiat stelele cu instrumente mult mai bune decât al său. Iar, în particular, știu că una dintre stele face tot ce poate ca să distrugă Pământul, dacă nu găsim vreun mijloc s-o împiedicăm.

Roff, care rămăsese blocat la o propoziție anterioară, murmură:

— Milioane? *Milioane* de aeronave ca a mea?

Dar Zayla avea atenția fixată pe ultimele vorbe ale lui Creohan. Își apucă bărbatul de mână și-i ceru să asculte, împingându-și înainte bărbia ca pentru a sfida o lovitură.

Când Creohan își încheie recitalul, Roff mai-mai că exploda de furie reținută. Ridicându-se în picioare, începu să umble înapoi și încolo prin încăpere, strângându-și și descleștându-și pumnii.

— Nu se poate ca timpul să ne fi făcut o figură atât de mârșavă! izbucni el. Să afli deodată că toate lucrurile la care am visat – telescopul lui Yade, mașinăriile lui Schrap, aeronavele noastre – au fost realizate mai de mult, și încă mult mai bine! Păi, în cazul ăsta, putem lăsa steaua aceea să ne șteargă complet din lume! Cel puțin nu va mai exista nimeni care să trăiască amărăciunea unei asemenea descoperiri!

— Nu! exclamă Zayla, ridicându-se la rândul ei și cuprinzându-l cu amândouă mâinile. Greșești, Roff, greșești mai mult decât am crezut vreodată că poți greși! Nu-ți dai seama cât de norocoși suntem?

— Norocoși? râse aspru Roff. O, da! Avem norocul celui care trudește ca un rob toată viața la un dig menit să-i apere casa de inundații, ca să descopere deodată că râul a secat!

— Nu, Roff! Ah, nu vrei *deloc* să mă ascuți? Creohan, Chalyth și prietenii lor au bătut drum greu ca să-ți explice cât se poate de clar, iar tu nu faci altceva decât să-ți astupi urechile din pricină că, în urmă cu ere, cineva a mai realizat ce-ai realizat și tu, stând cocoțat pe umerii unor giganți uitați. Ei bine, e rândul nostru să profităm de aceleași avantaje!

Cu efort, Roff reuși să se stăpânească. Se opri din mers, își lăsă mâinile să-i cadă vlăguite pe lângă corp și ridică din umeri.

— Foarte bine. Arată-mi cum!

— E simplu! consideră Zayla, cu ochii ei negri strălucind de înflăcărare. În lume a apărut ceva nou pe parcursul ultimului mileniu, și nu mă refer la acești... la acești Arbori ai Istoriei, concepuți de umftitiți cu treizeci de mii de ani în urmă și care au fost transportați destul de departe pe fața Pământului încât să ajungă până în orașul lui Creohan, ai cărui

conciadini i-au folosit ca un fel de drog psihologic. Nu, e vorba de exploatarea sistematică a informației pe care o furnizează ei, de ordonarea și analiza acestei informații, comparând o perioadă cu alta și trăgând concluzii...

— L-am auzit însă pe Creohan spunând că oamenii din ținutul de unde vin Paro-mni și Kiong-la nu vor să aibă nici o legătură cu vreo născocire materială cât de mică. Acceptă mai degrabă să se prăjească de vii, decât să-și păteze demnitatea!

— Ei da, dar noi *nu acceptăm!* aproape că strigă Zayla. Iar bunicul lui Kiong-la le-a promis lui Creohan și prietenilor săi tot sprijinul de care au nevoie.

Vocea îi scăzu în intensitate, împlânzindu-se discret.

— Iubitule, noi doi am trăit împreună destul încât să știu cât de mult te supără limitele înguste ale vieții noastre. Stăm închiși aici, între vulcani, pădure, deșert și sloiuri de gheață. Oare nu din disprețul acestor bariere ți-a venit ideea să zbori peste ele?

Roff încuviință fără tragere de inimă.

— În cazul acesta, cunoscând succesele și eșecurile din aproape o sută de mii de ani, nu crezi că vei ajunge să zbori nu numai prin aerul de deasupra noastră, ci chiar în jurul lumii – poate că și în spațiul cosmic? Suntem încă tineri și nici unul dintre noi nu-i lipsit de inteligență. Nici Schrap, nici Yade, nici ceilalți prieteni ai noștri. Ce s-a făcut cândva poate fi înfăptuit din nou.

— Nu, imposibil! zise Roff precipitat. Creohan vorbea de niște tehnici bazate pe resurse ce nu mai există. Pădurile îngropate pe care le numeau „cărboni”, bunăoară, și uleiurile minerale pe care le extrăgeau din străfundul pământului – toate acestea s-au irosit în chip nesocotit, n-a mai rămas din ele nici urmă.

— Dar soarele mai încălzește și vântul bate mereu, spuse Creohan. Un magnet atrage mai departe fierul, iar curentul se scurge în lungul unei sârme, în aer se găsesc din belșug aceleași gaze ca și atunci când oamenii foloseau procese de felul celor ce dau putere soarelui, ca să-și rezolve căldura, lumina și transportul. Șuvoiul de energie al universului nu s-a schimbat cu trecerea unei biete sute de milenii.

Putea citi pe fața lui Roff o dorință crescândă de a se lăsa convins. În cele din urmă, el rosti cuvinte care prevesteau o posibilă acceptare, iar glasul i se calmă.

— Dar steaua aceea... o stea ca soarele nostru, doar cu ceva mai albastră... Asta nu înseamnă că-i și mai fierbinte? Trebuie să vă reamintesc că Yade...

— Nu, seamănă foarte mult cu soarele nostru, îl întrerupse Creohan. E mai albastră din cauza vitezei cu care se apropie, atâta tot.

— Chiar și așa, o stea...

Roff își trecu vârful limbii peste buze.

— Cum putem să ne propunem un asemenea obiectiv fantastic, noi, cei pentru care zborul la treizeci de metri înălțime, înfruntând abia o briză ușoară, trece drept o realizare importantă și memorabilă?

— Nu va fi pentru prima dată când un grup de oameni inspirați au sărit direct de la mersul pe jos la zborul cosmic într-o singură generație, zise Paro-mni. Iar aceia la care mă refer nu aveau alt instrument de care să se servească decât miturile, legendele și visele lor.

— Totuși, voi înșivă ne-ați spus că în ultimii optzeci de mii de ani n-ați găsit pe nimeni capabil să abată din drum o stea!

— Sigur că nu, acceptă Zayla, care, cu gesturi liniștite, își relua locul pe scaun, lăsându-și mâinile în poală. Treaba asta ne-a fost lăsată nouă. Lucrurile până azi imposibile sunt cele ce ni se potrivesc.

Roff își privi soția cu uimire, timp îndelungat.

— Ai dreptate, zise el într-un târziu. Tu ai dreptate, iar eu am greșit. Totuși, oamenii de care avem nevoie pentru misiunea asta, unde o să-i găsim? Nu în orașul lui Paro-mni, unde localnicii stau neajutorați și așteaptă cu un zâmbet senin sfârșitul Pământului, nici în cel al lui Creohan, unde n-au găsit altceva mai bun de făcut cu explorarea istoriei decât să-și satisfacă propriile lor închipuiri, și nici...

— O să-i găsiți, vorbi Chalyth pe neașteptate.

Se mișcă pe locul ei de lângă Creohan, strângându-l pe acesta de mână.

— Cândva i-am spus lui Creohan, în glumă, că Pământul însuși ar fi de partea noastră, întrucât avem o cauză demnă. Acum nu mai e o glumă. Cum de-i așa, de ce-i așa, nu pot ști, dar ăsta-i adevărul adevărat. Până și într-o chestiune ridicolă, de felul meteoriților ce ne-au arătat calea peste pădurea despre care în mod greșit am crezut că va fi o barieră!

Scutură din cap și pletele ei lungi, negre, văluriră.

— M-am tot gândit la asta, mereu, întrebându-mă dacă deformările acelea subtile ale structurii spațiale care propagă amintirile trecutului spre cercetătorii angajați în explorarea unui Arbore al Istoriei nu conțin cumva și

un... un element de voință, o dorință expresă ca Pământul să-și continue existența. Corect sau nu, așa ne apar lucrurile. Da, o să găsiți oamenii de care aveți nevoie!

— Mi-ar plăcea să-ți pot împărtăși siguranța, oftă Creohan.

— De un lucru poți fi convins, declară Roff, apropiindu-se de el cu mâna întinsă. Noi vom face ce-avem de făcut, ți-o promit. Concetățenii mei nu vor accepta să coboare în lumea beznelor înainte de a încerca măcar să ducă la bun sfârșit ce ne cade în seamă.

*

— Asta nu te face să fii mândru de spița noastră, Creohan? întrebă Hoo, după zile și zile, când ei doi și Chalyth stăteau pe balconul înaltului turn în care stăpânea Lugya și priveau norii de ploaie adunându-se peste vulcanii de la apus.

Kiong-la și Paro-mni, care își începuseră investigațiile temporale în de-acum depărtata epocă a lymarienilor, știau despre istoria recentă a acelei regiuni mai multe decât tovarășii lor; în consecință, ei erau cei mai apti să contribuie la un studiu al resurselor aflate la îndemână, cum ar fi minereurile și apa.

— Ce tot spui? bombăni Creohan.

— Păi, faptul că încă mai sunt și azi oameni care au... hm, înfumurarea asta minunată de a înfrunta universul!

Hoo rânji undeva, în străfundurile bărbii lui.

— Așa-mi pare de bine că voi doi m-ați smuls din valea unde m-am născut! Stând acolo, îmi era ușor să-mi închipui că, și de-ar mai fi fost supraviețuitori din rasa noastră, trebuiau să fie și ei, ca familia mea, prizonierii unor acțiuni repetate mecanic secole de-a rândul. Dar voi m-ați adus printre oameni care-s curioși, vrednici, hotărâți și obișnuiesc să pună întrebări despre tot ce se întâmplă în jurul lor. N-am fost niciodată așa de fericit, și nici n-am îndrăznit să visez c-o să fiu.

Urmă o pauză. Încurcat, continuă pe un ton provocator:

— Ce, nu credeți?! Cum puteți să nu credeți? Nu v-ați împlinit scopul pentru care v-ați lăsat propriul oraș de baștină – tu și cu Chalyth? Două veacuri întregi de studiu și realizări, mai ales de când a venit Roff cu planul lui de a trimite un monstru aerian încărcat cu tehnicieni să scormonească prin datele îngămădite în Arborii Istoriei: asta nu v-ajunge? Nu înseamnă ceva?

— Habar n-am, oftă Creohan. Nu mai sunt sigur de nimic.

— Haide, haide! zise Hoo și o înghionti pe Chalyth. Tu, fată! Nu-l poți face pe omul tău să-și vină în fire? I-am spus, și încă de câte ori, c-a adus informații la cineva care poate să le folosească, chiar asta a făcut! Aș zice că ambițiile i s-au împlinit ca nici unui alt trăitor de pe planeta noastră veche.

— Chiar aici e necazul, spuse Chalyth cu o voce calmă, iar Creohan schiță un zâmbet palid, ca să arate că-i aprecia perspicacitatea. Nu-i bine ca un om să-și îplinească o ambiție așa de mare cu atâta ușurință.

— Ușurință! Nu vă dați seama de ce fir subțire au atârnat viețile voastre? Arrheeharr era cât pe ce să vă săgeteze, crezând că vreți să ne șterpeliți carnea. Micul stăpân cu pielea brună v-ar fi tăiat gâtul cu bucurie, dacă nu intervenea prietenul vostru de sub ape. În orașul lui Kiong-binu am găsit, cu totul, doar doi oameni hotărâți să facă tot ce le-am spus; iar dacă nu găseam nici unul, lucru iarăși cu puțință, ar fi trebuit să rătăcim mai departe la voia întâmplării, pierind pe undeva, departe de lume. Oamenii pădurii puteau să ne străpungă cu sulițele, omorându-ne de dragul idolului lor din frunze și crengi! Iar felului ăstuia de a-ți împlini treaba îi zici „ușurință”? Atunci tare mi-ar plăcea să știu ce înseamnă pentru tine un lucru greu!

— La altceva m-am gândit, vorbi Creohan obosit. Poate că fondul problemei constă în căile diferite prin care ne-am realizat căutarea comună. Madal a fost teribil de mulțumită să descopere oameni cărora putea să le dăruiască priceperea și căldura ei, fiind sigură, la rândul său, că darul nu-i va fi disprețuit. Tu voiai o țință cu un sens potrivit zilelor noastre, nu timpurilor de odinioară. La fel Kiong-la și Paro-mni – așa se explică de ce stau ei zi și noapte să răspundă nesfârșitelor întrebări pe care le pun noii noștri prieteni. Lor nu le plac cunoștințele adunate doar de dragul cunoștințelor, fiind din punctul ăsta de vedere exact opusul lui Neng-idu, care s-ar fi mulțumit să alcătuiască acea mare istorie a umanității și să și-o vadă arzând în ziua când pune capăt ultimei pagini.

— Destul de drăguț, încuviință Hoo. Universul era aici înainte să fim noi, și-i de crezut că va merge mai departe și după ce nu vom mai fi, dar nu văd nici un rost să zorim sau măcar să îngăduim amenințarea morții. Prin urmare, cum priviți voi treaba asta specială?

— Pe mine nu mă mulțumesc nici trecutul și nici prezentul, zise Creohan. Cred că acum știu ce m-a convins să accept provocarea aruncată

de Chalyth și să mă arunc orbește peste pământ și mare. Caut un țel important pentru viitor.

— Important pentru viitor? strigă Hoo. Dar lucrul ăsta îl ai aici! Grija pentru salvarea Pământului: oare așa ceva nu-i...?

— Nu-s în stare să explic ce-mi doresc, îl întrerupse Creohan.

Încerca zadarnic să-și comunice adevăratele sentimente, iar asta îl aducea la disperare.

— E limpede că nu! Aproape o sută de mii de ani din trecut, să-i studiezi și să-i duci cu tine, și... *Și câți din viitor?* strigă Creohan. Ne-am aflat aici doar pentru o singură clipă din orologiul cosmic, iată ce am descoperit! Căci, cu două milioane de ani înainte de a începe să avem memoria actelor noastre, niște creaturi de pe această planetă făceau focul, confecționau unelte, gesticulau și scoteau sunete guturale care anunțau vorbirea! Și ei erau oameni, prietene, și totuși aveau tot atâta habar despre noi cât avem noi înșine despre cei ce ne urmează...

Hoo încuviință.

— Asta-i cam așa. Și totuși, cum am spus, eu sunt mulțumit. Dacă pierim cu toții, n-o să mai fie nici un viitor. Voi v-ați împlinit treaba pe care v-ați propus-o cândva, așa încât nu vă înțeleg încăpățânarea.

— Am împlinit ce ne-am propus *cândva*, acceptă Chalyth. Dar nu ce ne-am propus *mai târziu* să facem, după ce Arborii Istoriei ne-au arătat cât de ignoranți eram.

Creohan îi aruncă o privire în care se amestecau satisfacția și uimirea, iar ea, uitând de Hoo, rosti doar pentru el:

— Nu era vorba că mergem spre vest până la muntele despre care se pomenește în atâtea legende? Am făcut tot ce puteam pentru oamenii ăștia, arătându-le direcția în care trebuie să-și îndrepte eforturile. Acum suntem liberi să mergem până la capăt.

Ajuns la adăpostul unei stânci care-l ferea de vântul tăios, Creohan ar fi vrut să spună cât era de obosit, dar gura îi secase ca deșertul, și era convins că precis Chalyth era tot atât de epuizată. Drumul le fusese din ce în ce mai greu, apoi teribil de anevoios, până când în ultimele trei zile nu mai găsiseră nici apă, nici vreo făptură vie, cu excepția câtorva licheni. Omul nu-și mai făcuse sălaș prin ținutul acela de secole nenumărate; era o vastă cicatrice pe fața Pământului, mohorâtă, frământată, presărată cu cenușă, unde încercările vieții de a se reimplanta fuseseră mereu zădărnice de avalanșele pietrelor și de erupția lavei. Aerul duhnea a pucioasă, iar cerul era sumbru, galben-cenușiu.

Creohan se întrebase nu de puține ori: dacă muntele pe care-l căutau ei avea să fie complet erodat, ori distrus de vreunul din frecventele cutremure ale zonei? Dacă, lucru și mai neliniștitor, era încă în picioare, dar atunci când aveau să ajungă la el s-ar fi dovedit doar un pinten golaș, inaccesibil? Nici măcar nu știau dacă omul acela din epoca umftitiților reușise să ajungă la el cu vreo treizeci de mii de ani înainte; și, indiferent ce-ar fi fost lucrul acela care dădea locului atâta importanță, el trebuie să se fi petrecut într-un moment situat de cel puțin trei ori mai departe în trecut...

Totuși, înaintaseră: cățărându-se, târându-se, mergând căznit peste terenuri uneori netede, alteori abrupte, uneori aspre și accidentate, alteori acoperite cu o cenușă neagră în care piciorul intra până la glezne. Creohan nu îndrăznea să se întrebe cât puteau merge mai departe. Roșii de oboseală, ochii lui se opriră asupra fetei, obligându-l să constate că privațiunile veștejiseră vechea ei frumusețe, înlocuită acum de trăsături sălbaticе și istovite. Știa că și el era scheletic și sălbatic, și aproape că-și dori moartea.

Apoi pricepu că ea îi zâmbea – un zâmbet înfiorător, făcând straturile de praf de pe obraji să-i crape în riduri largi, dar, fără îndoială, era un zâmbet. Se sili s-o imite și în aceeași clipă peisajul văluri, cutremurându-se.

Stânca de care se sprijiniseră vibra, ca și cum Pământul ar fi fost apucat de friguri. Se strânseseră unul în altul, ghemuiți, temându-se de bombardamentul cu piatră ponce ce avea să însoțească erupția unuia dintre nenumărații vulcani aflați pretutindeni în jurul lor, și își închiseră ochii, apărându-și-i astfel de scânteile de nisip încins până la roșu.

Se auzi un vuiet prelung. Apoi un trosnet, urmat de zgomotele unei frecări scrâșnite: o stâncă se desprinsese din peretele unei prăpăstii și răzuia grohotișul de mai jos, ale cărui pietre absorbeau șocul. Apoi...

Creohan își ridică prudent capul și privi. Timp de vreo douăsprezece secunde lumea păru să oscileze pe osia ei, până când în sfârșit bărbatul înțelese că nu avea vedenii.

Acolo unde, cu o clipă înainte de a închide ochii, nu se găsea nici un munte – doar o albie de piatră ponce și lavă ondulată – *apăruse* un munte. Negru. Înfricoșător. Inspirând o teamă respectuoasă. Pe coastele lui curgea apă, iar piscul răsfrângea sclipirea ștearsă a cerului ca un diamant. Încă mai *creștea*.

Încercă să-i spună ceva lui Chalyth, dar chiar atunci începu o larmă imensă, furia zăpăcitoare a tuturor vijeliilor concentrate deodată în acel loc și în acel timp, faleze roase până la capăt de toate oceanele dispuse să izbească mereu cu toate pietricelele lor în toate stâncile ce le stăteau împotrivă, iar gura deschisă de el să-i vorbească și gura deschisă de ea să-i răspundă rămaseră căscate, eliberând țipătul simultan pe care nici unul din ei nu-l putea auzi. Solul vibra sub picioarele lor, de parcă ar fi stat pe o tobă monstruoasă, întinsă pe mile întregi, în vreme ce zeii din fiecare panteon omenesc izbeau în pielea ei cu fulgere în loc de bețe. În cele din urmă, primele șuvoaie izbucnite din pământ le înconjurară picioarele, iar ei se aruncară fără nici o reținere în apa caldă și murdară, bălăcindu-se, plângând cu lacrimi sărate, pe când o spaimă oarbă îi împinse înapoi spre adăpostul umed pe care-l cunoscuseră, ei și toți strămoșii lor, înainte de a ieși la suprafață, ca să înfrunte provocarea zilei.

Departe, la orizont, cratere improșcau lavă, răspândind sămânța fierbinte din care aveau să crească munții de mai târziu.

Era viu. Ținea o mână în mâna sa. Cu o încetineală chinuitoare, Creohan își recompunea identitatea din fragmentele în care îi fusese fărâmițată. Se ridică în picioare cu stângăcie, ajutând-o pe Chalyth să facă la fel, amândoi săgetați până în oase de vântul înghețat care le biciuia veșmintele ude. Dar nu-l lua în seamă. Stăteau și priveau.

Trecură minute, sau poate ore, până când Creohan reuși să spună, pe deplin conștient de faptul că-i lipseau cuvintele potrivite unei asemenea întâmplări colosale și de necrezut:

— *Aceștia* erau oamenii de care avem nevoie azi! Oameni care puteau face ca un munte să aștepte o sută de mii de ani, ascuns sub pământ! Încotro au plecat, Chalyth? Întrebă cu o voce plină de suferință. Unde-s ei, acum, când planeta se îndreaptă spre distrugerea finală?

Chalyth nu-i răspunse, dar îl trase de mână și-l conduse astfel peste pământul răscolit.

Apropiindu-se, descoperiră o deschidere în coasta muntelui, nu prea largă – poate de două ori mai înaltă decât Creohan – și de formă trapezoidală. Cu poticneli, trecură peste mormanele de pietre împrăștiate în prag și văzură începutul unui coridor cu pereții luminați de o fluorescență pal-albăstruie, culoarea cerului de vară. Înăuntru pulsa ceva mare și puternic, făcându-i să se simtă ca și cum ar fi intrat în vinele unei vietăți, ascultându-i bătăile inimii. Aerul mirosea a electricitate.

Se aventurară în interior și, deodată, începură să afle.

Muntele acela nu era un Arbore al Istoriei, căci conținea o singură amintire, de fapt o explicație, și nu era viu – era doar un uriaș dispozitiv de stocare a unor elemente cu influență asupra creierului omenesc.

— Dacă au putut face asta, zise Chalyth cu privirile pierdute prin imensitatea coridorului desfășurat înainte, atunci ar fi putut mișca din loc o stea.

— *Au și mișcat-o*, spuse Creohan, ajuns la câțiva pași în fața ei. Nu mai vorbi și vino lângă mine.

Se prinseră de mână și se târâră mai departe, aflând povestea celei mai mari aventuri pe care o trăise vreodată specia umană.

*

Oamenii aceia de foarte departe nu se mai osteniseră să-și transmită numele. Era destul să se știe că aparțineau Pământului. Studiaseră, experimentaseră și exploraseră, posedați de o imensă nevoie de a înțelege universul.

Se răspândiseră astfel pe suprafața planetei, se scufundaseră în adâncul mărilor, străbătuseră junglele și calotele de gheață; sfredeliseră până la mari adâncimi în scoarța solidă a lumii lor și zburaseră curajos prin atmosfera acesteia.

În momentul – sau în răstimpul, nu era tocmai clar – când se angajaseră în direcția asta, îi tentase Luna, așa că-și îndreptaseră privirea scrutătoare și într-acolo. După Lună, îi atrăseseră planetele. Ei n-au decorat suprafața satelitului cu vegetație colorată spre a-și satisface un capriciu trecător; și nici n-au deteriorat cu trufie, ca populația muve, bolta cerească pentru a marca pe ea indicii efemere privitoare la soarta guvernanților lor. Erau conduși de o curiozitate nestăpânită, învecinată uneori cu obsesia. Nu știau niciodată ce urma să se afle la capătul cărării pe care își acumulau cunoștințele. Poate aveau o vagă idee că lucrul respectiv i-ar putea face fericiți; și mai probabil, conform felului de a gândi propriu lui Creohan (căci el simțea că-i înțelege pe oamenii aceia), era faptul că ei căutau doar satisfacția de a-și fi depășit propria nimicnicie, față în față cu imensitatea și măreția cosmosului în care trăiau.

Veni inevitabil vremea când trasară cursul fluxurilor din inelele lui Saturn, văzură Soarele cât o biată bobiță din pustietățile înghețatului Pluton, pătrunseră în gazul incandescent al atmosferei solare, și se treziră pe țărmul unui abis atât de întins încât până și o rază de lumină avea nevoie de ani întregi ca să-l străbată.

Neînfricați, căutară un mijloc prin care să înfrângă legile naturale ale universului. Încercară să depășească viteza acelor raze leneșe – și eșuară. Navele supraluminice n-aveau nici o șansă. Și totuși, ei erau decisi să ajungă la stele. Rapide, însă nu îndeajuns, navele lor se lansară prin spațiul interstelar și unele reveniră cu relatări despre alte lumi și despre ființe care, când priveau Soarele, îl vedeau doar ca pe o stea mică, albă.

Dar un drum până la cea mai apropiată dintre aceste lumi ar fi durat zece ani.

Reușiră să-și extindă durata vieții în mod artificial și o vreme se folosiră de acest procedeu, însă universul era imens, iar galaxia abia o unitate în cadrul lui, încât nouă sute nouăzeci și nouă de mii nouă sute nouăzeci și nouă de părți dintr-un milion rămâneau imposibil de atins. În consecință, unii oameni începură atunci să spună: „Ajunge!”

Alții, însă, nu.

Apăruse un paradox al timpului accesibil. Cele mai bune nave abia reușeau să transporte ființe umane peste abisurile interstelare, nicidecum peste cele intergalactice. Totuși, devenise încă de pe atunci limpede că, dacă nu se găsea alta metodă, oamenii aveau la dispoziție tot timpul necesar spre

a explora întregul; acesta avea să-și continue existența o vreme ce echivala, practic, cu eternitatea.

Așa că între cei care strigau „Ajunge!” și cei care spuneau „Nu!” se stabili o înțelegere, conform căreia omenirea trebuia să-și dea mâna pentru ultima dată în realizarea unui proiect gigantic. O navă nu putea transporta prin galaxie un număr suficient de oameni – dar o planetă da. Prin urmare, folosind însăși energia stelelor, aduseră aproape de Pământ un alt sistem solar și făcură locuibilă una dintre planetele sale pustii, în așa fel încât cei care doreau să se angajeze în cea mai plină de măreție dintre toate călătoriile puteau zbura spre planeta aceea, stabilindu-se acolo.

Apoi plasară steaua pe o orbită care ar fi adus-o înapoi la Pământ după o sută de mii de ani, cu recolta ei de cunoștințe și cu oamenii ei.

Acolo se mutase instinctul explorării universului. Căci toți cei curioși, plini de imaginație și dornici de aventură se aflau acum pe cealaltă planetă. Vechile deprinderi pier greu, iar vreme de câteva mii de ani de la plecare alții și le mai amintiră în parte și încercară – cât de cât – să fie la înălțimea aceluia gest superlativ. Apoi detaliile se estompară; oamenii aparținând culturilor de mai târziu luau în derâdere, considerându-le improbabile, legendele despre steaua mișcată din loc; în cele din urmă, legendele fură uitate.

Chiar și un asemenea lucru fusese prevăzut de neamul acela măreț. Iată de ce născociseră muntele, ca o dovadă pentru descendenții lor decăzuți, care aveau să creadă, mai mult din superstiție decât din înțelegere corectă, că sub un lanț desemnat de înălțimi se afla îngropată cheia drumului spre stele, cu menirea de a aștepta ziua sorocită. Schemele electronice aflate în sofisticata sa memorie urmau să funcționeze veșnic, în speranța că, atunci când avea să vină momentul întoarcerii, cineva se va nimeri pe aproape, va afla de gloria rasei străvechi și va fi fericit că trăiește.

— Am fost atrași aici, bombăni Chalyth. Creohan, îți dai seama? Chestia asta ne-a atras aici de la început și până-n ultima clipă!

Erau din nou afară din munte. Se plimbaseră orbește, pierduți în viziuni ce depășeau visele lor cele mai teribile. Acum, copleșiți, stăteau lipiți unul de altul pe pământul aspru și gol, sorbind adânc în plămâni aerul viciat de fum și silindu-se să dea un sens informațiilor care le umpleau mintea până la refuz. Cerul era aproape negru; se pare că-și petrecuseră multe ore înăuntru.

Creohan tuși, scuipând praful murdar inspirat o dată cu aerul.

— Sigur că ne-a atras, rosti el încet. O să aducă aici pe oricine află despre sfârșitul aparent al Pământului și nu rămâne nepăsător, ba chiar face ceva, încercând să-l salveze. Nu contează dacă oamenii ăștia se află la antipodi! Poate că, în chiar acest moment niște inși temerari vâslesc în largul oceanului, sau își sângerează picioarele de lava așternută în straturi groase pe lanțul ăsta vulcanic, urmând liniile de forță care constrâng până și meteoriții să se abată înapoi, convergent!

Înghiți cu greu, apoi adăugă:

— Niciodată până acum n-am dorit să mă iau după o prevestire. Pricepi? Niciodată! După câte-mi dau seama, și gândul ăsta mi-a fost implantat în cap – de *ei*, cei care s-au îngrijit să lase semne și jaloane bune de urmat până și de către niște barbari neștiutori. Iar în comparație cu ei, nu suntem oare barbari? Uite cum arătăm! Jegosi, ponosiți, morți pe jumătate de foame, umblând încovoiați – n-am fi o pereche minunată care să le ureze bun venit acasă verilor noștri din cer?

Ea se dădu un pas înapoi și-l privi cercetător. După o clipă, își strâmbă gura semnificativ; el la fel. Nu trecură bine alte câteva secunde și amândoi râdeau strașnic, trebuind să se sprijine acum unul pe altul, de teamă că aveau să-și piardă echilibrul printre stâncile îngrămădite la întâmplare.

— Ai-ai-ai! exclamă Chalyth în cele din urmă, răsuflând greu, sufocată de o bună dispoziție exagerată. Adevărat, ce spectacol mai dăm! Dar nu cred că-i cazul să ne simțim rușinați. A mai rămas în noi ceva din vechiul și mărețul spirit care i-a purtat pe ei spre stele. Mă gândesc că, altfel, muntele ăsta s-ar fi străduit degeaba să ne cheme...

Se lăsă un moment de tăcere. Apoi Creohan spuse:

— Îmi pare c-ar fi mai bine să mergem înapoi.

— Crezi? întrebă Chalyth cu o expresie gravă.

— Avem vești mari pentru prietenii noștri...

— Vești mari? îl întrerupse ea. Roff și Zayla, Hoo și Kiong-la și Paromni au să se bucure oare văzând că ne întoarcem și le spunem: „Nu-i nici o amenințare!”?

— Dar încă mai poate fi, zise Creohan. În o sută de mii de ani, cine știe ce s-o fi întâmplat pe planeta cealaltă! Verii noștri nu puteau trece oare, la rândul lor, prin cicluri de sălbăticiune periodică, până când să-și piardă, ca și noi, conștiința vechilor adevăruri?

Chalyth se înfioră, dar nu din pricina vântului mușcător.

— Ar fi trist... Dar ai dreptate, firește. Adevărul trebuie să-l afle fiecare. Să mergem!

Întârzia, totuși, privind cerul de-acum întunecat, pe care doar o mână de stele puteau fi văzute prin vălătucii de fum ai lanțului vulcanic. Pe neașteptate, încremeni.

— Creohan! spuse pe un ton schimbat Privește acolo! O stea mișcătoare!

— Cred că locul ăsta atrage acum toți meteoriții, comentă Creohan cu indiferență.

— Ah, Creohan, știu cum arată un meteorit: o fulgerare rapidă, și dâra luminoasă care-i înseamnă trecerea. Dar acolo e o lumină mișcătoare care nu se stinge!

Creohan își dădu capul pe spate și miji ochii. Era adevărat. Ceva traversa cerul cu o încetineală maiestuoasă și strălucea ca o așchie de materie solară, străpungând norii tulburi ai fumului vulcanic, mereu mai mare pe măsură ce o priveau. Deodată, el înțelese ce putea fi.

— N-au uitat! șopti Creohan și o apucă pe Chalyth de braț. Minune! Minune! Ei n-au uitat!

— Ce vrei să spui? strigă Chalyth.

— Vreau să spun că nu poate fi decât un singur lucru! În urmă cu o sută de mii de ani, nave asemănătoare cu asta au plecat de pe Pământ spre cealaltă lume a oamenilor. Chalyth, Chalyth, ce fericire-i să apuci ziua de azi!

— Atunci, hai...

Fata nu-și găsea vorbele.

— Atunci, să nu mai mergem înapoi! Să-i așteptăm. Or să vină aici, nu-i așa? Au să mai țină minte muntele ăsta?

— Sigur că-i vom aștepta! zise Creohan. Dacă am fi știut, i-am fi așteptat toată viața.

Astronava creștea pe cer. Începea să coboare.